

Asrın Manifestosu ile özgürlüğe

Çağrıyı doğru anlamak

► Önder Apo'nun 27 Şubat günü açıklanan 'Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı' içte ve dışta tartışılmaya devam ediyor. Bazı çevreler çağrının içerdiği biçimsel hedeflerini daha çok öne çıkartırken, bazı çevreler de zengin ve derin tarihsel ve toplumsal içeriği üzerinde duruyor. Herkes kendi anlayış ve politik çıkarları doğrultusunda çağrıyı değerlendirme ve sonuçlar çıkartmaya çalışıyor. Benzer durum hareketimiz ve halkımız içerisinde de yoğun bir biçimde yaşanıyor. Kuşkusuz silahlı mücadelenin durdurulması ve PKK'nin feshi gibi en temel konuları içeren çağrı üzerinde en çok hareketimizin ve halkımızın tartışma yürütmesi, Önder Apo'nun çağrısının içeriğini derinden bilince çıkartıp onu doğru temelde anlar ve başarılı uygulamalar hale gelmesi gerekiyor...

■ DURAN KALKAN - - - Sayfa 2

Yeniden doğmaktan korkmadan DİRENİŞE DEVAM

► Önder Apo'nun en büyük farkı; zamanın ruhunu doğru okuyarak, gerektiğinde özgür yaşam ilkelerinden taviz vermeden kendisini değiştirip dönüştürebilmesidir. Kendini oluşturma, süreklileşen bir biçimde gelişim, değişim, dönüşüm bir diyalektik olarak yaşamaktadır...

■ KJK KOORDİNASYONU - - - Sayfa 7

ORTADOĞU'DA ZİHNİYET DEVRİMİ

► Kapitalist modernite küresel çapta olduğu gibi Ortadoğu'ya da öncelikle hegemonik zihniyetle giriş yaptı. Oryantalizm denilen zihniyet hegemonyacılığı yüzyıllar öncesine dayanır. Belki de Greko-Romen kültür yayılcılığına kadar uzanır. Ortaçağ Haçlı Seferleri ağırlıklı olarak zihniyet savaşlarıydı. Fakat asıl düşünce fethi kapitalist modernitenin yükselişiyle gelişti. Unutmamak gerekir ki, Batı Avrupa'nın yükselişine yol açan temel öge hakikat bilincindeki üstünlüktür.

■ RÊBER APO - - - Sayfa 12

3. Dünya Savaşı'nın Ortadoğu'da geldiği aşama ve Kürtlerin durumu

■ PÎROZ NÛDA

■ Sayfa 16

SOSYALİST olarak yaşamak

► Şehit Zilan gerçekleştirdiği büyük eylem öncesi yazdığı mektubunda halkların karakter ve kaderinin gelişiminde önderlerin rolüne vurgu yapar. Kürdistan'ın işgallere uğraması, Kürt halkının yaşadığı trajediler, toplumsal yapının kaotik hali ve bireyin ulusal, sınıfsal, cinsî konularda ayakta duramayacak düzeyde bilinç zayıflığıyla malûl oluşunu doğru önderliklerin açığa çıkarılmamış olmasıyla izah eder.

■ DILZAR DÎLÖK - - - Sayfa 19

ÖNDER APO Kürt toplumunun en büyük şansdır

► 4 Nisan doğuşunu, sadece bir insanın biyolojik doğuşu olarak ele almıyoruz. Çünkü anlamsal doğuşların gerçekleşebilmesi için öncelikle ona analık edecek fizikî biyolojik doğuşların da gerçekleşmesine ihtiyaç vardır. Bir insan öncelikle fizikî ve biyolojik olarak doğar, dünyaya gelir ve daha sonraki toplumsallaşma süreçleri içerisinde anlamsal doğuşlar yapma aşamasına gelir. Evrendeki tüm enerji düzeyleri açısından, fizikî ve biyolojik olarak varlıksal bir niteliğe kavuşmadan anlamsal düzeyler kazanmak, neredeyse imkânsıza yakındır. Bu açıdan her fizikî veya biyolojik doğuş, potansiyel bir anlamsal doğuşu da kendi içinde barındırır.

■ ZILAR STÊRK - - - Sayfa 9

ÇAĞRIYI DOĞRU ANLAMAK

❖ PKK'yi imha ederek Kürt inkarını sürdürürüz dediler ve on yıllık 'Çöktürme Eylem Planı' saldırısıyla gerillayı ezmek istediler, başaramadılar. İnkâr kırıldı, imha da kırıldı. Ortadoğu'da yaşanan 3. Dünya Savaşı da gelip Türkiye'ye dayanınca Türkiye Devleti ve iktidarı ciddi bir tehlikeyle yüz yüze geldi. Bunu karşılamak için Devlet Bahçeli öncülüğünde birlik yaratmayı, sorunları çözmeyi öngören siyasi bir adım atmaya yöneldiler. Önder Apo da zaten bu durumu bekliyordu. Bu çağrıyı görünce buna cevap olarak 'Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nı gündeme getirdi.

■ DURAN KALKAN

Önder Apo'nun 27 Şubat günü açıklanan 'Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı' ıçte ve dışta tartışılmaya devam ediyor. Bazı çevreler çağrının içerdiği biçimsel hedeflerini daha çok öne çıkartırken, bazı çevreler de zengin ve derin tarihsel ve toplumsal içeriği üzerinde duruyor. Herkes kendi anlayış ve politik çıkarları doğrultusunda çağrıyı değerlendirmeye ve sonuçlar çıkartmaya çalışıyor. Benzer durum hareketimiz ve halkımız içerisinde de yoğun bir biçimde yaşanıyor. Kuşkusuz silahlı mücadelenin durdurulması ve PKK'nin feshi gibi en temel konuları içeren çağrı üzerinde en çok hareketimizin ve halkımızın tartışma yürütmesi, Önder Apo'nun çağrısının içeriğini derinden bilince çıkartıp onu doğru temelde anlar ve başarılı uygulamaya hale gelmesi gerekiyor.

Bu bakımdan da çeşitli basın araçlarında sözlü ve yazılı biçimlerde söz konusu durumu tartışma düzeyinde değerlendirmek istiyor. Elbette doğru anlamak ve başarılı uygulamak önümüzdeki sürecin özgürlükçü demokratik gelişimini belirleyecektir. Fakat bunun tersi de daha fazla zarara, zorlanmaya hatta sömürgeci-soykırımcı saldırıların daha çok artıp etkili olmasına da yol açabilecektir. Bu nedenle herkesten daha fazla bizim bu konuya ilgi duymamız, çağrının içeriğini çok yönlü derin ve bütünlüklü bir biçimde ele alıp değerlendirmeye tabi tutarak, yeterince bilince çıkartıp, süreç bakımından yerine getirmemiz gereken görev ve sorumlulukları belirlememiz gerekiyor.

Darlık ve tekrar başarı getirmez

Önder Apo 'Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı' başlıklı asrın manifestosunda giriş bölümü olarak PKK'nin ortaya çıkış koşullarından söz ediyor. Yani bugünkü PKK'yi tartışan, değerlendiren, onun çeşitli biçimlerde değişmesi gerektiğine hükmedenlerin doğru kararlar alabilmeleri için PKK'nin ortaya çıkış koşullarını, nelerden nasıl ve ne düzeyde etkilendiği hususunu yeterince bilmelerini gerekli görüyor. Madem bir şey tarihe mal edilecek, bu anlamda değerlendirilecek, hakkında hüküm verilecek; o halde bunlar tarihsel temelde doğru bir analize dayanmalıdır diyor. Yoksa yapılacak değerlendirmeler yüzeysel olur, dar olur. Daha çok da çıkar hesaplarına dayanır. Yine bu temelde verilecek hükümler maksatlı ve yanlı olur.

Bu, bir olguyu tüm boyutlarıyla

kendi tarihsel koşullarına dayalı olarak objektif bir değerlendirmeye tabi tutmak yerine, onu güncel politik ve pratik çıkarlarına göre ele alıp adeta buna kurban etmeye yol açar. Böyle bir durumun da ister yandaş olunsun ister karşıt, sahiplerine istediği sonucu yaratmayacağı açıktır. Çünkü bu temelde değerlendiren yandaşlar tarihsel olarak olguyu çok yönlü ve doğru bir biçimde değerlendiremedikleri için yeterli sonuçlar çıkartamazlar ve başarılı bir gelecek öngöremezler.

Bu kadar gelişmeye yol açmış, bu kadar zengin ve derin mücadele yürütmüş bir hareketi giderek dar kadük hale getirip marjinal duruma düşürebilirler. Benzer biçimde karşıt olanlar da ucuz başarı arayışına girerler. 'Biçimsel olarak silahlı mücadeleyi durdurduk PKK'nin feshi oldu, başımızda bir belayı kurtulduk!' diyerek aslında ne ile karşı karşıya geldiklerini anlamayan bir duruma düşerler. Böyle olanlar da daha sonra karşılaşacakları durumlar karşısında elbette hazırlıksız olurlar, başardıkları sandıkları, zafer kazandıklarını düşündükleri anda bir de bakarlar ki yenilmişler, yanılmışlar, kaybetmişler. Böyle bir sonuç mümkün müdür? Evet mümkündür. Bu bakımdan da Önder Apo'nun, 'madem PKK bugün herkes tarafından bu düzeyde tartışılıyor ve artık tarihe mal edilmesi gerekiyor, o halde doğru anlaşılmalıdır' yaklaşımıyla ortaya koyduğu, PKK'nin doğuş koşullarının doğru anlaşılması bilinmesi üzerinde durmak gerekiyor. Bugünkü koşullara bakarak 50 yıl önce ortaya çıkmış PKK'yi değerlendirmek, yargılamak, hakkında hüküm vermek kesinlikle doğru olmaz. Böyle yapanlar baştan yanlış yapmış olurlar. Yanlış yöntem seçmiş olurlar. -Ki yanlış anlayış ve yöntemden de doğru sonuç çıkmaz.- Bu bakımdan bugünkü durumu yargılamak isteyenler bile 50 yıl önceki duruma bakmak zorundadırlar. 50 yıl önceki durumdan 50 yıl boyunca yaşanan gelişmelerden kopuk olarak sadece bugünkü sonuca bakmak sahiplerini her zaman yanlışa götürür, yanlığı içine sokar, dolayısıyla onlara kaybettirir.

Bu bakımdan PKK'yi tarihe mal etmek için tarihsel olarak ortaya çıkış koşullarını iyi anlamamız gerekiyor. PKK'nin ortaya çıktığı 1970'ler dünyası nasıl bir dünyaydı? Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'da neler yaşıyordu? Bir bütün olarak 20. yüzyıl nasıl bir yüzyıldı? Bu yüzyılın son çeyreğine giriş nasıl olmuştu? Dünyadaki durum neydi? Kapitalist modernite sistemi açısından yaşananlar neydi? Reel sosyalizm neyi yaşıyordu? Bunların arasındaki o keskin bloklaşma, çelişki ve çatışma Ortado-

ğu'ya, Türkiye'ye, Kürdistan'a nasıl yansıyor? Türkiye halklarını dolayısıyla Kürtleri nasıl etkiliyordu? İşte bu sorular çerçevesinde, bir defa tarihsel olarak 1970'ler gerçeğinin bilincine iyi varmak lazım.

Bu gerçeklik Kürtler ve Kürdistan açısından neyi ifade ediyordu? Kürt toplumu nasıl bir kıskaca alınmıştı? Kürtlere nasıl bir soykırım ve yok oluş dayatılmıştı, ne tür katliamlar dayatılmıştı? Kürdistan nasıl bölünmüştü? Kürtlük tarihsel olarak neyi yaşıyordu? Bu sorular çerçevesinde de kuşkusuz 1970'ler gerçeğinin bilincine iyi varmak lazım.

PKK niye ortaya çıktı? PKK silahlı mücadeleye niye başvurdu? PKK niye bu tür bedeli ağır olaylara yol açtı? diye sorgulamak isteyenler bu tarihsel gerçekliklere bakmak zorundadırlar. Eğer gerçekten olayı doğru anlamak ve ondan doğru ve yeterli sonuçlar çıkartmak istiyorlarsa böyle yapmalıdırlar. Böyle yapmazlarsa ucuz yaklaşımlar içerisine girerler, dar ve yüzeysel yaklaşırlar. Dolayısıyla doğru ve yeterli sonuç çıkarmazlar. Böyle bir anlayış sonucunda da istedikleri kadar PKK hakkında konuşabilirler, karar alabilirler, hatta hakarete bulunabilirler ya da övgü dizebilirler ama ne yaparlarsa yaparsınlar PKK'yi doğru anlamamış olurlar. Dolayısıyla PKK'nin yaratıklarını ve yol açtığı gelişmeleri doğru ve yeterli değerlendiremeyecek bir çözüm öngöremezler. Bunları yapabilmek için bu gerçeği görmek lazım. 20. yüzyıl gerçeğini, bunun son çeyreğine giriş olan 1970'ler gerçeğini iyi bilince çıkartmak gereklidir. Özellikle de ABD, Sovyet Bloklaması temelinde yaşanan dünya çatışmasını, buna yol açan 1917 Rus Devrimi'ni ve bunun yol açtığı gelişmeleri. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra genelde zafere giden ulusal kurtuluş hareketlerini ve ulusal kurtuluş savaşlarını. Bu çerçevede Ortadoğu'da yaşanan gelişmeleri. Birinci Dünya Savaşı'yla Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşadığı yenilgi ve ardından imparatorluğun parçalanma sürecini. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin doğuşunu. Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi ve Lozan Anlaşması'yla yok sayılıp yok edilmek için sömürgeci-soykırımcı bir küresel anlayış ve anlaşmanın ortaya çıkartılması. Bu temelde de dört parça Kürdistan'da 20. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreklerinde başvurulan katliam ve soykırımların doğru anlaşılması gerekiyor ve önem taşıyor.

Bunlar sonucunda 1970'lerin ortasına gelindiğinde Güney Kürdistan'daki KDP hareketinin de yenilmesi, Aşbatal ilan etmesiyle geleneksel Kürt isyancılığının ve direnişçiliğinin yenilgiye uğrayıp tarihe karışmasının Kürtler açı-

sından yarattığı durumu, içerdiği tehlikeyi doğru ve yeterli anlamak şart oluyor. Öyle ki adeta tarihin en kadim halklarından olan Kürt halkı için tarihten silinme, yok olma süreci en ileri düzeyde gelişmiş bulunuyor. Bunun ne anlama geldiğini Kürtler açısından da, bütün halklar ve insanlık açısından da neyi ifade ettiğini iyi bilmemiz lazım.

Bir yandan yerkürenin hızla sosyalizme koştuğunun ilan edildiği, yine bunun bir parçası olarak Asya, Amerika, Afrika'da ezilen sömürge halkların ulusal kurtuluş savaşlarına başvurarak kendi kurtuluşlarını sağladıklarının ifade edildiği bir dönemde tarihin en kadim halklarından olan Kürt halkının bütün ulusal direnişlerinin katliam ve soykırımlarla ezilerek, tarihten silinmeye yüz tutulmasının ne anlama geldiği bilinmelidir. Çağla, 20. yüzyıl gerçeğiyle, sosyalizm ve ulusal kurtuluş gerçeğiyle karşılaştırıldığında bunun neyi ifade ettiğini doğru anlamak gereklidir. Başka yerlere bakarak, başka pratiklere bakarak, başka örgütlere bakarak Kürdistan'ı, Kürtler içinde yaşananları, PKK olayını, Önder Apo gerçeğini doğru anlamak kesinlikle mümkün olmaz. Dikkat edilirse PKK'nin ortaya çıktığı 1970'ler koşullarında Kürtlük yok olmakla yüz yüze gelmişti, Kürt halkı tarihten silinme noktasına getirilmişti. Bu son derece bilinçli, planlı, örgütlü bir biçimde yürütülen sömürgeci-soykırımcı saldırılar temelinde olmuştur. Dört parça Kürdistan'da egemen ulus devletler tamamen yağmaya, talana, askeri zor ve şiddete dayalı bir katliamcı, soykırımcı egemenlik kurmuşlardı.

Kuzey Kürdistan'dan başlamak üzere Kürdistan'ı kapitalist sömürüye 1960'tan sonra açmaya başlamışlardır ama ulusal örgütlülük ve bu temelde özgürlük mücadelesi yürütme konumuna gelmesin diye bin bir türlü baskı ve egemenlik tedbiri de geliştirmişlerdir. Elbette söz konusu egemenlik sistemi sadece dört parça Kürdistan üzerinde egemen olan ulus devletlerin yarattığı bir sistem de değildir. Onun ötesinde bölgesel bir sistemdir. 'Bağdat Pakı, Sadabat Pakı, CENTO Pakı*' gibi paktlarla bu süreçte Kürdistan üzerindeki sömürgeci-soykırımcı egemenlik sürdürülmeye çalışılmıştır. Söz konusu Kürt soykırım paktlarının da bölgesel bir olay olmadığı, kapitalist modernite sisteminin küresel hegemonik yapısına dayandığı bilinen bir gerçektir. Bu sistem Birinci Dünya Savaşı ardından savaşın galibi olan İngiliz-Fransız egemenliğinin Kemalist hareketle yürüttüğü mücadelenin sonucunda ve Lozan Anlaşmasıyla ortaya çıkartılmıştır. Lozan anlaşması ki, bir tarafında

Birinci Dünya Savaşı'nın galipleri olarak İngiltere ve Fransa varken diğer tarafında da Kemalist hareket var olmuştur. Aslında aralarında uzlaşmayı sağlatan temel etken Kürdistan'ın bölüşülmesi olmuştur. Yani Kürdistan üzerindeki inkar ve imha sisteminin oluşturulması, kabul edilmesi tarafları Lozan'da anlaşır kılmıştır. Başka hususlar tali kalmışlardır, esas olan Kürdistan üzerindeki mücadelede bir paylaşımına ulaşmış olmalarıdır.

Böyle olunca 1970'ler Kürdistan'ında tarihin en kadim halkını can çekişir kılan sistemin; sadece egemen ulus devletlerden kaynaklanmadığı aslında bunun kapitalist modernite sisteminin önce Cemiyeti Akvam sonra Birleşmiş Milletler adıyla oluşturduğu küresel sisteme dayandığı, iktidarcı ve devletçi sistemin Kürt inkar ve imhasında birleştiği gerçeği vardı. PKK işte böylesi bir dünya, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan koşullarında ortaya çıkmıştır.

Önder Apo'nun çıkışı böyle bir ortamda gerçekleşmiştir. Öyle ki Kürdistan'da geleneksel aşiret toplumuna dayalı isyan ve direnişlerin ezilerek tümünden yenilgiye uğradığı, Kürt toplumunun örgütlü hiçbir yapısının bırakılmadığı, Kürtlükten kaçışın en temel modernleşme olgusu olarak geliştirildiği, bunları gerçekleştirmek üzere egemen devletlerin tam bir ekonomik, siyasi, sosyal ve askeri hakimiyeti Kürdistan üzerinde örgütlediği, Kürtlerin bütün direnme ve dayanma güçlerini katliamlarla kırdığı, soykırımı Kürt toplumuna dayattırken dünyanın tüm iktidar ve devlet güçlerinin bu uygulamaya destek verdiği, hiç kimsenin buna karşı çıkmadığı bir ortam söz konusudur.

Evet dünya ABD ve Sovyet bloklaşması temelinde keskin bir ayrışmayı yaşarken; Asya, Afrika, Amerika'da halklar sömürgecilere ve emperyalist saldırıya karşı muzaffer ulusal kurtuluş savaşlarıyla kendi ulus devletlerine ulaşırken, sosyalizmin tüm dünya üzerinde etkinlik kuracağı neredeyse herkese kabul edilir bir duruma gelmesi yaşanırken, Kürdistan'da dört başı mamur bir soykırımın yaşanması, hiç itirazla karşılaşmadan bunun sürdürülüyor olması, benzeri olmayan bir durumdur. Dolayısıyla Birinci Dünya Savaşı'yla ortaya çıkartılan küresel ulus-devlet hegemonyasının ve Ortadoğu'daki ulus-devlet yapısının Kürdistan'da yarattığı sömürgeci-soykırımcı saldırganlığın dünyada herhangi bir benzeri yoktur. Hiçbir halk nüfus olarak az sayıya sahip olsa, ekonomik kültürel olarak zayıf da bulursa Kürt halkı gibi böyle inkarcı ve imhacı bir soykırım saldırısıyla yüz yüze kalmamıştır. Bu bakımdan da PKK'nin başka ör-

gütlerden, ulusal kurtuluş hareketlerinden, sosyalist partilerden biraz farklı olması, farklı gelişmesi anlaşılır bir durumdur. Kürdistan başka halklardan farklıdır.

Kürdistan üzerindeki sömürgeci-soykırımcı egemenlik dünyanın diğer alanlarında uygulananlardan farklıdır. Kürt toplumuna dayatılan asimilasyon, göçertme, demografiyi değiştirme, fiziki katliamların bir benzeri başka yerde yoktur. O halde bunlara karşı çıkmak isteyen düşüncenin, önderin, partinin, hareketin başkalarından farklı olması gayet anlaşılır bir durumdur. Farklı olmasa zaten Kürdistan gerçeğine uygun olmazdı. Kürdistan'ın somut koşullarından kaynaklanmaz başka alanlarda olanların Kürdistan'a ezbere taşınması anlamına gelirdi. O bakımdan giderek eriyip yok olan, başkalarını taklit etmeye çalışan önderleri, hareketleri aslında kınamak, eleştirmek, yadırgamak gerekiyor. Bu bakımdan PKK'nin farklı gelişmiş olmasını yadırgamak doğru olmaz, tam tersine doğru anlamayı gerektirir. Önder Apo'nun çıkışı, PKK'nin çıkışı ve gelişimi başka nasıl olabilirdi ki! Başka nasıl bir mücadele yol ve yöntemini geliştirebilirdi. Nasıl ideolojik ilke, ölçü ve yaşam tarzı yaratabilirdi. Nasıl bir birlik ve bağlılık oluşturabilirdi. Apocu hareketin yarattığı gibi, Önder Apo'nun geliştirdiği gibi olmasaydı ayakta kalma, direnme, saldırılar karşısında varlığını koruma ve günümüzdeki gelişmelere yol açma mümkün olabilir miydi? Bunların olamayacağı çok net ve açıktır. O halde Kürdistan'a dayatılan sömürgeci-soykırımcı saldırganlığa karşı gelişen özgürlük ve demokrasi hareketi olarak PKK'nin de başkalarıyla karıştırılmaması, tam benzer olarak ele alınmaması, kendi somut koşullarının gereklerine göre ele alınıp değerlendirilmesi başta gerekli olanıdır.

PKK'ye, Önder Apo'nun yanına koşular

Bütün bunlar temelinde baktığımızda Önder Apo'nun ve PKK'nin çıkışının somut koşullara uygun ve dolayısıyla doğru olduğunu görürüz ve kabul ederiz. Başka türlü gelişme yaratan bir hareketin ve önderliksel gelişmenin var olamayacağını kabul etmemiz gerekir. Bu nedenle de reel sosyalizmden etkilenmesi, reel sosyalizme dayalı olarak gelişen ulusal kurtuluş mücadelelerini esas aldığı, ulus-devlet ideolojisini esas alıp ona göre şekillenmesi anlaşılır bir durumdur. Söz konusu koşullarda bu ideolojiyi aşabilmesi kesinlikle mümkün değildir. Yine Kürt halkının direnme mirasına dayandığı gibi daha fazla dünya halklarının, emperyalist sömürgeci saldırganlığa karşı geliştirdikleri ulusal kurtuluş direnişlerinin derslerine dayanması da anlaşılmalıdır. Böyle olmasaydı sadece ezilmiş, yenilgiye uğramış Kürt direnişlerinin derslerine dayanarak zafer kazanan bir düşünce ve eylem ortaya çıkartamazdı. Dolayısıyla bir zafer örgütü, partisi, hareketi yaratılamazdı. Bunun yaratılabilmesi için zafer kazanmış, emperyalist sömürgeci saldırganlık karşısında muzaffer olmuş hareketlerin deneyimlerine dayanmak, onların derslerini çıkartmak kesinlikle gerekli ve şarttı. Dolayısıyla PKK de bunu yaptı. Önder Apo'da bunu gerçekleştirdi. Dünya halklarının deneyimlerinin içerdiği dersleri Kürdistan'da özgürlük mücadelesini geliştirmek için kendisine miras yaptı. Fakat bunu olduğu gibi almadı, özünü almaya

çalıştı. Kürdistan koşullarına uyarlayarak mümkün olduğunca yaratıcı bir yaklaşımla geliştirmeye çalıştı.

Diğer yandan zırh gibi her tarafı askeri egemenlik, baskı, zor ve katliamla örülmüş bir sömürgeci-soykırımcı sistem karşısında sadece sözle, talepte bulunmakla, siyaset yapmak istemekle sonuç alamayacağı açıktır. Buna karşı ulusal kurtuluş savaşı dahil her türlü mücadele yöntemini göze alması baştan itibaren yerinde, zamanında kullanılmak üzere her türlü mücadele yöntemine sıcak bakması anlaşılır bir durumdur. Başka türlü nasıl yapabiliirdi ki? Kaldı ki PKK'den farklı başka yol yöntemlerle örgüt olmak, mücadele yürütmek isteyen birçok grup oldu, lider ortaya çıktı, hareket geliştirilmeye çalışıldı. Ama hepsi 1980, 12 Eylül darbesiyle sıfırı tüketip yok oldular. Mevcut sömürgeci-soykırımcı saldırı karşısında ayakta kalma gücü gösteremediler. Onları PKK yok etmedi. Kendi kendilerine de yok olmadılar. Kürdistan üzerinde egemenlik sürdüren sömürgeci-soykırımcı saldırganlık yok etti. Böyle bir egemenlik sistemi karşısında dayanma, var olma, mücadele etme gücü gösteremedikleri için duyguları, ruh halleri, düşünce yapıları, ideolojik-politik çizgileri, eylem anlayışları, örgütsel hazırlıkları olmadığı için saldırılar karşısında saman alevi gibi parlayıp sönmüş gittiler ve sadece duman çıkarır oldular, başka bir şeyleri kalmadı. Bu nedenle 'PKK niye öyle olmadı!' diye sorgulanıyorsa o ayrı bir konudur. Fakat PKK kendi tarzıyla mevcut gelişmelerin yaratıcısı oldu, onlar gibi sönmüş gitmedi. Tam tersine sürekli artan zorluklar karşısında direnişi daha da derinleştirdi. Cesareti ve

fedakarlığı daha çok geliştirdi. Giderek daha fazla fedailleşti. Gerilayı tüm yöntemleriyle en zor koşullarda uygular hale geldi. Sonuçta Sömürgeci-soykırımcı saldırıları hep kırarak başarısız kıldı. Kürt ve Kürdistan gerçeğini, Kürdistan üzerindeki sömürgeci-soykırımcı egemenliği, mevcut saldırıları, Kürt varlığını ve Kürt halkının özgürlük gerçeğini böyle bir direnişle açığa çıkardı. Büyük bir aydınlanma yarattı. Her şeyden önce Kürt halkını bilinçlendirdi ve aydınlattı, umutlandırdı, heyecanlandırdı, özgüvenli kıldı ve yeniden yeni anlayış ve tarzla örgütlenir, eyleme kalkar, faşist sömürgeci-soykırımcı saldırganlığa karşı direnenek kazanır hale getirdi.

Diğer yandan Kürt ve Kürdistan gerçeğini, Kürt halkının demokratik haklarını Türkiye, Ortadoğu ve giderek bütün dünya siyasetine dayatarak Kürdistan üzerinde Türkiye'nin, bölge devletlerinin tüm küresel iktidarıcı devletçi sisteminin ortak bir sömürgeci-soykırımcı egemenlik yürüttükleri gerçeğini açığa çıkardı. Böylelikle Kürdistan'daki aydınlanmayı yaratarak soykırımcı zihniyet ve siyaseti deşifre etti. Adına BM denilen, yine adına 'demokrasi', 'özgürlük' kavramları yerleştirilen sistemin özünde bir faşist sömürgeci-soykırımcı zihniyet ve sistem olduğu gerçeğini Kürt halk gerçeğini aydınlatarak, Kürdistan'da yaşananları aydınlatarak açığa çıkardı. Büyük bir rönesans ve aydınlanma hareketi oldu. Bu gerçekleri çok iyi ve net görmemiz gerekir. Dolayısıyla PKK'nin böyle bir düşünceye sahip olması onun bir tercihi değildi. Nitekim Kürdistan üzerinde egemenlik kuran sistem yarattığı bir zorunluluk oldu. PKK'nin direnme çizgisinin Kürt gençliğinde, kadın-

larında, Kürt halkında, özgürlükçü sosyalist insanlıkta bu kadar destek bulması var olan faşist sömürgeci-soykırımcı baskıcı egemenliğin Kürdistan'da başka yol ve yöntemle mücadele etmeye imkan bırakmaması sonucunda oldu. Evet PKK etkilediği insanları mücadeleye çekti, örgüt kurdu. Bütün bunların sonucunda bazıları 'suç işledi' diyebiliyor. Peki insanlar niye Önder Apo'yu ve PKK'yi dinlediler? Niye dağa gerillaya, PKK'ye Önder Apo'nun yanına koşular. Demek ki orada kendi vardıklarını ve gelecekle ilgili gördükleri, özgürlüklerini gördüler. 1990'lar başında Turgut Özal bu gerçeğe dikkat çekmişti. O da oldukça önemli ve anlamlıydı. Turgut Özal "beylik laflarla PKK'yi mahkum edemeyiz, çünkü insanlar PKK'ye gidiyor hem de üniversitenden gidiyorlar, en aydınlanmış insanlar oraya gidiyorlar, sadece Kürt olan değil Türk'ü de başka halkların gençleri de aydınları da gidiyor. Demek ki orada bir çekim merkezi var, orada bu insanları çeken bir değer var ve bu gerçekliği anlamak gerekir" demişti, ki doğru yaklaşım buydu. Hala Türkiye'deki egemenlik sistemi de küresel kapitalist modernite sistemi de Özal'ın itiraf düzeyindeki bu anlayış düzeyine gelemediler, onun gerisindedir. Halbuki gerçeklik böyledir ve bu gerçekliği çok açıkça görmeleri lazım.

Önderliksel çıkış bir düşünce çıkışıdır, ideolojik çıkıştır, bilim çıkışıdır

Bu nedenle şunu görmek gerekiyor: PKK'nin tarihsel gelişimine bakıldığında tümüyle bu koşulların doğru analiz edilmesine dayalı gelişmiştir. Zor ortamlarda, kıt imkanlarla adeta her şeyin sıfırdan

- ❖ Önder Apo, Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nda, tekrarın 90'dan sonra yaşandığına dikkat çekiyor, doğru olan budur. PKK diyalektiğini, onun önderliksel yürüyüş diyalektiğini doğru anlamak gerekiyor. PKK 80'lerin ikinci yarısında sürdürülen savaşın bir benzerini 90'ların ikinci yarısında yeniden yürütmek zorunda kaldı. Bu Önder Apo'nun, PKK'nin tercihi değildi. Bunlar TC devletinin onun arkasındaki güçlerin ABD'nin ve NATO'nun dayatmaları ve istemleri doğrultusunda oldu. PKK'nin siyasallaşmasından korktu ve çekindiler.

başlayarak yürütme temelinde geliştirmiş ve kazanmıştır. Yoksa öyle hiçbir şey hazır değildi. PKK hemen ordular kurup silahları alarak, herkesten çok tahrip edici silahlara sahip olarak savaş yürütmemiştir, başkalarına saldırı geliştirmemiştir.

Önderliksel çıkışa bakalım. İstanbul'da, Ankara'da üniversite ortamında gerçekleri, kendi gerçekliğini, kimliğini, dolayısıyla kendine bağlı olarak halk kimliğini anlamaya çalışarak çıkış yapmıştır. PKK'yi oluşturan bütün öncü gençlik, ideolojik gruplaşma bu temelde olmuştur. 1973-75 Ankara'daki ideolojik gruplaşma tamamen sömürgeci-soykırımcı egemenliğin asimilasyon temelinde Kürt gençliğini Türkiye okullarına taşıması ortamında, bu gençlerin 'kim olduklarını' sorgulaması temelinde açığa çıkmış, gelişmiş, var olmuştur. Öyle PKK bir silahlı saldırı ya da karşıtlarının deyimiyle 'terör grubu' olarak ortaya çıkmamıştır. Bir tane silahı bile yoktur. Bir tane ilişkisi bile yoktur. Kimseye verecek beş kuruş parası bile yoktur. Kıt kanat zorla karnını doyurup yaşayan üniversite öğrencilerinin ortaya çıkardığı bir harekettir. Önderliksel çıkış da tamamen buna dayalı olarak olmuştur. Her şey bir düşünce çıkışıdır, ideolojik çıkıştır, bilim çıkışıdır. Dikkat edilirse ardından 76-78'de Kürdistan'a dönüş gençlik hareketi haline gelme, PKK olarak kendini siyasi bir parti biçiminde adlandırma sürecini yaşamıştır. Dikkat edilirse bir düşünce doğuşu, bir ideolojik gelişme, bir siyasi partileşme söz konusudur. Bütün bunları gerçekleştiren Kürt ve Kürdistan gerçeğini, Kürdistan üzerindeki egemenlik sistemini doğru anlamaya ve değerlendirmeye çalışmış ve 'bu egemenlik sistemine karşı var ve özgür olabilmek için ne gerekiyor?' sorusuna çok yönlü ve doğru cevaplar vermek istemiştir. Teorik anlayışı giderek birkaç tabancayla başlayan eylemlerden küçük gerilla birimlerine kadar giden silahlı propaganda mücadelesi böyle ortaya çıkıp gelişmiştir. Düşünsel, ideolojik, siyasi, örgütsel gelişme ardından Hilvan'da tabancalarla başlayan çatışmalı süreç Siverek'te biraz daha bireysel silahların kullanıldığı bir düzeye varmış. Bu da var olan rejimi 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesine götürmüştür. Öyle ki bu gelişmelere tahammül edemeyen

danında insanlara neler yapıldı, neler uygulandı? Dünyanın bir başka yerinde Diyarbakır zindanında 1980-84 arasında yaşatılan işkencenin bir benzeri yoktur. Bütün bunlar görülmeden 'PKK 15 Ağustos 1984'de neden Eruh ve Şemdinli'de silahlı eylem yaptı? Niye gerilla birlikleri kurdu? Niye gerilla savaşına başvurdu?' demenin hiçbir anlamı yoktur. Başka ne yapabiliirdi ki! Ancak bunları yapabiliirdi ve bu temelde gelişiminin diyalektik bir gelişim olduğu, yaratıcı düşünceye dayandığı, somut koşulların analizini içerdiği; sağladığı gelişmelerle kanıtlanmıştır. Ortaya çıkardığı başarılarla tarihsel olarak doğruluğu ispatlanmıştır. Hiç kimse farklı bir şey söyleyemez. PKK'yi doğru anlamak isteyenler ancak bu gerçekleri görüp değerlendirerek onları doğru anlamaya çalışabilirler.

Burada tekrar darlık nedir, nasıl ortaya çıktı, nasıl yaşanıyor? Bu konuda şunları görmek lazım. Önderlik düzeyinin perspektifleri, bakış açısı, genişliği, yaratıcılığı yanında pratik uygulama her zaman dar, yüzeysel, sınırlı kalmıştır. Bu açık bir gerçektir. Diğer yandan Önder Apo, Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nda tekrarin aslında 90'dan sonra yaşandığına dikkat çekiyor ve analiz ediyor ki, doğru olan budur. PKK'nin önderliksel yürüyüşünde darlık yoktur, tekrar da yoktur. En son ulaşacağına başta karar vermeye çalışma da yoktur. Aynı şeyi sürdürüp ilerleyememe durumu da yoktur. PKK diyalektiğini, onun önderliksel yürüyüş diyalektiğini doğru anlamak gerekiyor. Sürekli bir yenilenme, gelişme ve büyüme ilerleme var, yenilik var, değişim var.

Dikkat edilirse 1972-73 önderliksel çıkış süreci tamamen Türkiye'deki 12 Mart 1971 faşist askeri darbesine karşı devrimci gençlik öncülüğünde gelişen direnişin derslerini çıkartma temelinde oluyor. Mahirlerin, Denizlerin, İbrahimlerin mücadele deneyimlerinin derslerini en derin bir biçimde Önder Apo çıkarıyor. Hem o devrimci ruhu, girişkenliği, ona yol açan anlayışları hem de yaşanan ezilmeyi, yenilgiyi, bunun nedenlerini sorgulayarak bunlardan çıkardığı derslerle yeni bir önderliksel doğuş oluyor. Ardından sınırlı da olsa henüz yazıya geçmemiş sözlü düzeyde de olsa, beyinde oluşmuş sistematik bir yeni düşünce yapılanması olunca

taya çıkarılıyor. Grup asgari düzeyde olunca 'metropollere gelen, üniversitelere giren gençlikle uğraşalım, bu gençliklerin entelektüel kulübü düzeyinde bir hareket olup kalalım' demiyor. 76 başında toplantısını yapıyor, Ankara'daki gelişmeleri yeterli görek daha ileriye gitmenin Kürdistan'da olması gerektiğini, düşüncenin diyalektiğine uygun olanın Kürdistan'a gidış orada örgütlenme ve mücadele geliştirmek olduğunu görüyor ve Kürdistan'a yani ülkeye dönüş hareketi başlatıyor.

76-77 ortasına kadar bir buçuk yıl gibi kısa bir sürede hiçbir imkan ve ilişki yokken Antep'ten Doğu-beyazıt'a kadar, Kuzey Kürdistan'ın hemen bütün alanında devrimci gençlik grupları ortaya çıkarıyor. Kürdistan devrimci gençlik hareketini yaratıyor. Zaten ilk örgütlenmesini de ortaya çıkarıyor.

Ardından biliniyor 18 Mayıs 1977 katliamı var. Antep'te Haki Karer yoldaşın şehit düşürülmesi var. Önder Apo 'bu olay PKK'yi bilinçli, planlı, örgütlü silah kullanmaya götürdü' dedi. Yine 'Bu olay olmasaydı PKK'nin şiddet kullanımının nasıl olacağı belli değildi. Evet düşünce olarak tartışıyor ama pratikte nasıl gelişeceği, PKK'nin hangi yoldan gideceği belli değildi' dedi. Bu belirsizliği Antep'te Haki Karer yoldaşın katledilmesi bozdu. Devrimci intikam mücadelesini gerekli kıldı. Propaganda ve örgütlenme çalışmasını yapabilmek için, Kürdistan'da kendini savunmak gerektiği ortaya çıktı. Böylece tamamen meşru savunma temelinde kendi öz savunmasını yapmaya yönelik bir hareket gerçekliği doğdu. Bunu da yaratıcı temelde gerçekleştirdi. Hemen Haki Karer'in katledilmesinin intikamını almakla gruba sağlamaştırdı. Hilvan'da, Halil Çavgun'un katledilmesinin intikamı olarak Hilvan direnişiyle hareketi bir gençlik hareketi olmaktan çıkarıp halk hareketi haline getirdi. Bir özgür demokratik yerel yönetimin ilk nüvesini Hilvan'da yaratmayı başardı. Ardından parti kuruluşu ve Siverek direnişiyle 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesine gidildi. Buna karşı zindan direndi. 1982 büyük tarihi zindan direnişi gerçekleştirildi. Mazlumların, Ferhatların ve en son 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu direnişi gelişti. Hayri ve Kemallerin öncülüğünde büyük kahramanlık direnişi, fedailik dire-

Bütün zorluklara rağmen bu savaş yürüttü 90'ların başında gelişen halk serhildanlarıyla ulusal diriliş devrimini başardı. Kadın özgürlük devrimini başlattı. İnkarı kırdı ve Kürt gerçeğini ortaya çıkardı. Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı olarak Turgut Özal 'federasyon da dahil birçok çözüm yöntemini tartışmalıyız' diyerek Önder Apo'ya elçiler gönderdi. Sorunun görüşmelerle demokratik siyaset temelinde çözülmesi arayışına girdi.

Siyasi çözüm çabalarına karşı tasfiye dayatıldı

Buraya kadar birçok dönem var ve yeni yeni adımlar oluyor, hiçbirinin tekrarı değildir. Hepsini ifade ediyor ve 73'ten 90'a ulusal diriliş devrimini başaran büyük bir hareket ortaya çıkıyor. Bir halk direnişi gelişiyor. Kadın özgürlük direnişi başlıyor ve devrim kadın devrimi temelinde gelişiyor. Sağlam ideolojik temele kadın özgürlük çizgisini geliştirerek oturuyor.

Dikkat edilirse ondan sonraki süreci Önder Apo 'kurtuluş süreci' olarak tanımladı. 17 Mart 1993 yılında Celal Talabani'nin de arabuluculuğuyla Turgut Özal'ın istemi çerçevesinde ateşkes ilan edip sorunların demokratik siyaset yöntemiyle demokratik siyasi mücadele yürüterek görüşmeler yaparak çözümlenmesini önünü açtı. Sonraki sürecin bu temelde gelişmesi gerekiyordu. Doğal ve uygun olan buydu, makul olan da buydu. Mücadele edilmiş, Kürtler bilinçlenip örgütlenmiş, Kürt sorunu, Kürt gerçeği açığa çıkartılmış, Türkiye ortamı aydınlatılmış ve sorunun siyasi çözümünün zemini yaratılmıştı. Fazla kan da dökülmemişti, mücadele ile aslında bu gelişmeler açığa çıkartılmıştı. Taraflar daha kolay uzlaşabilirlerdi, daha rahat anlaşabilirlerdi, bunun zemini ve ortamı vardı. Önder Apo önce hiçbir deneyim olmasına rağmen yaratıcı dehasına dayanarak böyle bir sürecin önünü açtı ve ateşkes ilan etti. Röportajlar yaptı. Bütün bunları gerçekleştirmeye açık ve hazır olduğunu belirtti.

Buna karşı ne yapıldı? Sürecin muhatabı olan Özal bir biçimde katledildi, ortadan kaldırıldı. Ondan sonra Özalcılar üzerinde baskıya katliamlara girildi. Ateşkesle or-

Burada Önder Apo'nun ve PKK'nin konumu nedir? Bu saldırıların önü alınamadı, boşa düşürülemedi. 93 ateşkesi ile öngördüğü demokratik siyasi çözüm sürecinin gelişmesini sağlayamadı. Bunu düşünsel ve pratik olarak gerçekleştiremedi, bu konuda başarılı olamadı. Çeteci dayatmalarını sabote etmelerini engellemeyemedi. Geriye imha etme, ezme amaçlı saldırılar karşısında direnmek kaldı ki, işte bu direnişi yürüttü. Bunu da yürütmeseydi, 1993-98 büyük gerilla direnişini vermeseydi o zamana kadar yürütülen mücadelenin sonuçları yok olurdu, PKK'de yok olurdu, Kürt soykırımı başarıya ulaşırdı. Dolayısıyla 'PKK niye burada direndi!' dememek gerekiyor. Demokratik siyasi mücadeleyi geliştirmede başarılı olamadı ama başarısızlık sadece PKK'nin durumundan kaynaklanmadı, karşı taraf savaşta, imhada, soykırımda ısrar etti, onları yenilgiye uğratamadı. İmha saldırıları geliştirdi, onlara karşı da direnme durumunda kaldı.

Biliniyor, bu durumdan çıkmak üzere Önder Apo 1998'in 1 Eylül'ünde yeniden ateşkes ilan etti. Ateşkes tamamen bu durumu değiştirmek amaçlıydı. Önder Apo 'Pata durum var, savaşta zafer ya da yenilgi ortaya çıkmıyor. Savaşın bu biçimde uzaması yolaşma yaratıyor. Dolayısıyla farklı yollarla çözüm aramak gerekir. Yoksa bu bir tıkanma ve çözümsüzlük etkeni haline geliyor. Sosyalist öncü olduğumuza göre çözüm yaratması gereken de biziz' diyerek öncülük etmek istedi. Ateşkesle PKK'yi demokratik siyasi mücadele yürüten bir örgüt haline getirmek istedi. Fakat buna karşı hemen 1 Eylül 98 ateşkesine uluslararası komplo dayatıldı. Kırk gün sonra karşı taraf uluslararası komplo saldırısıyla ateşkes konumundaki PKK'yi ezmek, imha etmek, Önder Apo'yu yok etmek istedi. Dört ayı aşan büyük saldırısı ardından imha edemeyince kim vurduna getiremeyince kaçırıp İmralı işkence tecrit ve soykırım sistemi altına alarak Önder Apo'yu etkisiz kılıp PKK'yi de dağıtmak tasfiye etmek istediler.

PKK buna karşı paradigma değişimi yaptı. Değişim ve dönüşüm süreçleri geliştirdi. Fakat geliştirdiği paradigma değişimini, stratejik değişimleri tam uygulayamadı. Onlara da örneğin 2003-2004 tasfiyeciliği dayatıldı. Dışta 2009-2010'dan itibaren yoğun askeri saldırı dayatıldı. PKK'nin demokratik çözüm çizgisini, demokratik ulus paradigmasını hayata geçirmek üzere uygulamasının önünü AKP'nin 2009 saldırısıyla almak istediler. Demokratik siyasi mücadele yürütmesine imkan vermediler, fırsat tanımadılar. Önder Apo'nun geliştirmek istediği demokratik siyasi mücadeleye şiddeti ve savaş dayattılar. Ortaya 2010-12 savaşı çıktı. Bunları durdurmak için 2013-14'de yeniden Önder Apo demokratik siyasi mücadeleye sürecini geliştirmek istediye de buna da 24 Temmuz 2015 Çöktürme Eylem Planı saldırısı dayatıldı. Günümüze kadar da o saldırıyla gelindi. Buna karşı direnildi. Bu direnişler hep bir zorunluluktan ama dikkat edilirse bunları dayatan sömürgeci-soykırımcı faşist zihniyet ve siyaset oldu. PKK olmadı. Fakat PKK, faşist sömürgeci-soykırımcı zihniyet ve siyasetin saldırılarını kıramadı. Demokratik siyasi mücadeleyi ortamını geliştiremedi. Saldırlar karşısında direnmek durumunda kaldı ki, tekrar tekrar direnmek ve silahlı gerilla direnişine daha fazla dayanmak,

❖ Örgüt, amaca ve mücadele yol yöntemine göre şekillenir. PKK'nin değiştirilmesi dönüştürülmesi böyle gündeme geliyor. Bazıları sanki Kürtler örgütsüz kalacak, her alandaki örgütler dağıtılacak, örgütlü toplum ortadan kalkacak gibi algılıyor. Özel savaş böyle propaganda ediyor, onlarda zannediyorlar ki, gerçeklik budur. Hiçbirisi doğru değildir, o yaklaşımların hepsi özel savaş kapsamındaki yaklaşımlardır. Doğru olan amaçlara ve mevcut siyasi-askeri koşullara göre mücadele strateji ve tarzının belirlenmesidir.

Türkiye Cumhuriyeti devleti bunları ezebilmek için kendini feshedip tamamen yalın kılıç orduyla her türlü yöntemi kullanma temelinde Kürdistan'daki ulusal bilinçlenme, örgütlenme ve eylem potansiyelini tümünden yok etmeyi amaçlayan bir saldırı başlatmıştır. Demek ki 12 Eylül darbesi doğru anlaşılıyordu. Bu darbenin amaçları neydi? Kimler ortaya çıkardı? Türkiye'de neler yapmak istedi? Arkasındaki NATO, Amerika bu darbeden ne umuyordu? Darbeye nasıl destek verildi? Darbe Kürdistan'da ve Türkiye'de ne tür saldırılar yürüttü? Başta zindanlarda başlamak üzere halk üzerinde ne tür işkenceler, baskılar, katliamlar yapıldı? Diyarbakır zin-

onu hemen örgüte ve eyleme dönüştürmek istiyor. Aklında düşünce olarak tutmuyor. Tekrar tekrar yazıp pratiğe geçirmeden uzak durmuyor. Düşünce düzeyi oluştuğunda anında örgüte ve eyleme dönüştürmek üzere pratiğe geçiyor. Çubuk Barajı toplantısıyla gruplaşma çalışmasının pratiğinin başlatılması oluyor. Hem örgüt hem de pratik, gençlik mücadelesi yanında bir de grubun eğitimi, örgütlenmesi, geliştirilmesi, bir ideolojik grup şekillendirilmesi oluyor. 73-75 sürecinde, üç yılda o koşullarda hiçbir imkan yokken, hem de sömürgeci başkentte her türlü tehlikeye açık bir durum varken, Apocu gruplaşma 'Kürdistan Devrimcileri Grubu' or-

nişi ortaya çıktı ki, direnme kararı orada verildi. PKK'nin silahlı mücadelede ısrar etmesini 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu direnişini başlatan Hayri arkadaş kayıtlara geçirerek karar haline getirdi. PKK bunu izledi. Zindan direnişini bu temelde esas aldı, bağlı kaldı. Yurtdışını gerçekten de güçlü bir eğitim alanına dönüştürdü. Lübnan-Filistin sahasını ve 1982 Eylül'ünde tıpkı 1976'daki gibi yeniden ikinci kez ülkeye dönüş hareketi başlattı. Bu sefer gerilla grupları halinde, daha genişlemiş ve hazırlanmış bir örgüt olarak Botan dağlarına çıkıldı ve 15 Ağustos 1984 gerilla atılımıyla özgürlük savaşını başlattı.

taya çıkartılan süreç sabote edilerek gerillayı ezme, PKK'yi tasfiye etme amaçlı Demirel-Güreş-Ağar-Çiller çetesinin azgın bir topyekûn faşist soykırımcı özel savaş saldırısı gündeme getirildi. Buna karşı gerilla direndi, gerilla öncülüğünde halk önemli bir direniş yürüttü. Bu gerilla direnişi önceden de yapılmıştı. Önceki gerilla savaşının bir biçimde tekrarı gibi oldu. 80'lerin ikinci yarısında sürdürülen savaşın bir benzerini 90'ların ikinci yarısında PKK yeniden yürütmek zorunda kaldı. Fakat bu kesinlikle Önder Apo'nun, PKK'nin tercihi değildi. Bunlar TC devletinin onun arkasındaki güçlerin ABD'nin ve NATO'nun dayatmaları ve istemleri doğrultusunda oldu.

Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı
PKK'nin en yoğun şiddet yürüttüğü olan
20. asrın, iki dünya savaşı, reel-sosyalizm ve dön-
ya genelinde yaşanan büyük savaş ortamları, Kürt
realitesinin inkarı, başta ifade olmak üzere
özgürlükler konusunda yavaklardan kaynaklı
oluşan zeminde doğmuştur.
Teori, program, strateji ve taktik olarak
yürütülen reel-sosyalist sistem gerçeğinin ağır
etkisinde kalmıştır. 1930'larda reel-sosyalizmin
iş nedenlerle çöküşü ve ülkede kimlik inkarının
çözülüşü, ifade özgürlüğünde sağlanan gelişme-
ler, PKK'nin anlamlı yoksunluğuna ve aşırı
tekrara yol açmıştır. Dolayısıyla ömrünü
benzerleri gibi tamamlanmış ve feshini
gerekliliği kalmıştır.
Kürt-Türk ilişkileri; 1000 yılı aşan
tarihler boyunca Türkler ve Kürtler varlık-
larını sürdürmek ve hegemonik güçlere
karşı ayakta kalmak için gönüllülük yönü
ağır basan hep bir ittifak içinde kalmayı
zorunlu görmüşlerdir. -1-

Kapitalist modernitenin son 200 yılı bu ittifaklı
parçalanmayı esas gaye edinmiştir. Etkilenen
güçler, sınıf temelleriyle birlikte buna hizmet
esas belleklerimizdir. Cumhuriyetin tek tipçi
yorumlarıyla birlikte bu süreç hızlanmıştır.
Günümüzde çok kırılan hal alan tarihsel iliş-
kiyi kardeşlik ruhu içinde inatçıları da göz-
aldı etmeden yeniden değenlemek esas
görevdir.
Demokratik toplum ihtiyacı kaçınılmaz
dır. Cumhuriyet tarihinin en uzun ve kapsamlı
işyan ve şiddet hareketi olan PKK'nin; güç
ve taban bulması demokratik siyaset kanallarını
kapalı olmasından kaynaklanmıştır.
Aynı milliyetçiliğe savrulmasının zorun-
lu sonucu olan; ayrı ulus-devlet, federasyon, idari
özgürlük ve kültürelist çözümler, tarihsel
toplum sosyolojisine cevap olamamaktadır.
Kimliklere saygı, kendilerini özgürce
ifade edip, demokratik anlam da örgütlen-
meleri, her kesimin kendilerine esas oldukları
sosyo-ekonomik ve siyasal yapıları
ancak demokratik toplum ve siyasal anlam
mevcudiyetiyle mümkündür. -2-

Cumhuriyetin ikinci yüzyılı ancak demokrasiyi
le taslandırıldığında kalıcı ve kardeşce bir
sürekliliğe sahip olabilecektir. Sınıfın
arayışları ve gerçekleştirilmeleri için de-
mokrasi dışı bir yol yoktur. Olamaz.
Demokratik uzlaşma temel yöntemidir.
Barış ve demokratik toplum dön-
minin dili de gerçekliğe uygun geliştiril-
mek durumundadır.
Sayın Devlet Bahçelinin yaptığı çağrı
sayın Cumhurbaşkanım ortaya koyduğu iradeyle
diğer siyasi partilerin malum çağrıya
dönük olumlu yaklaşımlarıyla oluşan bu
iklimde silah bırakma çağrısında bul-
nuyor ve bu çağrının tarihi sorumluluğuna
istkeniyorum.
Varlığı zorla sona erdirilmemesi her
çağdaş cemiyet ve partinin gönüllü olarak
yapacağı gibi devlet ve toplumla bütünleşme
için kongresini toplayın ve karar alın;
tüm gruplar silah bırakmalı ve PKK
kendini feshetmelidir. -3-

Ortak yaşama inanan ve çağırma kutak
veren tüm kesimlere selamlarımı iletirim
25 Şubat 2025. Abdullah Ezerden

onu esas almak durumunda kaldı. Önder Apo'nun belirttiği tekrar da bu oldu. Kendisini KCK olarak yapılandıramadı, örgütleyemedi. Demokratik toplum örgütlenişini geliştiremedi. Demokratik siyaseti her alanda etkili kılan, sorunların demokratik siyasi çözümünü gerçekleştiren bir sürecin ortaya çıkmasını geliştiremedi.

Mücadeleyi yürütmeye tekrara döndü

PKK kendi mücadelesini yürütmeye önemli bir tekrara düştü. Fakat geçen 35 yıl içerisinde ve çeşitli dönemlerde bu tekrarı aşmak istedi. Aşabilmesi için karşı tarafı etkisiz kılabilecek bir gücü gösteremedi. Küresel düzeyde oluşmuş sömürgeci-soykırımcı zihniyet ve siyaset de PKK'nin demokratik siyasi çözümünü dayatmasını engellemek için hep şiddet dayattı, şiddete dayalı inkar ve imha saldırılarını gündeme getirdi. PKK'nin siyasallaşmasından korktu ve çekindi. Çünkü o zaman Kürt sorununun siyasi çözümünü açığa çıkarırdı. Dolayısıyla siyasi çözüme razı olmak zorunda kalacaklardı. Geçmişte yaptıklarının insanlık suçu olduğunu göreceklere, kabul etmek durumunda kalacaklara, onun hesabını vereceklerdi. Ama Kürdistan'da uyguladıkları, özellikle Lozan'dan sonra dört parça Kürdistan'da yürütülen katliamların hesabını vermek öyle kolay değildi. Hepsini insanlık suçu oluşturuyordu, çünkü saldırıların hepsi bir soykırım saldırısı oluyordu. Soykırım ise devletçi hukuk tarafından bile insanlık suçu olarak kabul edilirdi. Dolayısıyla bu tarihsel gerçekleriyle yüzleşmek istemediler, bundan korktular. Bunun için PKK'yi ezerek Kürt soykırımını başarılar, Kürt toplumunun soykırımı üzerinden bir dünya devletçi sistemi kurmak istediler. Buna karşı da Önder Apo öncülüğünde PKK ve Kürt halkı direndi. Onların bu amaçlarının başarılmasına fırsat vermedi. Bu amaç temelindeki saldırılarını hep boşa çıkardı ve kırdı.

Şimdi gelinen noktada bu saldırıları yürüten güç olarak TC devleti tarihinin en ağır krizini, kaosunu, çöküşünü yaşar hale geldi. Onun şahsında bütün küresel iktidar ve devlet sistemi bir çökme, çözümlüzlüğü, kaosu yaşar hale geldi. Dünyadaki sorunların temelinde de faşist sömürgeci-soykırımcı zihniyet ve siyaset var. Kadın düş-

❖ PKK'nin direnme çizgisinin Kürt gençliğinde, kadınlarında, Kürt halkında, özgürlükçü sosyalist insanlıkta bu kadar destek bulması, var olan faşist, sömürgeci-soykırımcı, baskıcı egemenliğin Kürdistan'da başka yol ve yöntemle mücadele etmeye imkân bırakmaması sonucunda oldu. Evet, PKK etkilediği insanları mücadeleye çekti, örgüt kurdu. Peki, insanlar niye Önder Apo'yu ve PKK'yi dinlediler? Niye dağa, gerillaya, PKK'ye, Önder Apo'nun yanına koştular? Demek ki orada kendi varlıklarını ve geleceklerini gördüler.

manı, halk düşmanı, işçi ve emekçi düşmanı, Kürt düşmanı zihniyet ve siyaset var. Bu gerçekliği çok iyi görmemiz gerekiyor. Önder Apo'nun 'tekrar' derken anlatmak istediği aslında bu gerçeklikler oldu.

Mücadele tarzını, amaçlar ve somut koşullar belirler

Önder Apo'nun geliştirdiği 'Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı' üzerine yürütülen tartışmaların önemli bir kısmı da mücadele tarzı üzerine oluyor. Özellikle PKK'nin 15 Ağustos 1984'ten bu yana yürüttüğü silahlı mücadeleyi bırakma ya da değiştirme durumu çeşitli biçimlerde tartışmaya konu oluyor. Bazı çevreler bunu iyi niyetle anlamak için yapıyorlar. Bazıları da gerçekten PKK'yi kötülemek ve kitlelerde kafa karışıklığı yaratmak için yapıyorlar. İnsan rahatlıkla bunu böyle belirtebilir. Çünkü 40 yıl önce silahlı mücadeleye 'terörizm' ya da 'halkı katliama götürmek' diyerek küfredenler, şimdi 'PKK'yi silahlı mücadeleyi niye bırakıyor' diye eleştirmeye çalışıyorlar. Madem silahlı mücadele bugün de gerekliyse o zaman buyur bu mücadeleyi sen yap, sarıl silaha, dağa çık, gir tünele, gir mevziye düşmana karşı savaş, bunu elinden alan mı var! Açık ki böyle yapmıyor ama kendisinin yapmadığı şeyi 'niye PKK yapmıyor' diye eleştirmeye, kitlelerin kafasını karıştırmaya çalışıyor. Böylelerine karşı uyanık olmak lazım. Gerçekten de Kürdistan ve Türkiye'de yeminli PKK düşmanları var, bunların sayıları az olsa da ne yazık ki varlıklarını sürdürüyorlar. 'Sinek küçük ama mide bulandırır' derler. Bunların konumu da benzerdir, sayıları çok az ama fırsat buldukları her ortamda karışıklık yaratmaya çalışıyorlar. Doğru bir yaklaşımla böylelerine fırsat vermemek gerekiyor.

Mücadele tarzı konusunda bazı doğrulara dikkat çekmekte fayda var. Önder Apo her zaman bu doğruları esas aldı. Her zaman ve her yere uyan doğru ve devrimci bir

mücadele tarzı yoktur. Mücadele tarzının doğruluğuyla yanlışlığı, devrimciliğiyle reformistliği kullanıldığı yer ve zamana göre belirlenir. Mücadele tarzını amaçlar ve somut koşullar belirler. Bazıları çok dogmatik kalıpcı bir biçimde yaşamları boyunca tek bir mücadele yöntemi sarılıyorlar, zamana ve mekana hiç bakmıyorlar. Amaçlarını ve somut koşulları göz önüne almıyorlar. 'Benim tarzım doğrudur' diyerek tekrarlayıp duruyorlar ve ölene kadar da bunu sürdürüyorlar. Lenin böyleleri için 'gençliğinde ezberlediği cümleleri ölüncüye kadar devam ettiren dogmatikler' diyor. Gerçekten yaratıcılıktan uzak, örgüt ve eylem geliştirmekten korkan ve kaçan böyle zavallı insanlar ortalıkta var mı, evet az sayıda da olsalar vardır. Kelaynak kuşları gibi sayıları çok aza inmiştir ama yine de varlıklarını sürdürüyorlar. Halbuki diyalektik yaklaşım böyle değildir. Dolayısıyla doğru olan onların yaklaşımı değildir. Doğru olan Önder Apo'nun yaklaşımıdır. O da mücadele tarzını, amaçları somut koşullara göre belirlemektir. Yine yere ve zamana göre belirlemektir. Mücadele yol ve yöntemlerinde her zaman değişime yenilenmeye açık olmak. Kalıpcı mutlakiyetçi olmamak. Yine dar ve tek yönlü davranmamak. Sonsuz sayıda mücadele yöntemini özgürlük ve demokrasi çalışmasında mücadelesinde kullanabilmek. Bir ya da birkaç mücadele yöntemine bağlı kalmamak demektir. Fakat birçok mücadele yöntemini kullanırken de temel ve tali olanları ayırabilmek gerekiyor. İşte Önder Apo'nun mücadele tarzına yaklaşımı da böyledir.

Örneğin 1973'de önderliksel çıkış yaparken 24 saat okumayı, incelemeyi, araştırmayı, tartışmayı temel yaşam ve çalışma tarzı, mücadele tarzı olarak belirlemiştir. Çünkü devrimci çıkışı yapacağı örgüt ve eylem elbette gelişmez. Daha önce gelişme sağlanan, bilinçlenen, örgütlenen devrimciler eyleme kalkmışlar, devlet saldırı-

ezmiş, hapse doldurmuş, katletmiş bastırmaya çalışıyor. Bu koşullarda olup bitenleri anlamak, dersler çıkartmaya çalışmak, hata ve eksikliklerini görüp düzelterek başarılı bir mücadelenin zihniyet yapısını ortaya çıkartmak en doğru devrimci çalışmadır. Bunun tarzının da okuma inceleme, araştırma olduğu açıktır ve Önder Apo bunu yapmıştır. O zaman da bazıları eylem dayatmasında bulunmuşlardır. Örneğin 1974 ADYÖD pratiği var. Birgün ADYÖD'de birisi parke ve çamurlu çizmelerle içeri girmişti, işte 'çatışmalar var, asker saldırıyor, devrimciler şöyle zor bir durumda yardıma ihtiyaçları var' diyerek provoke etmek istemişti. Fakat Önder Apo derhal böyle bir provokasyonun önüne geçmişti. Önder Apo önlemeseydi bazıları bu söylem karşısında aldanacaklardı. Önder Apo, 'arkadaşlar bu bir provokasyondur böyle bir şey yok, mevcut koşullarda biz de bu memleketi tanıyıyoruz, var olanları da biliyoruz. Provokasyon geliştirmek isteniliyor, buna hiç kimse alet olmamalıdır' dedi ve gerçekten de öyle bir şeyin olmadığı yapılmak istenenin tam bir provokasyon olduğu açığa çıktı. Bunları somut olarak yaşadık ve gördük.

Diğer yandan örneğin ideolojik grup döneminde Önder Apo yine araştırma-inceleme, gençlik mücadelesi ve eğitimi esas aldı. Bunları örgüt ve eylem geliştirmek için temel hazırlık çalışmaları olarak gördü ve devrimci yöntemler olarak kullandı. Bu çalışmalarla ideolojik grubu hazırlayarak, eğiterek ve Kürdistan'a dönüşü sağlatarak başarı da elde etti.

76'dan sonra ülkeye dönüş, gençlik grubu, Türkiye'de gelişen antifaşist mücadeleye paralel Türkiye'de de faşistlere, yerli gerici güçlere karşı, ajanlaşmış yapı ve kurumlara karşı mücadele sürecinde PKK, Türkiye'deki antifaşist mücadelenin en güçlü destek boyutunu Kürdistan'dan ajanlaşmış yapı ve kurumlara karşı şiddet temelinde mücadeleyi geliştirerek

ortaya çıkardı. Gençliğe gitmek, gençlikten öte kadınlara, köylülere, memurlara halk kesimlerine ulaşabilmek için onlar üzerindeki devletin ajan ihbarcı egemenliğini kırmak gerekiyordu. Yoksa herkes korkuyordu. Kimin ajan olup olmadığı belli değildi. Ajan ihbarcı yapı herkesi denetliyor, ihbar ediyor, ağır baskı ve işkencelerin ortaya çıkmasına yol açıyorlardı. Korku ve sinmişlik çok ileri bir düzeydeydi. Bunlara karşı mücadele edip kırılmadan halka gitmek, halkı bilinçlendirip örgütlemek devrimci eğilime çekmek mümkün değildi. Önder Apo böyle bir mücadeleyi geliştirdi. Kürdistan'da böyle mücadele yürüten tek kurum Apocular oldu. O nedenle en çok devlet saldırıldığı gibi, o koşulları doğru değerlendiremeyen, ajan ihbarcı yapıyı kırmayı hedeflemeyen Kürt grupları da PKK'ye saldırdılar, karşı çıktılar. Kendileri esasında ajan işbirlikçi yapıyla iç içeydiler. Onların denetimini aşabilmiş, kırabilmiş değillerdi. Onlar yönlendiriyordu. Nitekim 79'da Ulusal Demokratik Güç Birliği adıyla PKK'ye karşı birleştirdiler ve 80'de devlet destekli saldırı geliştirdiler. Bunları biliyoruz. Devlet karşısında dernek kurmayı, dergi çıkarmayı temel çalışma olarak aldılar. PKK ajanlaşmış yapı kurum ve kişilere karşı, yine faşistlere ve polise karşı mücadele ederken dergiciliği ve dernekçiliği temel çalışma yöntemi olarak esas aldılar. Ardından PKK devrimci eylemle Kürt halkında yeni bir umut yaratıp etkinlik geliştirmeye başlayınca bu sefer onun önünü almak için devletin yönlendirmesiyle UDG saldırılarını geliştirdiler.

12 Eylül faşist askeri darbesi ve mücadele yöntemleri

12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi ardından bu darbe rejimine karşı nasıl mücadele edileceği, Avrupa'da ve Ortadoğu'da hem Türkiyeli sol-sosyalist örgütler hem de Kürt örgütleri arasında yoğun tartışmalara konu oldu. Ortado-

ğu'da, Avrupa'da onlarca toplantı yapıldı. Günlerce tartışmalar yapıldı. PKK olarak Önder Apo bütün bu Ortadoğu'daki tartışmaların hepsine katıldı. Avrupa'daki tartışmaları da yakından takip etti. Et-kilemeye yön vermeye çalıştı. Özellikle Kürt örgütleriyle bir ulusal demokratik cephe oluşturarak 12 Eylül faşist askeri darbesinin soykırımcı saldırılarına karşı gerilla direnişini geliştirmek için tartışmalar yürüttü. Bunun için her türlü görev ve sorumluluğa hazır olduğunu belirtti. Bu darbe karşısında başka yöntemlerle ulusal özgürlükçü ve demokratik çalışmanın yürütülemeyeceğini ifade etti. Ama var olan Kürt örgütleri toplantıya katılanların hepsi bunu reddettiler. Suni gündemler yarattılar. 'PKK niye kendileri gibi değilmiş' sorgulamasına girerek 'PKK'de bize benzesin, bizden ayrı yanlarını değiştirsin' dayatmasında bulunmaya çalıştılar. Önder Apo bunu reddetti ve 'biz bu örgütü ya parti olalım demiyoruz, aynı olsak zaten bir parti oluruz' dedi ve 'bir cephe kuralım diyoruz, bu da farklı partilerin var olmasından kaynaklanıyor. Dolayısıyla sorun bu değildir. Sorun 12 Eylül faşist askeri darbesine karşı hangi yöntemlerle nasıl mücadele edeceğimiz, direneceğimiz sorunudur. Biz bu direnişin öncülüğünü yapmaya, yükünü omuzlamaya hazırız. Böyle bir şeyde ortak hareket etmeye var mısınız yok musunuz' dedi ve yok olduklarını söylediler. Öyle bir mücadelenin doğru olmadığını ifade ettiler. Bazıları bu mücadeleyi, gerilla ve ulusal kurtuluş savaşını reddedebilecek için 12 Eylül darbesine 'faşist darbe' de diyemediler. 'Soykırımcı' diyemediler. 'Militarist darbe' biçiminde bir sürü uydurma kavramla kendi durumlarını kamufle etmeye çalıştılar. İşte yeri ve zamanına göre hareket etme ya da edememe böyle ortaya çıkıyor. Oysa Önder Apo 'başka yol ve yöntem yoktur. Devlet çıplak zor gücüdür. Ordu yönetimi ele almış devletin bütün diğer kurumları feshedilmiş dağıtılmış geriye sadece askeri güç kalmıştır, saldırı da onunla oluyor. Dolayısıyla mücadelenin, onun yöntemlerine karşı olması, askeri olması zorunludur' dedi ve doğru olan da bu oldu.

Benzer tartışmalar 1982 yılında Türkiye'nin sol-sosyalist devrimci örgütleriyle de yapıldı. Bu yönlü anlayış birliği de oluştu. Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC) adıyla sekiz örgütün yer aldığı bir antifaşist direnme cephesi de oluşturuldu. Buna göre Lübnan-Filistin sahasında gerilla hazırlıkları da yapıldı. Fakat zaman geldi, 12 Eylül darbesi saldırılarını bir noktaya kadar götürdü. Zindanlarda direnişe karar verildi ve herkesi direnmeye çağıran bir öncülük haline geldi. Lübnan'da savaş oldu ve Filistin'le var olan konumlarını kaybettiler. Böyle bir dönemde artık 12 Eylül 1980 darbesine karşı silahlı direnişini geliştirmenin koşulları oluşmuş zamanı gelmiştir diyerek 1982 Ağustos'unda gerçekleşen 2. Kongre'yle PKK ülkeye geri dönüş ve silahlı gerilla direnişini geliştirmeye karar verdi. FKBDC'de yer alan diğer birçok örgüt buna karşı çıkarak güçlerini Avrupa'ya çektiler, mültecileştiler. Silahlı direnişten uzaklaştılar, karşı çıktılar. Kürdistan'a ve Türkiye'ye dönme silahlı mücadeleyi geliştirme sürecine katılmadılar. Dahası bazıları 15 Ağustos 1984 Gerilla Atılımı'na cepheden karşı da çıktılar. Bunun 'terörizm' olduğunu, 'karşı devrimci bir durum olduğunu, cuntaya hiz-

met ettiğini' söyleyecek kadar ileri gittiler. Hatta 12 Eylül cuntasından Kenan Evren yönetiminden PKK'ye karşı mücadele etmek için kendilerine şans verilmesini istediler. 40-50 örgüt bir araya gelip 15 Ağustos Atılımı'nın 'terör saldırısı olduğunu' ilan eden açıklamalar yaptılar. Bu kadar karşıtık oluştu. Ama Önder Apo yalnız da olsa amaçlar ve somut koşullar neyi gerektiriyorsa onu yapmakta son derece kararlı ve ısrarlı davrandı. Ulusal özgürlük amaçları ve 12 Eylül faşist askeri darbesinin ortaya çıkardığı siyasi-askeri koşullar, gerilla direnişini gerektiriyordu. Doğru mücadele tarzı olarak gerilla direnişini istiyordu. Bütün zorluklarına rağmen, acemiliklere rağmen, ağır bedellere rağmen Önder Apo gerekli olan mücadele tarzını hayata geçirmekte bir an bile geri durmadı. Son derece kararlı ve ısrarlı davrandı ve büyük bir çabayla, zorlamayla 15 Ağustos 1984 Gerilla Atılımı'nı başlattı. Eruh ve Şemdinli eylemlerinin gelişmesine ve bugün durdurulması için karar verilmek istenen silahlı mücadelenin başlatılmasını sağladı. Bunu sürdürürebilmek için de ideolojik, siyasi, örgütsel, eğitsel çalışmaları gece gündüz demeden, yorulup usanmadan Mahsum Korkmaz Akademisi temelinde yoğun bir çalışmayla sürdürdü. Bu çabalara sonuç da verdi. Bütün zayıflıklara rağmen gerillanın sürekliliği sağlandı. Gerillayı ezmek, tasfiye etmek için geliştirilen saldırılar kırıldı.

1984-90 arasındaki çok zorlu amansız gerilla savaşı ağır bedeller göze alınarak büyük bir dirayetle yürütüldü, geliştirildi ve sonucu 90'lardaki halk serhildanları oldu. Ulusal Diriliş Devrimi'nin başarısı oldu. Kadın Özgürlük Devrimi'nin başlangıcı oldu. Türkiye'de demokratikleşmenin ve demokratik siyasetin önü açıldı. Kürt inkarı kırıldı. Herkes tarafından Kürt sorunu tartışılır hale geldi. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak Turgut Özal bile en ileri düzeyde bu tartışmalara katıldı. 'Kürdistan'da federasyonu tartışmalıyız' dedi. Yine 'PKK'nin çekim gücü var ki üniversitedeki gençler akın akın oraya gidiyorlar' dedi. Gerçeği böyle ortaya koydu ve ifade etti. Bu durumda 'artık silahlı mücadele bir rol oynamış, hakikati açığa çıkarmış, Kürt sorununun çözümünün dayatmıştır, gerisini demokratik siyasi yöntemlerle yapalım' teklifinde bulundu. Önder Apo da hiç tereddüt etmeden değerlendirmesini yaparak bu gelişmeleri ortaya koydu ve sürecin böyle bir mücadele yöntemi değişikliğini gerektirdiğini tespit edip 17 Mart 1993 ilk birinci tek yanlı ateşkesini ilan etti. Biz savaş yürütüyoruz bunu durduramayız demedi. 'Savaş belli bir sonucu ortaya çıkarmış bundan sonrasını demokratik siyaset ile yürütmek mümkünse ona şans tanımalıyız' diyerek silahlı mücadeleyi durdurup demokratik siyasi mücadele ile siyasi diyalogla görüşmelerle Kürt sorununun çözümünü ve Türkiye'nin demokratikleşmesini sağlatmak istedi. Mücadele strateji ve tarzında böyle köklü bir değişikliği yapmayı öngördü. Bu konuda kalıpcı ve dogmatik davranmadı. Gerçekten de Özal'ın eğilimi sürseydi ya da Özal'ın ölümü, öldürülmesi olmasaydı, devlette Özal çizgisi hakim olarak sürseydi 93'ten sonraki gelişmeler böyle olmayacaktı. Bu sorun çoktan çözülmüş olacaktı, Türkiye'nin durumu şimdiki gibi olmayacaktı, çok farklı olacaktı. Türkiye Ortadoğu'ya, dünyaya örnek bir demokrasi kalesi haline gelecekti.

Bu bir gerçektir. Bunu doğru anlamak ve bunun gerçekleşebileceğine inanmak gerekiyor.

Fakat Özal anlayışı ve çizgisi hakim olamadı. Ona karşı darbe düzeyinde devlet içinde bir saldırı geliştirildi. Özal katledildi yönetim değiştirildi. Ondan sonra gerillayı ezmek ve PKK'yi tasfiye etmek amacıyla NATO'dan alınan güce dayanarak topyekûn faşist soykırımcı özel savaş saldırıları başlatıldı. 93'den 98'e kadar bu saldırı sürdürüldü. Önder Apo ve PKK ateşkes ortamında demokratik siyasi mücadele stratejisiyle hareket etme sürecini geliştirmeyi başaramadı. Önder Apo bunu her zaman değerlendirdi. Özeleştiril yaklaşımın içerisinde de oldu. Karşı taraf imha amacıyla kontrgerillacı olan Doğan Güreş öncülüğünde topyekûn saldırıya geçince, Önder Apo da gerillayla amansız bir dilenış geliştirip bu faşist soykırımcı saldırıları kırmak istedi. Nitekim altı yıllık büyük bir savaş ardından 98 yazına gelindiğinde gerillayı ezme, PKK'yi tasfiye etme saldırıları başarısız kaldı. Artık devlet nezdinde de hiç kimse o saldırılarla başarılı olunacağına inanmadı. Bazıları başka arayışlara girdiler. Bazıları da hileli yöntemlere girdiler. Pata durumu ve çıkmazı görerek yine de 93'te yapılamayan 98'te başarmak üzere Önder Apo 1 Eylül 1998 üçüncü tek yanlı ateşkesini ilan etti. Önceki süreçten çıkan tecrübelerle tam başarıya ulaştırmak üzere Avrupa'ya çıkış yaptı. Avrupa sisteminin önüne Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünü koydu. Kürt sorununu yaratan İngiltere ve Fransa'yı. Avrupa sistemiydi. Bu hataların düzeltilmesi, Avrupa demokrasisi denen anlayış ve sisteme uygun ona benzer bir çözümün Türkiye ve Kürdistan'da geliştirilmesi için her türlü imkanı ve fırsatı Avrupa Birliği'ne sundu. Fakat Avrupa siyaseti buna sahip çıkmak yerine elinin tersiyle itti, Önder Apo'yu istenmeyen kişi ilan etti, ABD'nin imhacı saldırılarıyla yüz yüze bıraktılar. Önder Apo kendi yüz yöntemleriyle Uluslararası Komplolarda imhayı önledi. Fakat sonuçta 15 Şubat 1999 komplosunun gerçekleştirilmesi engellenemedi.

Paradigma değişimi

Ondan sonra da geçen 26 yıllık süre içerisinde Önder Apo hep sürece yaratıcı yaklaşmaya çalıştı. Somut koşullara göre ve amaçlarımıza göre mücadele yol ve yöntemlerinin geliştirilmesini, uygulanmasını istedi. Strateji ve taktikleri, mücadele tarzını buna bağladı. Paradigma değişimiyle birlikte yeni ideolojik amaçlar ve program amaçlarımızın gereklerine göre, bir de var olan somut koşullarının özelliklerine göre stratejik mücadele ve onun tarzı ve taktiklerini geliştirmek istedi. 1 Haziran 2004 hamlesiyle birlikte -bu da daha çok demokratik siyasetin önünü açma hamlesiydi- KCK çözümünü yasal legal demokratik siyaset temelinde geliştirmeyi öngördü. Fakat buna da 14 Nisan 2009 da başlatılan siyasi soykırım operasyonları dayatıldı. Demokratik siyasi çözüm zeminini yok etme saldırılarıydı. Bunu durdurmak için harcadığı çabalar sonuç vermediğinde Önder Apo 'Türkiye'de siyasi mücadele yürütme koşulları kalmamıştır' diyerek, 31 Mayıs 2010'da kendisini geri çekti. 1 Haziran 2010'dan itibaren PKK'de Devrimci Halk Savaşı Stratejisi temelinde mücadele yürüteceğini ilan ederek strateji

değiştirdi. Devrimci Halk Savaşı Stratejisi ile demokratik toplum paradigmasını hayata geçirmek istedi. Demokratik modernite devrimini böyle bir mücadele tarzıyla geliştirmek istedi. Fakat AKP yönetimi saldırılar dayattı. 2013-14'ten sonra 24 Temmuz 2015 topyekûn saldırısıyla 'Çöktürme Eylem Planı' adını verdikleri saldırı sürecini başlattılar. İşte AKP-MHP'yi birleştirdiler. KDP'yi ve Irak yönetimini oraya eklediler ve tüm güçleriyle saldırı yürüttüler. Fakat PKK'nin imhasını gerçekleştiremediler. Zap merkezli Medya Savunma Alanları başta olmaz üzere Kürdistan'ın dağında ve kentinde kahramanca direniş geliştiren gerilla öncülüğündeki Kürt halkının ve dostlarının direnişi, 'Çöktürme Eylem Planı' temelindeki topyekûn imha saldırılarını kırdı, planlarını başarısız kıldı. Zaten 90'dan itibaren Kürt inkarı boşa çıkartılmıştı, artık sürdürülemedi. PKK'yi imha ederek Kürt inkarını sürdürürüz dediler ve on yıllık 'Çöktürme Eylem Planı' saldırısıyla gerillayı ezmek, PKK'yi imha etme amacını başaramadılar. İnkâr kırıldı, imha da kırıldı. Konjonktürel olarak Ortadoğu'da yaşanan 3. Dünya Savaşı da gelip Türkiye'ye dayanınca Türkiye Devleti ve iktidarı ciddi bir tehlikeyle yüz yüze geldi. Bunu karşılamak için Devlet Bahçeli öncülüğünde birlik yaratmayı, sorunları çözmeyi öngören siyasi bir adım atmaya yöneldiler. Önder Apo da zaten bu durumu bekliyordu. Bu çağırısı görünce buna cevap olarak 'Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı'nı gündeme getirdi. 1993 Mart'ından itibaren başlatıp uygulamak istediği ama saldırılar nedeniyle kesintiye uğrayıp da başaramadığı işleri yeni paradigma temelinde belli değişikliklere dayalı olarak şimdi başarmak istiyor. Bunun gereklerine göre de örgütle mücadele yöntemlerini geliştirmek istiyor. Dikkat edilirse bağlayıcı olan, kalıcı olan, esas olan örgütle mücadele yöntemi değildir. İdeolojik ve siyasi amaçlardır. PKK için belirleyici olanlar kesinlikle bunlardır. Bu ideolojik ve siyasi amaçların gerçekleştirilmesi mevcut koşullara dayalı olarak hangi mücadele ve örgüt biçimleriyle başarılıyorsa o doğru ve devrimci olandır, PKK o mücadele stratejisi ve taktiklerini, tarzını esas alır. Önder Apo'nun baştan ifade ettiğimiz yaklaşımı böyledir. Şimdi de mevcut durumda bu yaklaşımı hayata geçirmek için çalışıyor. İdeolojik ve siyasi amaçlarını yeni mücadele ve örgüt biçimleriyle hayata geçirmek istiyor. Bu temelde stratejisini değiştirmek istiyor. Silahlı mücadele yaklaşımı bunu ifade ediyor. Mücadele tarz ve taktiklerinde değişiklik yapmak istiyor. Aynı zamanda örgüt biçimlerinde de değişiklik yapmak istiyor. Örgüt, amaca ve mücadele yol yöntemine göre şekillenir. Amaçtan kopuk bir örgüt olamaz. Yine mücadele yol ve yöntemlerine dayanmayan bir örgüt de olamaz. Yani örgüt, amaca göre ve mücadele yol ve yöntemlerine göre şekillenir. Amaç değişmişse -ki paradigma değişimiyle PKK'nin amaçlarında önemli ölçüde değişiklikler oldu. Bazıları yenilendi ve gelişti. Yine mücadele yol yöntemlerinde değişiklik olmuşsa -ki şimdi silahlı mücadeleyi değiştirmek istiyor o zaman örgüt yapısında da buna göre değişikliklik olmalıdır. PKK'nin değiştirilmesi dönüştürülmesi böyle gündeme geliyor. Bu da gayet açık ve anlaşılır bir durumdur. Öyle anlaşılacak bir durum kesinlikle yoktur. Bazıları

sanki Kürtler örgütsüz kalacak, her alandaki örgütler dağıtılacak, örgütlü toplum ortadan kalkacak gibi algılıyorlar. Özel savaş böyle propaganda ediyor zannediyorlar ki, gerçeklik budur. Onların hiçbirisi doğru değildir, o yaklaşımların hepsi özel savaş kapsamındaki yaklaşımlardır. Doğru olan amaçlara ve mevcut siyasi-askeri koşullara göre mücadele strateji ve tarzının belirlenmesidir. Örgüt yapısının da bu mücadele strateji ve taktiklerini yürütmeye göre kendisini yapılandırması, isimlendirmesidir. PKK'nin tarihe mal edilmesi, rolünü oynamış hale gelmesi, mevcut amaçları ve mücadele yöntemlerini yeni örgütlerle yürütmeye arayışı buradan ileri geliyor ve bu gayet açık anlaşılır bir durumdur.

Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesi sürüyor, sürecektir. Kürt özgürlüğünü Türkiye ve Ortadoğu'nun demokratikleşmesi temelinde yürütüyor ve bunu yürütecektir. Bunları yeni mücadele strateji ve yöntemleriyle yeni örgütlerle Kürt halkı, Kürt gençliği, kadınları yapacaktır. PKK bunun temellerini attı, zeminini yarattı, güçlerini ortaya çıkardı. Şimdi de önünü açıyor. Daha çok mücadeleyi halka, gençliğe, kadınlara, Türkiye halklarına, Ortadoğu halklarına ve insanlığa mal etmek istiyor. Bunun için de örgütlenmeyi ve özgürlük için mücadeleyi öne çıkarıyor. Daha yetkin etkili mücadele yol ve yöntemlerinin geliştirilmesini, mücadelenin yürütülmesini istiyor.

Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı'nın mücadele tarzına ilişkin bunları ifadelendirebiliriz. Böyle anlamak doğrudur. Bunlar temelinde Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı üzerinde daha çok yoğunlaşmamız gerekiyor. Her kelimesi, cümlesi, paragrafı üzerinde daha ayrıntılı durmalıyız. Mücadele tecrübemizin derslerine dayanarak, örgüt ve eylem alanında yapmamız gerekenleri sürdürmemiz lazımdır.

Bunlar temelinde sonuç olarak şunu ifade edelim: Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen yani özgür yaşar ve çalışır koşullara sahip olmasını hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlemiz devam ediyor. Hamle yeni planlamalarla sürecektir. Dört parça Kürdistan'da ve dünyanın dört bir yanında bu hamle temelinde Önder Apo'ya özgürlük eylemlerini çok daha canlı yaratıcı zengin eylem biçimleriyle geliştirmek gereklidir. Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı'nın başarıya ulaşması kesinlikle böyle bir mücadeleyi geliştirmeye bağlıdır. Ancak böyle bir mücadele başarıya götürür.

Bu temelde Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü çerçevesinde mücadele yürüten herkesi selamlıyor. Yeni mücadele döneminde başarılar diliyoruz. Bu çalışmalara çok önemli katkı sunmuş olan çok değerli dostumuz, yoldaşımız Sırrı Süreyya Önder böyle bir mücadele yoğunluğu içerisinde ağır bir hastalık durumu geçirdi, zor bir durumu yaşıyor. Tüm özgürlükçü demokratik güçler bu yoldaşımızın sağlığına kilitlenmiş bulunuyor. Biz de bu vesileyle Sırrı Süreyya Önder yoldaşımıza saygı ve sevgilerimizi ifade ediyor, sağlık ve şifa diliyoruz.

Notlar: * CENTO (Central Treaty Organization; önceki adı Bağdat Paktı / 1955 - 1959) Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve Birleşik Krallık arasında, Sovyetler Birliği'nin (SSCB) Ortadoğu'da nüfuz kurmasını önlemeye yönelik olarak kurulan örgüttür. ABD bu oluşumda gözlemci sıfatı ile yer aldı.

Yeniden doğmaktan korkmadan DİRENİŞE DEVAM

❖ Önderliğimizden haber almak, fotoğrafını görmek, biz kadınlar için yol açıcı olan düşüncelerine ulaşmak, halkımıza ve Önder Apo'nun özgür yaşam felsefesinde umudu gören herkese ama en önemlisi de biz kadınlara büyük moral, irade ve inanç verdi. Biz de bu vesileyle KJK olarak Önder Apo'yu ve yapmış olduğu tarihi Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nı selamlıyoruz.

■ KJK KOORDİNASYONU

Önder Apo'nun en büyük farkı; zamanın ruhunu doğru okuyarak, gerektiğinde özgür yaşam ilkelerinden taviz vermeden kendisini değiştirip dönüştürebilmesidir. Kendini oluşturma, süreklileşen bir biçimde gelişim, değişim, dönüşüm bir diyalektik olarak yaşanmaktadır. Önder Apo'da gerçekleşen bu farkın büyük cesaret ve öz savaşımla gerçekleştirildiğini ise "Kendimi günde kırk kez yıkıyorum, yeniden inşa ediyorum" biçimindeki değerlendirmelerinden görmekteyiz. Önderlik gerçekliğinde yaşanan kendini oluşturma diyalektiği zamanın özgür oluşumunun da kaynağı olmuştur. Kendini sürekli oluşum ve sürekli tamamlama arayışı ve amansız iç mücadelesi ile her seferinde kendini yeniden yaratması Önderliğin doğanın özünüyle bağlı ve bütünleşmesinin bir sonucudur. "Xweza" kendini yaratan, doğuran

anlamındadır. Mezopotamya topraklarında Önderlik şahsında gerçekleşen özgürlük doğuşu evrensel bir rönesansa ve doğuşa dönüşmektedir.

"Doğmak" sözcüğü, canlıların dünyaya gelmesini anlatmasının yanında insanın zihninde yeni düşüncelerin, hayallerin oluşmasını da ifade eder. Yeni fikirler insanın yeniden dünyaya gelmesi, doğması demektir. Ama birçok insan bu doğumdan korkar. Çünkü doğum yeni demektir. Ve yeni olanın neler getireceği kestirilemez çoğu zaman. Mevcut olan ise insanın kendisini korumaya aldığı bir kabuk gibidir. Ama bu kabuk, eskidiğinde, dar ya da geniş geldiğinde, içindekini ifade etmediğinde kırılmayı gerektirir. Önder Apo bu kabuğu kırma cesareti göstererek, her zaman yeniyi arayan bir önder olmakla kalmamış, kendisiyle beraber özgürlük hareketimize, halkımıza ve en önemlisi de kadınlara da yeniden doğuşu yaptırmıştır.

Önder Apo insanın yeniden doğuşunun önemine vurgu yaparken,

kendi yaşadığı değişimleri de "2. ve 3. doğuş" olarak ifade etti. Biyolojik doğumunu birinci doğuşu, PKK ile gerçekleşeni ikinci doğuşu, İmralı sürecinde paradigma değişimi ile yaşadığı yenilenmeyi de üçüncü doğuşu olarak ifade etti. İmralı soykırım ve işkence sistemi altında, fikirsel gelişimle var olanı aşarak kendisine yeniden doğuşu yaşatan Önder Apo sadece Kürt halkına değil başta kadınlar olmak üzere tüm dünya halklarına, bu sistemden hiçbir umudu olmayan, değişmesi gerektiğine inanan fakat alternatif bir yol bulamayan herkese demokratik modernite yolunu gösterdi. Kendisini kaçınılmaz bir sistem olarak sunan kapitalist moderniteye karşı; demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü paradigma ile cevap oldu. Kadınların, insanlığın söndürülmek istenen umudunu canlandırdı.

Bu paradigmanın özünde demokrasi ve özgür yaşam, yani kadın vardır. "Demokrasinin zaferini kadın getirecektir" belirlemesiyle Önder Apo, paradigmanın vücut

bulmasında temel rolü biz kadınlara vermiş oldu. Kadının adının dahi olmadığı bu sistemde, özgür yaşamın inşa gücü ve iradesi olarak ilan etti.

Kapitalist modernite güçleri umudun zerresini bırakmamak için çabalarken; Önder Apo, yaşadığı 3. doğuş ile her kadının, her insanın kalbine umut tohumları ekmek için çabaladı. Son 4 yılı mutlak iletişimsizlik ve tecrit altında geçen 26 yıllık İmralı soykırım ve işkence sistemini de kapitalist modernite güçlerinin Önder Apo'dan bu umut tohumlarının intikamını almak olarak değerlendirmek yanlış olmasa gerek.

Çağrı birlikte yaşam manifestosudur

Tabi tüm bunlarla beraber, kadınların, halkımızın ve Önder Apo'nun dostlarının büyük mücadelesiyle, 4 yıllık mutlak tecrit koşullarından sonra Önderliğimizden haber almak, fotoğrafını görmek, biz kadınlar için yol açıcı olan dü-

şüncelerine ulaşmak, halkımıza ve Önder Apo'nun özgür yaşam felsefesinde umudu gören herkese ama en önemlisi de biz kadınlara büyük moral, irade ve inanç verdi. Biz de bu vesileyle KJK olarak Önder Apo'yu ve yapmış olduğu tarihi Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı'nı selamlıyoruz.

Özgürlük hareketi olarak 30 yılı barış mücadelesiyle geçen 50 yıllık uzun bir mücadele tarihimiz var. Önder Apo aslında 1993 yılından itibaren ateşkeslerle, çeşitli biçimlerde çözüm yaklaşımlarıyla bir barış mücadelesi de verdi. Bu süreçler birçok iç ve dış etkenin müdahalesi sonucuyla maaalesef sabote oldu. Fakat önemli bir tecrübe ve birikim de oluştu. Çağa damgasını vuran demokratik modernite modeli geliştirildi. Tüm bunları Önder Apo savunmalarda da çok güçlü bir biçimde ifade etti. Önder Apo 1993 yılında PKK'nin 5. Kongresi'ne sunduğu politik raporda reel sosyalizmin çöküşüne, uluslararası duruma ve Ortadoğu'daki duruma ilişkin çok kapsamlı de-

❖ Önder Apo, “Kadın Günü, Kürt Günü’dür” belirlemesiyle aslında kadın özgürlük mücadelesinin Kürt ulusal mücadelesiyle kopmaz bağına çok açık bir şekilde ortaya koymuştur. Kadının köle konumunda olması bir bütün o halkın ve toplumun köle olmasını ifade eder. Önder Apo, hiçbir devrimin ve devrimcinin dokunmadığı kadın sorununa dokunmuş ve devrimin başarıya ulaşmasının esasını kadının özgürleşme sorununun çözümünde görmüştür.

ğereklendirmelerde bulunmuş ve değişim dönüşümün gerekli olduğunu ifade etmişti. Sadece hareketimiz açısından değil, dünya insanlığı açısından yaşanması gereken bir değişim dönüşüm sürecinden bahsetmişti. Daha o zamandan ortaya koymuş olduğu tespitler var. 1999 yılında İmralı ile başlayan süreç ve sonrasında yaşanan paradigma değişimi ile birlikte 1995 yılında ortaya koymuş olduğu perspektifi daha güçlü bir analiz ve özgür yaşam sistemine dönüştürdü. Önder Apo'nun yapmış olduğu bu çağrıyı geçmiş süreçlerden kopuk ele alamayız. Çok büyük teorik birikim, pratik deneyim ve tecrübenin içinden süzülmüştür. Bir sayfalık ama belki de binlerce sayfalık anlam değerini ifade ediyor. Bu tarihi çağrı, savaşların her geçen gün artarak devam ettiği “21. yüzyıla yön verecek bir manifesto niteliğindedir” demek abartı olmasa gerek. Bu nedenle çağrının hem bizler hem halkımız fakat en fazla da kadınlar tarafından anlaşılması çok önemlidir. Bunu, sadece Kürt halkı ve Kürt kadınları açısından belirtmiyoruz tabii ki. Çünkü Önder Apo, “Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı” ifadesini kullandı. Dolayısıyla da Kürt halkından tutalım, Lazlar, Ermeniler, Çerkesler, Rumlar, Terekemeler, Araplar ve tüm Ortadoğu halkları, farklı mezhep ve inanç kimlikleri tarafından anlaşılmalı, gerektiren bir çağrı ve birlikte yaşam manifestosudur.

Bu nedenle biz kadınlar bu çağrıyı, demokratik yaşamın ve barışın inşası için önümüzdeki en temel görev olarak değerlendiriyoruz. Yaşadığımız tecrübeler, dünyanın neresinde olursa olsun yaşanan savaşlardan en fazla zarar görenlerin kadınlar olduğunu gösterdi. Önder Apo, son 8 Mart mesajında da “Savaş ve çatışma kültürü en fazla kadına yöneliktir. Bu kültürü bir nebze de olsa geriletmek, mücadelenin dinamosudur. Dönemin ruhu demokratik siyasettir, dili de barış dilidir. Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı aynı zamanda kadınlar için de bir Rönesans’tır” belirlemesiyle dönemin, kadınlar için yeniden doğuş anlamını taşıyan can alıcı önemini vurguladı. Kadınlar, demokratik yaşamın inşasına katıldıklarında, ürettiklerinde ve politika yapabildiklerinde aslında kendilerini keşfedecek ve yeteneklerini daha fazla açığa çıkarma imkânı bulacaklardır. Bu nedenle de kadınlar yeniden doğmaktan korkmamalı, Önder Apo'nun inisiyatif olarak başlattığı bu sürece cesaretle katılmalıdırlar. Nasıl ki 8 Mart alanlarını kendi renkleriyle canlandırıyor, Newrozlara bir nehir gibi akıyor, sokakları ve şehirleri hareketlendiriyorlarsa, tüm yaşamı da böyle renkli kılmalıdırlar.

Önder Apo'nun inisiyatif olarak başlattığı bu sürecin sağlıklı ilerlemesi ve başarıya ulaşması için Önder Apo'nun koşullarının düzeltilmesi çok önemli. 26 yıldır devam eden soykırımcı, tecrit ve işkence sistemi var. Eğer yeni bir sürece giriliyor ve bu temelde adımlar atılıyorsa Önder Apo'nun daha özgür koşullarda politika yürütmesi, çalışması, iletişim içerisinde olması, sağlıklı ve güvenli koşullarda süreci yürütmesi gerekiyor. Çünkü Önder Apo sürecin ilerlemesinin garantisi

rolündedir.

Manifesto niteliği taşıyan Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı'yla mart ayının birleşmesi daha büyük bir heyecan ve coşku yaratmıştır. Kadınlar bu 8 Mart'ı tarihi 'Barış ve Demokratik Toplum Çağırısı'nın direniş ve coşkusu ile daha büyük anlam ve inançla karşılamaktadırlar. Tabii ki 8 Mart'ı kutlarken, bugün bir direniş ve mücadele günü haline getirerek bize miras bırakan başta 8 Mart 1857'de ABD'nin New York kentinde tekstil fabrikasında yakılarak katledilen 120 kadın işçiyi saygıyla anıyoruz. Sara arkadaş şahsında tüm devrim şehitlerimizi minnetle anıyor, Kürdistan dağlarında YJA Star öncülüğünde gelişen öz savunma direnişlerini selamlıyoruz. Eşit, özgür ve demokratik yaşamın inşasıyla anılarını yaşatma ve hayallerini gerçekleştirme sözümüzü yeniliyoruz. Bu süreç, aslında bu yoldaşlarımızın yarattığı değerler olarak ortaya çıktı.

Yine günümüze kadar yaşanan kadın ve çocuk katliamları var. Mücadele ederken, evde, sokakta, işte, öğrenciyken katledilen, tecavüz edilen kadınlar var. 8 Mart, böyle bir niteliğe sahip olduğundan tabii ki bu kadınların da anılarını yaşatma temelinde 8 Mart'ı kutlamamız ve anmamız lazım.

8 Mart gibi bir günün erkek egemen sermaye sistemine karşı direniş günü olarak kutlanması anlamlıdır. Ama aynı zamanda 365 gün içerisinde sadece bir günün kadın günü olması erkek egemen sisteme yapılan en büyük eleştiridir. Bu anlamda Önder Apo'nun tüm çaba ve çağrıları bir gün ile yetinmeden bütün günleri kadınlı, özgür kadınlı yapma çabasıdır.

Önder Apo ilk defa 1987 yılında kadın ve aile değerlendirmesiyle birlikte kadın sorununa değindi. Ama bunun öncesinde de tabii ki kadının ulusal mücadelede yer almasına büyük değer verdi, bunun için çabaladı. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi kadının özgürlük ve kurtuluş mücadelesidir diyerek, ulusal mücadeleyi öncelikle Kürdistan'ın kurtuluşunu da kadının kurtuluş mücadelesinde gördü. Bu nedenle 8 Mart, özellikle Kürt kadınları tarafından büyük bir coşku, moral ve mücadele günleri olarak kutlanmaktadır. Bunun gelişimi tabii ki Kürdistan'da özgürlük hareketimizin gelişmesiyle birlikte olmuş, ulusal mücadele ve kadının kimlik mücadelesi birleşince 8 Martlar daha anlamlı ve coşkulu kutlanmaya başlamıştır. Tabii ki 8 Mart'ı bu biçimiyle, direnen kadın gerçekliğiyle karşılamak çok önemli.

Bizim mücadelemiz açısından da 8 Mart büyük anlam ifade ediyor. YAJK'nın ve kadın partisi PJKK'nin ilan edilmesi 8 Mart günlerinde oldu. Yine Önder Apo, 8 Mart 1998'de kadının özgür yaşam ve mücadele ilkelerini ifade eden Kadın Kurtuluş İdeolojisi'ni ilan ederek kadınlara hediye etti. Sadece dağ açısından belirtmiyoruz tabii ki. Çünkü dağda ortaya çıkan bu değerler toplumdaki kadına mal oldu. Bununla birlikte bizim mücadelemiz kadın orduyla çalışma gerçekliği, kadın partileşme gerçekliği, kadın konfederal sistemiyle daha yetkinleşen ve kurumsallaşan bir boyuta ulaştı.

'Kadın Günü Kürt Günü'dür'

Önder Apo, “Kadın Günü, Kürt Günü'dür” belirlemesiyle kadın özgürlük mücadelesinin Kürt ulusal mücadelesiyle kopmaz bağına çok açık bir şekilde ortaya koymuştur. Toplumun temeli olan, kültürü geliştiren ve taşıyan, yine ahlaki ve politik toplumun gelişimine öncülük yapan kadının köle konumunda olması bir bütün o halkın ve toplumun köle olmasını ifade eder. Bu nedenle Önder Apo, hiçbir devrimin ve devrimcinin dokunmadığı kadın sorununa dokunmuş ve devrimin başarıya ulaşmasının esasını kadının özgürleşme sorununun çözümünde görmüştür. Tabii ki sadece soruna dokunmakla kalmamış; çözüm önerileri ve programlarla da kadının özgürleşmesi, örgütlü bir güce kavuşması ve irade olabilmemesinin de önünü açmış, yol gösteren yoldaş olmuştur.

Afrodit tarzında, tanrıça tarzında bir mücadele ile kendisini geliştiren, değiştirip dönüştüren kadının, kendisiyle beraber erkeği de değiştirip dönüştürme görevini kadınların önüne koymuştur.

Bu nedenle 8 Mart kutlama günleri olmakla beraber direniş ve mücadeleyi yükseltme günleri olmalıdır. Kadınların bir araya gelerek ortak kararlar aldıkları, kendi kuruluş programlarını oluşturdukları, eğitim programlarını, mücadele perspektiflerini oluşturdukları, erkekleri eğittikleri günler olmalı. Mesela son zamanlarda kadın katliamları ile birlikte artan çocuk katliamları ve tecavüzlere bakalım. Önder Apo da 8 Mart mesajında “kız çocuklarını öldürürlerse ne yapacaksınız” diye sordu biz kadınlara. Evet geleceğimiz, toplumun geleceği ellerimizden alınmak isteniyor. Buna dur demek, çocuklarını, özellikle kız çocuklarının eğitiminden, yaşam hakkına kadar tüm gelişiminden kendimizi sorumlu görmek gerekiyor. 8 Martlar böyle karşılanırsa, hem bugünler uğruna şehit düşmüş kadınların anılarına layık olabilir hem de geleceğimizi kazanabiliriz.

Kadının, aşk ve sevgi adı altında vahşice katledildiği, yaşamın birçok alanında insanlık dışı muamelelere maruz bırakıldığı, emeğinin karşılığını alamadığı, tecavüz edildiği, yaşamın kendisiyken adeta yaşamdan silinmek istendiği bir çağda yaşıyoruz. Önder Apo bir kadınlı olabilmemenin bir yaşam kaynağıyla birlikte olabilmek olduğunu ifade ederken, hegemon erkek bu yaşam kaynağını an be an katlediyor, kurutmaya çalışıyor. Bu farkı görerek, kadınlar olarak birbirimizi, yaşam kaynaklarımızı, yoldaşlığımızı güçlendirecek bir mücadele tarzını geliştirmeliyiz.

8 Martlarda katleden bu yalancı aşk ve sevgiye karşı kendimizi eğitmeli, ölçüler belirlemeli, birlikte kararlaşarak tavır almamız. Hangi erkek konuşulmayı hak ediyor, hangi erkek kadının sevgisini ve saygısını hak ediyor gibi ölçülerimizi belirleyelim mesela.

Önder Apo; “zafer kişiliklerine sonuna kadar selam verin. Ama sizi düşürmeye çalışan, ucuz kullanmak isteyen erkeğe bir merhaba bile vermemelisiniz” belirlemesinde bulunarak, böylesi erkeklerin, kadınların merhabasını dahi hak etmediklerini ifade etti. Bu, sadece

kadına bir ölçü kazandırmıyor elbette. Kadınlı beraber, kadına yoldaş olmak isteyen ve kadının bir merhabasını almak isteyen erkeğe de ölçü kazandırıyor, erkeğin de kendisini dönüştürmesine, kadının merhabasını alabileceği bir düzeye gelmek için çabalamasına vesile oluyor. Bu anlamda Önder Apo kadına “hayır” diyecek irade, başaracağına dair inanç ve beğeni ölçüleri kazandırdı. Ve bu, kadını güçsüz, iradesiz, anlamaz, bilmez gibi yaftalarla toplum dışı bırakmaya çalışan kapitalist modernite sistemine karşı büyük bir savaşın ilanı oldu aynı zamanda. İşte Önder Apo böylesi büyük bir savaş göze aldı.

Önder Apo Rojava Devrimi'ni kadın devrimine dönüştürdü

Önder Apo öncülüğünde yaşanan bu gelişmeler Kürdistan'ın her yerine ulaşırken, Rojava'da Kürt kadınları ile Arap, Ermeni, Çerkes ve Türkmen kadınlarını kadın özgürlüğü etrafında birleştirmiştir. Rojava Devrimi'ni kadın devrimine dönüştürürken, Suriye'yi demokratik bir temelde yeniden yapılandırılacak çalışmalara öncülük etmektedir. Tabii ki kadınların Kuzey ve Doğu Suriye'de yaşadıkları bu deneyim Kürdistan ve Ortadoğu sınırlarını aşarak dünyaya ulaşmayı başarmış, tüm dünya kadınlarının ilgi odağı olmuştur. Kadının kendi rengi ve iradesiyle katıldığı, eş başkanlık sistemiyle, eğitiminden sağlığına, ekonomisinden kültürel çalışmalarına kadar yaşamın tüm detaylarında kadınların kendilerini örgütleyerek katıldığı bu demokratik sistem, dünya kadınlarına da ilham olurken, Dünya Kadın Konfederasyonu'nun oluşturulup geliştirilmesine de yol açmıştır.

'Jin, Jiyan, Azadî' bir çığlığa dönüştü

Önder Apo'nun, kadının yaşamla ve özgürlükle kopmaz diyalektik

bağını en güzel ortaya koyan sihirli formülü 'Jin, Jiyan, Azadî' serhildanlarında Rojhilatê Kürdistan sokaklarında, okullarda, iş yerlerinde ve evlerde küçük kız çocuklarından tutalım, kadının yoldaşı olmak isteyen erkekler kadar herkesçe haykırılırken, hegemon erkekliliği en fazla korkutan ses olmuştur. Küçük kız çocuklarının 'Jin, Jiyan, Azadî' sesi dünyayı yerinden oynatan bir çığlığa dönüşmüştür. Tüm bunlar, Önder Apo'nun doğru sosyolojik ve tarihi değerlendirmeleri sonucunda yaşanan gelişmelerdir.

Önder Apo, 1998 yılının 8 Mart'ında “her şeyden önce yalnızca bir 8 Mart'ın dünya kadınlar günü olmasını yadırgıyorum. Bütün günlerin kadınlı, özgür kadınlı olması, yaşamın vazgeçilmez bir koşuludur. Ama bu 8 Mart gerçeği bile bunu çok açıkça gösteriyor ki, yaşamda kadın yoktur. Sadece böylesi bir günde anılmaya değer gibi yaklaşılması, kölelik boyutunun derinliğini göstermektedir. Benim için giderek yoğunlaştığım bir çalışma alanıdır. Savaşta bağımsız görmüyorum. Hatta devrimlerin tümünde olduğu gibi günümüz devrimlerinin ve özellikle Kürdistan devriminin başarılması gereken en temel konusu, kadın etrafındaki yaşamı çözme işidir. En gelişkin savaş sorunlarından tutalım, barışa ve onun özgür temeldeki gelişimine kadar işlerin odağında yer almalıdır” değerlendirmesini yapmıştı. Önder Apo bu değerlendirmeyi 27 yıl önce yapmış olmasına rağmen, kadınlara özgür ve demokratik yaşamın inşasında yüklediği rol son 8 Mart çağrısından farklı değildir. Bu çağrı kendini özgürleştirme ve kendisiyle beraber bütün günleri özgür kadınlı yapma çağrısıdır. Yaşam hakkımızı elimizden alan erkek egemen sisteme karşı hepimizin kulak vermesi gereken ses Önder Apo'nun özgür yaşama çağırısıdır. Ve bize düşen kendi seslerimizi de Önder Apo'nun sesine katarak tüm dünya kadınlarına ulaştırmaktır.

ÖNDER APO'NUN 4 NİSAN DOĞUŞU

20. yüzyılda Kürt toplumunun en büyük şansı olmuştur!

■ ZILAR STÊRK

Önder Apo bu yıl yetmiş altı yaşına girdi. Bu ilk doğuşun yetmiş altıncı yılını en başta da Önder Apo'nun kendisine ve tüm sevenlerine kutluyorum. Önderlikten güç ve güven alan tüm kadınlara, yurtsever halkımıza ve tüm dostlarına kutluyorum. Yürek dolusu sevgi ve özelemlerimi İmralı'ya gönderiyorum.

4 Nisan doğuşunu, sadece bir insanın biyolojik doğuşu olarak ele almıyoruz. Çünkü anlamsal doğuşların gerçekleşebilmesi için öncelikle ona analık edecek fizikî biyolojik doğuşların da gerçekleşmesine ihtiyaç vardır. Bir insan öncelikle fizikî ve biyolojik olarak doğar, dünyaya gelir ve daha sonraki toplumsallaşma süreçleri içerisinde anlamsal doğuşlar yapma aşamasına gelir. Evrendeki tüm enerji düzeyleri açısından, fizikî ve biyolojik olarak varlıksal bir niteliğe kavuşmadan anlamsal düzeyler kazanmak, neredeyse imkânsıza yakındır. Bu açıdan her fizikî veya biyolojik doğuş, potansiyel bir anlamsal doğuşu da kendi içinde barındırır. Doğan kişi kendi zamanını yaşarken, içinde bulunduğu toplumsallaşma koşullarının yol açtığı sonuçlar ve o kişinin bu sonuçları işleme biçimi ve düzeyi, yaratacağı anlam dünyasının da temel belirleyeni olur. Bu açıdan her fiziksel doğum, aslında evrensel tarih bakımından yeni bir potansiyel başlangıç sayılır.

Sevgili Üveys Ana'nın 4 Nisan 1949 günü Önder Apo'yu, Urfa-Halfeti-Amara köyünde fizikî olarak doğurması da evrensel tarih açısından böyle potansiyel bir başlangıç sayılır. Aynı köyde aynı zaman dilimi içerisinde doğan başka çocuklar da vardır ama hiçbir Önder Apo gibi, taşıdığı potansiyeli büyük anlamsal doğuşlara dönüştürmeyi başaramamıştır. Tam da bu konuda çokça işlediğimiz ve Önderlik gerçeğine atfettiğimiz farklı ve özgün özellikler devreye girer. Aynı evrenin içerisinde doğan her bir canlı varlığın, kendinde taşıdığı biricikliği devreye girer. Bu anlamda Önder Apo'nun 4 Nisan'daki fizikî doğuşu, sonraki büyük anlamsal doğuşların, büyük önderlik doğuşların da maddî ve düşünsel imkânlarını yaratmış oldu. Bu açıdan her fiziksel doğuş, büyük anlamsal doğuşlardan daha az önemli değildir. Her fiziksel doğuşu, kendi biricikliği kapsamında büyük anlamsal doğuş potansiyeli taşıyabileceğini düşünerek ele almak ve değer biçmek önemlidir.

Tüm bunları dikkate alarak değerlendirdiğimizde Önder Apo'nun 4 Nisan doğuşu, bir insanın doğuşundan çok öte anlamlar taşıyor. İçinde doğduğu toplumsal gerçeği dönüştürme potansiyeli taşıyor. Aslında sadece içinde doğduğu

❖ Önder Apo'nun 4 Nisan doğuşu, bir insanın doğuşundan çok öte anlamlar taşıyor. Bu anlamda tarihten adı bile silinen Kürt'ün yeniden doğuş günüdür, diyoruz. Bu doğuş, kültürlerin tüm görkemiyle yeniden ayağa kalkışı, özgür kadınlığın tekrar Ana Tanrıça tahtına doğru yürüyüşe geçmesi ve tabiat ananın insanlıkla yeniden kucaklaşması için bir şans daha verdi.

toplumsal gerçekliği değil, içinde doğduğu çağı da değiştirip dönüştürme potansiyeli taşıyor. Bu anlamda tarihten adı bile silinen Kürt'ün yeniden doğuş günüdür, diyoruz. Kürt halkı için yeni bir doğuş müjdesidir. Kaybettiği varlığına yeniden kavuşma müjdesidir, diyoruz. Özgür kadın, özgür insan ve özgür yaşam müjdesidir, diyoruz. Kürt halk gerçekliği açısından, gerçek bir Newroz imkânının yeniden doğmasıdır. Newroz'una kaybeden bir halkın, Newroz'una yeniden kavuşma olanağıdır. Aydınlatan güneşini yitiren bir halkın, kendi güneşine yeniden kavuşmasıdır. Soykırım kaderine mahkûm edilmiş bir halkın, bu kaderden kurtulma şansını yakalamasıdır. Bu yüzden Kürt halkı ve dostları, her yıl 4 Nisan gününü büyük bir moral ve coşku ile kutluyorlar. Kendi gerçek doğum günleri olarak ele alıp yepyeni anlamlar yükleyerek kutluyorlar.

Çünkü Kürt halkı, büyük Önderlik gerçekleşmesine kadar, düşmanları tarafından büyük bir soykırım kaderine mahkûm edilmişti. Hem fiziksel hem kültürel soykırım cenderelerinden geçirilmişti. Büyük bir inkâr ve imha siyasetine tâbi tutularak, kendisine sadece biyolojik sınırlarda bir yaşam hakkı tanınmıştı. Kürt'ün, ülkesi ve kültürüyle beraber, adı bile tarihten silinmişti. Öncüsüz ve örgütsüz bırakılmıştı. Öncüsüz ve örgütsüz bırakılma gerçeği, Kürtler için korkunç bir kölelik zeminiydi. Önder Apo, Kürt toplumunu kimliksiz bir halk olmaktan çıkararak bu "örgütsüzlük illeti"ne son verdi ve bundan dolayı Kürt halkının yüreğinde taht kurdu. Önder Apo ile Kürt halkı arasında kopmaz bir gönül bağı oluştu. "Özgür bir toplumun ancak örgütlü bir toplum olmaktan geçebileceği" gerçeğini bilince çıkartan Kürt halkı, buna inanarak özgür ve demokratik bir yaşamın dönülmez yoluna girdi. Bu anlamda Önder Apo önderliğindeki Kürt Özgürlük Hareketi, halkımızın sonuna kadar özgür yaşam isteğinin ve kararlılığının bedenleşmiş ifadesi olarak gelişti. Böylece elinde; hangi düzeyde büyük ve modern silahlar olursa olsun, hiçbir soykırımcı sömürgeci gücün, özgür yaşamakta karar kılması ve bunun için her türlü bedeli ödemeye hazır olan bir halkı yeniden köleliğe mahkûm edemeyeceği gerçeği çok somut olarak ortaya çıkmış oldu. Önder Apo'nun geliştirdiği elli iki yıllık özgürlük müca-

delesisi sayesinde; örgütsüz, kimliksiz, köle bir toplum gerçeğinden artık "Demokratik Toplum" duruşuna yükselmiş yeni bir Kürt halk gerçeği ortaya çıkmış oldu. Bu Demokratik Toplum duruşu, Önder Apo'nun büyük bir mücadele sonucunda ortaya çıkardığı en anlamlı eseri oluyor.

Önder Apo'nun 4 Nisan doğuşu, yeni bir Kürt zamanına da yol açtı. Kürt halkının kendi tarihsel kökleriyle buluşmasını ve kaybettiği kimlik ve kültür bilincine yeniden kavuşmasını sağladı. Kendi öz kimliğiyle onurlu ve iradeli bir yaşama gözlerini yeniden açmasını sağladı. Kürt halkı, dünya halkları içerisinde onurlu ve itibarlı yerini yeniden almaya başladı. Önder Apo'nun doğuşu; aynı zamanda katledilen kültürlerin, köleleştirilerek hiçleştirilen kadının ve zehirlenen doğanın da dirilişi ve yeniden doğuşu oldu. Bu doğuş, kültürlerin tüm görkemiyle yeniden ayağa kalkışı, özgür kadınlığın tekrar Ana Tanrıça tahtına doğru yürüyüşe geçmesi ve tabiat ananın insanlıkla yeniden kucaklaşma şansını yakalamasını sağladı.

İlk karar veren irade

3. Özgür Kadın Kongresi oldu

Kürdistan'da 4 Nisan kutlamaları, Uluslararası Kompro ardından başladı ve bu kutlamalar, Kürt kadınları öncülüğünde gelişti. 2000 yılı yazında, Kürdistan'ın özgür dağlarında gerçekleştirilen 3. Kadın Özgürlük Kongresi, bu kararı aldı. Kadınların özgürlüğe duyduğu ihtiyaç hep yakıcı bir biçimde hissedilen ve bu temelde kadını özgür ve iradeli kılan kişi Önder Apo oldu. O yüzden Kürt kadınları, Önder Apo'nun doğum gününü kendi yeniden doğuşları olarak gördüler ve Önder Apo'ya karşı sarsılmaz bir sevgi ve bağlılık ilişkisi geliştirdiler. Kadınların Önder Apo şahsında özgürlüğe olan tutkuları ve bu tutkunun ortaya çıkardığı duyarlılık düzeyi, böyle bir günü mücadele tarihimizin en anlamlı günlerinden biri haline getirdi. Çünkü Önder Apo, dünyaya gözünü açar açmaz bu cinsiyetçi dünyaya karşı radikal bir tavır almış ve bu dünyanın kirletilmiş yaşamına katılmayı reddetmişti. Önder Apo'nun içinde doğduğu dünyaya egemen olan yaşam sistemi, kadının bedensel ve ruhsal olarak köleleştirilmesi üzerinden var olmuş bir sistemdi. Erkek egemen yaşam biçimine

karşı tavır alışı, aynı zamanda kadının çok acımasızca köleleştirilmesine karşı da bir tavır oluşuydu. Dolayısıyla özgür kadın arayışı, özgür yaşam arayışının tam da kendisi oluyordu. O yüzden de Önder Apo, kadınların özgürlük savaşımının ulus mücadelelerinden daha önemli ve daha öncelikli olduğunu söyledi. İşte tam da bu yüzden Kürt kadınları, Önder Apo'nun doğum günü olan 4 Nisan'a büyük anlamlar biçtiler ve bu sayede 4 Nisan kutlamaları giderek tüm Kürdistan'da sürekli bir gelenek haline gelmiş oldu.

Kürdistan'daki bu geleneğin önemli bir parçası, yaşanan her yere bir seferberlik ruhuyla ağaç fidanları ekerek kurmuş toprakları yeniden yeşertmek iken; diğer bir parçasını ise görkemli Amara yürüyüşleri oluşturdu. Ancak bu noktaya hiç de kolay gelinmedi. Sömürgeci, soykırımcı TC rejimi, geliştirdiği tüm yasaklama ve engellemelere rağmen Amara yürüyüşlerini yine de Kürt halkının gündeminden çıkarmayı başaramadı. Halkımız, geçmişteki Amara yürüyüşlerinde iki değerli evladını da şehit verdi. Bu vesileyle Önder Apo'ya yurtseverce bağlılığın sembolü haline gelmiş olan değerli Mahsum Karaoğlan ve Mustafa Dağ yoldaşların Amara'daki ölüm-süz anıları önünde bir kez daha saygı ve minnetle eğiliyorum. Bu yılki 4 Nisan Amara yürüyüşü çok coşkulu ve görkemli bir şekilde kutlanabilmişse, bu gelişme onların öncülüğünde yaratılmış büyük direnişlerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bunu asla unutmamalıyız. Nitekim hatırlarsak, Önder Apo bu iki genç yüreğin katledildiği yerde "taşları biriktirerek bir anıta dönüştürün" demişti. Dolayısıyla bu iki büyük Amara şehidinin, Kürdistan'ın özgürlük tarihinde kalıcı yerlerini aldığını unutmamalıyız.

Önder Apo, uzun bir süre önce "Ben bir kadın özgürlük işçisiyim" dedi. Biz kadınlara önemli bir mesaj olarak "İstedikleri kadar onlarımızı" dedi. Dolayısıyla Kürdistan'da kadının hem en büyük yoldaşı hem de en özlü yoldaşı Önder Apo'dur. Dünyaya bakışını kadın özgürlüğü üzerine kurmuş bir demokrasi ve özgürlük önderidir. Kadın özgürlüğünün sağlanması için çok büyük çabaların ve emeklerin sahibidir. Özellikle de Kürdistan'da kadınları kölelik uykusundan uyandıran ve özgürlükle tanıştıran Önder Apo'dur. Kadın özgürlüğü ko-

nusunu, klasik devrimciler gibi günübürlük geçiştiren bir yaklaşım içerisinde hiçbir zaman olmadı. Konuyu son derece tarihsel, felsefî, bilimsel ve sosyolojik kapsamı içerisinde ele aldı. Kadın özgürlük sorununu sadece Kürt kadını üzerinden değil, tarihsel, toplumsal ve evrensel bir sorun olarak değerlendirdi ve bu yönde çözüm önerileri geliştirdi. Kadınlara bir kurtuluş ideolojisi sundu. Kadın bilimi olarak "Jineoloji"nin geliştirilmesini önerdi.

Önder Apo, kadın özgürlük çalışmalarının bir parçası olarak erkek gerçeğini de ele alıp çözümledi. Erkekteki mevcut egemenlik zihniyetinin değiştirilip dönüştürülmesi konusunda muazzam sorgulamalar, diyaloglar ve çözümler yaptı. Kapitalizmi ve emperyalizmi erkek egemen ideolojinin, ataerkil ideolojinin zirvesi olarak değerlendirdi. Faşizmi, yoğunlaşmış erkeklik ideolojisi olarak tanımladı. Bunun savaş ve şiddetle diyalektik bağı kurdu. Çözüm olarak "erkekliği öldürme" ve "erkeği dönüştürme" projeleri üzerinde durdu. Özgürlük sorununu tek taraflı ve sadece kadınların sorunu olarak görmedi. Soruna esas yol açan temel öğe olarak erkeğe de sorumluluk yüklemeyi ihmal etmedi. Önder Apo'nun "özgür kadın" ve "özgür erkek" geliştirme çabaları olmadı, Kürdistan devriminin bugünkü niteliğine sahip olması çok zor olurdu. Kürdistan'daki toplumsal bünyeyi, hatta Kürt erkeğinin bünyesini kadın özgürlüğüne açan ve bu yönde değişim ile dönüşümün kabulünü sağlayan Önder Apo'nun çaba ve emekleridir; bu yönde yürüttüğü mücadelesidir. Çünkü kadının yaşamını anlamlı kılan; ona kendini örgütleme, eğitime, savunma ve kendini yönetme hakkı ile tanıştırandır. Kısacası, Kürt kadınının kendini savunabilmesi için kadını her açıdan silahlandırarak temel önderliksel irade oldu. Bilinen savaş silahlarının dışında, ideolojik, politik, düşünsel, felsefî ve kültürel açıdan da silahlandırdı. Örgütlemeyi, örgüt kurmayı, mücadele etmeyi, iradeli durmayı, toplantı yapmayı, karar almayı ve örgüt yönetmeyi öğretti. Kısacası, kadına kendini savunabilmesi için her türlü gücü ve silahı verdi. Erkeğin yanı sıra, hiçbir egemen otoriteye boyun eğmeyecek bir kadın gerçeğini geliştirdi. Kürt kadınları, bu yüzden Önder Apo'ya çok güçlü bir bağla bağlıdır. Önderliğin özgürlüğünde, kendi özgürlüğünü görmektedirler. Önderliksel varlığı, kendi özgürlüklerinin biricik teminatı olarak görmektedirler. Kürt kadını bu yüzden Önder Apo'yu ölümüne sahipleniyor.

Özgürlük Mücadelesi'ni başlatmak, Önder Apo'nun ikinci doğuşudur

Önder Apo'nun kişiliği, çocuk-

❖ En büyük hedefimiz Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü sağlamak ve İmralı tabutluk sistemini yıkmak ve ortadan kaldırmaktır. Önder Apo'nun 27 Şubat'ta yapmış olduğu Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı temelinde, sürecin işlemesi de buna bağlıdır. Önder Apo'nun özgür yaşam ve özgür çalışma koşulları oluşturulmadan, yapmış olduğu çağrı temelinde Kürdistan ve Türkiye'de gerçek bir barışın gelişme şansı da fazla olmaz.

luktan itibaren mevcut yaşama karşı kuşkulu ve yenilikçi bir arayış içindeydi. Aile ve toplumda yaşanan sorunları gözlemleyerek, kendine özgü çözüm yolları aramıştır. Amara ve Nizip ortamında dini yaklaşımlar temelinde bu arayışını sürdürürken, Ankara'da Tapu Kadastro Meslek Lisesi'nde okurken sol fikirlerle tanışmış ve sosyalist bir dünya görüşü benimsemiştir. Bu temelde Amed'de Kürt toplumsallığını ve toplum içindeki siyasi eğilimleri daha yakından tanımış, İstanbul'da ise Türkiye gerçeğini ve devrimci-demokratik hareketini gözlemleme imkânı bulmuştur.

Önder Apo için esasen ilk temel yoğunlaşma zeminini, 1972 Nisan'ından itibaren yedi ay tutulduğu Ankara Mamak Cezaevi oluşturmuştur. Burada derinleştiği düşünsel yoğunlaşmasını, 1972-73 kışında Haki Karer ve Kemal Pir yoldaşlarıyla birlikte kaldığı bir öğrenci evinde sürdürmüş ve "Kürdistan sömürgeci" tespitine ilk burada ulaşmıştır. Önderliğin bu tarihi tespitini ilk duyup öğrenenler ve bu tespiti ilk katılıp gereğini yerine getirmeye karar verenler, Haki Karer ile Kemal Pir yoldaşlar olmuştur. Daha sonra bu tespit temelinde Çubuk Barajı toplantısını yapmış ve burada topladığı beş kişilik genç arkadaş grubuna bu tarihi tespiti açıklamıştır. Kürdistan'daki tüm gelişmeler, böyle bir bilinç ve örgüt çalışması etrafında gerçekleştirilmiştir.

Önderlik çıkış, adına "ikinci doğuş" dediğimiz tamamen bir yeniden doğuş biçimindedir. Önder Apo'nun ikinci kez doğması gibidir. Bu ikinci doğuş, yepyeni bir anlamsal doğuştur. Önder Apo, kendi yaşamının anlamını doğurmuştur. Kendi varlıksal anlamına adeta analık etmiştir. Temelinde kendini eğitime, düşünsel yoğunlaşma, yeni bir bilinç, var olan sistemden kopma ve özgür birey haline gelme vardır. Önder Apo, söz konusu özgürlük bilincine ulaştığında, beş bin yıllık iktidar ve devlet sisteminden ve beş yüz yıllık kapitalist modernite düzeninden bir kopuşu

yaşamış ve Kürt özgürlüğü temelinde yeni bir özgür yaşam sistemi oluşturmaya başlamıştır. Bu da özünde bir kişilik devrimi anlamına gelmiştir. Kürt toplumunun kültürel soykırım temelinde birey şahsında yok edilmesine karşı, Önder Apo geliştirdiği kişilik devrimi temelinde Kürt insanının özgürleşme sürecini başlatmıştır.

Önder Apo'nun bu ikinci doğuşu, yepyeni bir teorik ideolojik oluşuma yol açmış ve bu yeni oluşum çok büyük zorlukların içinde gerçekleşmiştir. Çünkü içinde gözünü açtığı dünyanın Kürt toplumunu soktuğu durum o kadar ağırdır ki, yaşadığı sorunun doğru tespitini yapmak bile kendi başına bir sorundu. O yüzden sorunun doğru adlandırılması olan "Kürdistan sömürgeci" tespitini yaparken bile Önder Apo, kendini baygınlık geçirmekten alıkoymamıştır. Mevcut zorlayıcılık, Apocu grup ve PKK gelişimi sürecinde de devam etmiştir. Önder Apo, çalışma tarzını hep "sıfırdan başlayarak gelişme sağlama ve iğne ucuyla kuyu kazma tarzı" olarak tanımlamıştır. Kemal Pir, "Bir kişiyi gruba katabilmek için gerekirse üç saat, gerekirse üç yüz saat konuşuklarını" belirtmiştir. Hiç kuşkusuz bu durum, mevcut düzenden kopuşun zorlukları yol açmıştır. Türkiye'de şoven ve sosyal-şoven anlayışın sahibi olanlar, üstenci yaklaşım ve kibirlenme yeni oluşan Apocu gruplaşmayı çoğunlukla alaya alırken, ilkel ve reformist Kürt milliyetçileri ise çeşitli yakıştırmalarda bulunarak çoğunlukla altında bir 'ajanlık' arayıp teşhir etmeye çalışmışlardır. Babası bile Önder Apo'ya, "Duydum ki Kürtçülük yapıyormuşsun, bu iş tehlikelidir, eskisi gibi solculuk yapman daha iyidir" tavsiyesinde bulunmuştur. "Şeyh Said büyük aşiret sahibi olmasına rağmen öldürülmeden kurtulamadı, senin kimsen de yok, kime güveniyorsun" demiştir. Önder Apo'nun ikinci doğuşu ve grup aşaması, kültürel soykırımın yarattığı büyük toplumsal tahribatlara karşı mücadele ve tüm tarihsiz zorlukları yenerek gelişmiştir.

Önder Apo 1973 Newroz'undaki bu çıkışını, önderlik görevlerinin boşluğuna ve doldurulması gerektiğine, katledilen Türkiye devrimci hareketinin önderleri olan Mahir Çayan, Deniz Gezmiş ve İbrahim Kaypakkaya'nın anısına sahip çıkma amacına dayandırmıştır. Daha sonra Kürdistan seferini başlatıp, "Haki Karer'in anısının örgütlenmesi" dediği PKK'yi kurup geliştirmiştir. 1979 yılının temmuz başında Ortadoğu sahasına çıkış yaptıktan sonra da Lübnan-Filistin sahasında yaptığı çalışmalarla 12 Eylül faşist-askeri rejimine karşı PKK'yi bir gerilla partisi haline getirmiştir. İkinci doğuşun bu ilk evresi esas olarak teorik bilinç ve ideolojik-politik çizgi yaratmayı ifade ederken, ikinci evresi ise esas olarak 1984'lerle beraber meşru savunma çizgisinin ve gerilla hamlesinin geliştirilmesine dayanmıştır. İkinci doğuşun bu her iki evresi de esas olarak ulusal bilinç, ulusal örgütlenme ve halk savunması çerçevesindedir. Fakat Önder Apo'nun bu çabaları, Kürdistan ulusal sınırlarını çoktan aşmış ve ilerici insanlık açısından da anlamı ve değeri çok tarihsel olmuştur.

Doğuş koşulları, 52 yıllık tarihi önderliksel yürüyüşün nasıl büyük zorluklara ve engellere karşı mücadele edilerek gerçekleştiğini açıkça göstermektedir. Daha ilk andan itibaren sömürgeci ve soykırımcı ulus devlet zihniyeti ve imha-inkar siyasetinin, bu yeni özgürlükçü doğuşu boğmak için tüm gücüyle saldırıya geçmiş olduğunu, zamanın akışına bakıp görmek zor değildir.

Önder Apo'nun büyük zorluklar içerisinde gerçekleşen bu ikinci doğuşu ve günümüze kadar ki önderliksel yürüyüşü amansız bir mücadele içinde, kıran kırana bir direniş sayesinde ve büyük zorluklarla boğuşup onları yenme temelinde gelişmiştir. Her yılı bir önceki yıldan daha büyük ve amansız bir mücadeleye sahne olmuş, tam 52 yıllık Büyük Özgürlük Yürüyüşü her yıl zorlukları yenen ve engelleri aşan büyük ve ısrarlı mücadele

sonucunda başarılı olmuştur. İçten ve dıştan gelen her türlü zorluk ve engele rağmen Önder Apo ve adeta analık ederek doğurduğu ve büyüttüğü PKK hareketi öncülüğünde süreklilik kazanan özgürlük ve demokrasi mücadelesi, son 52 yılda Kürt halkı, kadınları ve insanlık açısından büyük değer ifade eden çok önemli gelişmeler ortaya çıkarmayı başarmıştır.

Üçüncü Önderlik doğuşu İmralı'da gerçekleşti

Önder Apo'nun gerçekleştirdiği daha derin önderliksel doğuş, kuşkusuz İmralı sürecinde gerçekleştiği paradigma değişiminin yarattığı üçüncü doğuştur. Böyle bir düşünsel yoğunlaşmada en önemli rolü, reel sosyalizmin çözülüşü ile Uluslararası Komplol saldırganının oynadığı açıktır. 1970'lerin başında Kürt halkının yaşadığı sorunlar karşısında içine girdiği yoğunlaşma, bu kez tüm insanlığın yaşadıkları sorunlar karşısında içine girilen bir yoğunlaşmaya dönüşmüştür. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuç da tüm insanlığı ilgilendirmiş, bütün ezilenlerin özgürlük ve kurtuluş sorunlarını çözmeyi içermiş, böylece üçüncü önderliksel doğuş, evrensel bir doğuş karakterinde gerçekleşmiştir. Kapitalist modernite güçleri, Uluslararası Komplol ile Kürt Halk Önderi olarak Önder Apo'yu etkisiz kılmak isterken, bu sefer bütün ezilenlere kurtuluş ve özgürlük yolunu gösteren bir önderlikle karşı karşıya kalmıştır.

İkinci önderliksel doğuşun mücadelesi şifresi "sömürgecilik" ve çözüm şifresi de "Gerilla mücadelesi" olurken, üçüncü önderliksel doğuşun mücadele şifresi ise "demokratikleşme" ve çözüm şifresi ise "demokratik toplum mücadelesi" olmuştur. Önder Apo, bu tespitler temelinde toplumu ve tarihsel toplumun gelişimini yeniden değerlendirmiştir. İktidar ve devlet dışında toplumun öz yönetimi olarak "demokratik özyönetimi" tanımlamıştır. Bu temelde devlet olmayan yönetim olarak "Demokratik Konfede-

ralizmi" ve sorunların toplumsal tabana dayalı çözüm modeli olarak "demokratik toplum çözümünü" ifade etmiştir. Özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik ve dayanışma ilkelerini esas alan sosyalizmin, baskı ve sömürü aracı olan iktidar ve devlet ile gerçekleştirilemeyeceğini değerlendirerek, "demokratik sosyalizmi" tanımlamış ve böylece özgürlük ve eşitlik mücadelesinde yaşanan amaç-araç çelişmesini çözerken, amaç-araç uyumunu ortaya çıkarmıştır. Bütün bunlar temelinde "kapitalist moderniteye" karşı "demokratik moderniteyi" tanımlamış, PKK'yi iktidar ve devlet eksenli bir parti olmaktan çıkartmaya çalışarak, kadın özgürlüğüne ve ekolojik duyarlılığa dayalı demokratik toplumcu bir mücadele partisi haline getirmek istemiştir.

Önder Apo'nun İmralı esaret ve mutlak tecrit koşullarında yaşadığı söz konusu derin yoğunlaşma ve sorgulama, bir yandan PKK'yi mevcut iktidar ve devlet sistemini aşan ve bu temelde Uluslararası Komplol'a karşı başarı çizgisinde mücadele eden bir konuma getirirken, diğer yandan da iktidar ve devlet sisteminin ortaya çıkardığı tüm toplumsal sorunlar için demokratik çözümün teori, program ve stratejisini yaratarak bütün ezilenlerin kurtuluş ve özgürleşme yolunu göstermiştir. Böylece hem PKK köklü bir değişim, dönüşüm ve yenilenme yaşamış ve hem de Önder Apo, tüm ezilenlerin kurtuluş yolunu göstererek evrenselleşmiştir. Başlangıçta Kürt işçi sınıfının ve Kürt halkının ulusal önderi olarak gerçekleşen çıkış, üçüncü doğuş sürecinde tüm ezilenlerin önderi haline gelmeyi başarmıştır. Kürtler için tarihi bir gelişme olan önderlik doğuş, bu sefer tüm ezilenler için tarihi bir gelişme ve kazanım olmuştur. Söz konusu önderliksel gelişme, giderek küresel düzeyde her gün etkisini biraz daha hissettirmekte ve ortaya çıkarmaktadır.

Önderliğin, Uluslararası Komplol karşısında içinde olduğu tarihsel bir direniş var. Bu direnişin tarzı tamamen Önder Apo'ya ait bir tarz-

dir. Toplumdan, insandan tamamen izole edilmiş küçük bir zindan hücrelerinde, bazen kalem ve kağıttan bile yoksun bırakılmasına rağmen, tüm zamanını ve enerjisini halkının özgürlüğü ve insanlığın demokratik geleceği yolunda sürekli fikir ve düşünce üretme çabası içerisinde bulunuyor. Normal bir insan bünyesinin ne ruhsal ne fiziksel olarak dayanamayacağı, her bakımdan felçli bir durumla sonuçlanması muhtemel olan sistemli mutlak tecrit koşullarını bile, hiçbir zaman kendisi için engel yapmadı. Sıkılaştırılmış esaret ortamında, sistemli mutlak tecrit işkencesi altında Önder Apo, son yirmi altı yılın en gelişkin fikir ve düşüncelerini dünya insanlığına sundu. Bilimsel felsefik değeri yüksek olan yeni bir paradigma geliştirdi. Muazzam bir entelektüel birikim oluşturup sistemli düşünceler haline getirdi. Önderliğin geliştirdiği bu yeni düşünceler normal, sıradan düşünceler değildir. Bilimsel, felsefik değeri olan kuramsal düşüncelerdir. Günümüz dünyasının çokça kullanmakta olduğu birçok kavrama, yeni anlamlar yükledi ve yeniden tanımladı. Kendi düşünce sisteminin kuramsal çerçevesini ve anlamsal içeriğini filozofik ve dervişane bir yoğunlaşma düzeyi ile geliştirdi. Önderliğin düşüncelerindeki rafinelik düzeyini, günümüzün en değerli üniversitelerinde bile görmek zordur. Çünkü Önderlik düşünceleri; büyük yaşam ve mücadele tecrübesinden süzülmuş, toplumsal mücadele tarihinden önemli dersler çıkarmış, insan sosyolojisi ve psikolojisini çözümlenerek yoğunlaşmış, Neolitik Kadını'nın özgür duruşundan ve geliştirdiği tarım köy devriminden ilham almıştır. İlk komünal toplulukların yaşam sırrından adeta içerek beslenmiş düşüncelerdir. Tek cümleyle özetleyecek olursak; Önder Apo'nun düşünce dünyası, hakikatin sırrına merdiven dayamış bir dünyadır.

Önderlik paradigması ve ön görüldüğü komünal toplumsal sistem tezleri, sermaye ve iktidar tekelle-

rinin binlerce yıldan beri sömürdüğü işçi-emekçi kesimlerini, kimliksiz bırakılmış halkları, yok olmayla yüz yüze kalmış kültürel yapıları, sömürgeleştirilerek ikinci cins konumunda görülen kadın kesimlerini, kapitalizmin zulüm cenderesinden çıkışı arayışında olan sol-sosyalist, anarşist, feminist, ekolojist kesimleri çok ciddi etkilemektedir. Önderlik savunmaları yabancı dillere çevrilip enternasyonal alanda okunmaya başlandığından beri, bu gelişmeler daha da hız kazanmıştır. Eskiden hem bu tür çevrelere ulaşma olanaklarımız sınırlıydı hem de Önderliği bu tür kesimlere yeterince anlatma ve kavratma sorunumuz vardı. Önderlik savunmalarının değişik dillere çevrilmesiyle beraber, toplumun en önde gelen kesimleri, giderek Önderliği direk kendisinden okumaya başlıyor ve muazzam düşünce dünyasıyla, geliştirdiği fikirleriyle tanışıyor.

Önder Apo bu fikir ve düşüncelerini savunmalarında işlerken, bir konuya işaret etmişti. "Ortaya koyduğum bu düşünceler; büyük Fransa Devrimi gibi, yine büyük Sovyet Devrimi gibi tarihi bir etkiye yol açacak" demişti. Şu anda gerçekleşmekte olan, tam da böyle yeni bir demokratik devrim dalgasının gelişme süreci gibidir. Üstelik her iki büyük devrimsel gelişmeden çıkarılmış derslerle beraber, insanlık tarihinde yepyeni bir gelişme olarak ortaya çıkmaktadır. Rojava devrimsel zemininde kendisini, Demokratik Konfederalizm ve demokratik toplum sistemine dönüştürerek yeni bir yaşam çizgisine yol açmaktadır. Kürdistan'ın belli yerlerinde yeni demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü yaşam çizgisinin kaba hatları, pratikleşme sürecine girmeye başlamıştır.

Önderlik fikir ve düşüncelerinin geliştirdiği demokrasi ve özgürlük atmosferi, Ortadoğu halklarını da etkisi altına almaktadır. Bilindiği üzere Ortadoğulu halkların, Önder Apo'ya geçmişten beri duyduğu bir ilgi hep vardı. Çünkü Önder Apo, esaret öncesi yirmi yıllık devrimciliğini Ortadoğulu halklar ze-

mininde geçirdi. O yüzden başta Arap halkı olmak üzere bölgede yaşayan Asuri, Süryani, Keldani, Fars ve Türkmenlerin ilgisi güçlü bir biçimde gelişti.

Önder Apo'ya gösterilen bu ilgi, daha çok Rojava devrimsel zemininde yoğunlaşıyor. Kuzey ve Doğu Suriye'de büyük bir emek ve çaba sonucu Kürt ve Arap Halkları arasında geliştirilen toplumsal kardeşlik ilişkisi, bu bakımdan tarihsel önemdedir. Demokratik moderniteye kapı aralar niteliktedir. Demokratik ulus çizgisinin pratikleşmesine ortam ve zemin oluşturmaktadır. Önder Apo'nun sadece Kürtlere hitap etmediği, geliştirdiği çözüm perspektiflerinin sadece Kürt sorununun çözümüne hizmet etmekle sınırlı olmadığı, giderek diğer halklar tarafından da anlaşılma, kavranmaya başlanıyor. Bunun anlaşılma başlanması çok önemlidir. Tüm bu bakımlardan Önderlik etrafında ortaya çıkan gelişmeler, giderek iki yönlü bir sonuca yol açıyor. Birincisi; Ortadoğu ve dünyada, demokrasi ve özgürlük mücadelesi lehine demokratik toplumda ortaya çıkardığı umut ve cesaret düzeyi olurken, ikincisi ise; kapitalist modernite güçlerinin ortaya çıkan bu gelişmeler karşısında, kendi merkezi ulus devlet sistemini ayakta tutmak için, devine girdikleri savaş-şiddet ve faşist sağ siyaset sonucunu doğuruyor. Birbirine zıt yönde ortaya çıkan bu her iki gelişmenin, sadece biz Kürtleri etkilemekle sınırlı kalmadığını hem Ortadoğu'nun hem de dünya insanlığının geleceğini etkileyen gelişmeler olarak ortaya çıktığını, görmek gerekiyor.

Barış fidesinin yaşayabilmesi, özgür yaşam ve çalışma koşullarına bağlıdır

İnsanlığın, üzerinde ilk toplumsallaşmayı öğrendiği bu topraklar, son 52 yıl içerisinde çok kıran kırana yürütülen büyük bir devrimsel mücadeleye tanıklık etti ve bu devrim süreci her bakımdan devam ediyor. Önderliğin ve kahraman

şehitlerimizin öncülüğünde yürütülen elli iki yıllık özgürlük mücadelemiz, insanlığın öze dönüş hareketi olarak gelişmeyi sürdürüyor. Kürdistan'da yürütülmekte olan özgürlük mücadelemiz; iktidarcı devletçi ve erkekçi uygarlığın, anlamdan kopardığı yaşamı, kaybettiği anlamına yeniden kavuşturma mücadelesi oluyor. Büyük uygarlıksal gelişmelerin her seferinde darbediği, dumura uğrattığı yaşamın, yeniden yaratılma savaşı oluyor. Paramparça edilmiş, doğal niteliklerini kaybetmekle yüz yüze kalmış olan toplumun, kendini yeniden bulma ve yeniden yaratma süreci olarak gelişiyor. Uygarlık sahiplerinin, toplumdan çaldığı gücünü, yani ahlaki ve politik niteliklerini yeniden kazanmanın tarihi olarak gerçekleşiyor. Bu anlamıyla Özgürlük Mücadelemiz, büyük bir demokratik toplumsal devrim hareketi olarak tarih sahnesindeki rolünü oynamayı sürdürüyor.

Önder Apo'nun birinci biyolojik doğuşu üzerinden yetmiş altı yıl geçti. İkinci doğuşunun yani Önderliksel doğuşunun üzerinden ise 52 yıl geçti. Elli üçüncü yıla girmiş oldu. Bu yeni Önderlik yılında her şeyden önce Önderlik gerçeğini daha doğru ve daha derinden anlayıp, daha etkili ve başarılı uygulamaya çalışmalıyız. Bunu dört parça Kürdistan'da yaptığımız gibi, dünyanın dört bir yanında da yapmalıyız. Apocu demokratik toplum ve özgür yaşam çizgisini dünya ezilenleri içinde de daha fazla yaygınlaştırıp enternasyonal örgütlenmelere ve etkili eylemlere dönüştürmesini sağlamalıyız. Çünkü başarılı mücadele etmek ve zafer kazanmak buna bağlıdır. Hem doğru kararlar almak ve hem de yaratıcı uygulamak, bu temelde gerçekleşecektir.

Önderliğe yaklaşımımızın yeni dönem açısından eleştirilmesi ve düzeltilmesi gereken yanları da vardır. Önderlik gerçeğine hepimizin bağlı olduğu tartışmasıdır. Her birimiz bulduğumuz yerden, gereken hallerde büyük cesaret ve fedakarlıklarla mücadele de yü-

rütüyoruz. Fakat sadece bunları yapmak artık yetmemektedir. Önderliğe doğru katılım, önderlik gerçeğini doğru anlamak ve başarılı uygulamakla mümkün oluyor. Bu noktada Önderliği doğru anlama ve başarılı uygulama sorunlarımızın olduğunu görmeliyiz. En önemlisi de Önderliğe var olan bağlılığımızı yeterli görüp Önderlik gerçeğini yeterince araştırıp öğrenmeye çalışmamamızdır. Önder Apo'yu mevcut anlama ve inceleme düzeyimiz artık yetmiyor. Oysa ki Önderlik gerçeğini tüm ayrıntılarıyla okumamız, araştırmamız ve anlamaya çalışmamız gerekir. Çünkü Önderliği ancak anlayabildiğimiz kadar uygulayabiliriz. Bu konuda hepimizin bir yetersizlik içinde olduğu açıktır. Bu temelde Önder Apo'yu özellikle de ideolojik ve paradigmasal açıdan daha fazla okuyup araştırıp incelememize ihtiyaç vardır. Yeni Önderlik yılında her birimiz bulduğumuz yerden, kendini Önderlik düşünce ve paradigması temeline derinleştirmeyi ve yetkinleştirmeyi hedeflemelidir.

Önderliksel doğuşun bu yeni yılında en büyük hedefimiz ise Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü sağlamak ve İmralı tabutluk sistemini yıkmak ve ortadan kaldırmaktır. Önder Apo'nun 27 Şubat'ta yapmış olduğu Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı temelinde, sürecin işlemesi de buna bağlıdır. Önder Apo'nun özgür yaşam ve özgür çalışma koşulları oluşturulmadan, yapmış olduğu çağrı temelinde Kürdistan ve Türkiye'de gerçek bir barışın gelişme şansı da fazla olmaz. Bunu hepimiz bilmeliyiz. Bu tıpkı taze bir bitki fidesini ekip kızgın güneş altında susuz bırakmaya benzer. O yüzden Önder Apo'nun bu yeni doğuş yılında ektiği taze barış fidesinin yaşayıp boy verebilmesi, özgür yaşam ve özgür çalışma koşullarında bol bol sulanmasına bağlıdır. Bunu sağlamak için de hepimizin gecesini gündüzüne katıp yaratıcı bir temelde çalışması ve Önder Apo'ya özgürlük hamlesini büyütüp daha etkili hale getirmesi gerekiyor.

Ortadoğu'da zihniyet devrimi

3

■ RÊBER APO

"KÜRT SORUNU VE DEMOKRATİK ULUS ÇÖZÜMÜ" KİTABINDAN ALINMIŞTIR

Kapitalist modernite küresel çapta olduğu gibi Ortadoğu'ya da öncelikle hegemonik zihniyetle giriş yaptı. Oryantalizm denilen zihniyet hegemonyacılığı yüzyıllar öncesine dayanır. Belki de Greko-Romen kültür yayılmacılığına kadar uzanır. Ortaçağ Haçlı Seferleri ağırlıklı olarak zihniyet savaşlarıydı. Fakat asıl düşünce fethi kapitalist modernitenin yükselişiyle gelişti. Unutmamak gerekir ki, Batı Avrupa'nın yükselişine yol açan temel öğe hakikat bilincindeki üstünlüktür. Doğu tecrübesini kendi somut koşullarına uyarılmanın bunda belirleyici payı vardır. Rönesans, Reformasyon ve Aydınlanma çağları Batı Avrupa'nın hakikat algısını dünya çapında üstün kıldı. Kendisini çözemediği oranda dünyayı, özellikle Ortadoğu'yu da çözümledi. Kapitalizm yeni doğmakta olan birçok olumlu gelişmeyi sahiplendiği gibi, hakikat algısı üzerinde de tekel kurdu. 19. yüzyıl başlarına gelindiğinde Avrupa hakikat algısı üzerinde çoktan tekelini kurmuştu. Ortadoğu'ya da hakikat algısındaki üstünlükle giriş yaptı. Öncelikle misyonerler bölgenin yeniden keşfini başlattılar. Daha sonra gezginler ve bilimsel araştırmacıların bölge hakkındaki algılamaları oryantalist olarak bir düşünce ekolüne dönüştü. Oryantalizm Batı Avrupa uygarlığının zihniyet hegemonyası demektir. 19. yüzyıldan itibaren Doğu zihniyet bağımsızlığını giderek yitirdi. Oryantalist düşünceler egemen kılındı. Doğulu aydınlar ve elitler de oryantalist düşüncenin egemenliğine girdi. Milliyetçilik başta olmak üzere liberalizmin tüm düşünce versiyonları Doğu zihniyetini istila etti. Yeni İslâmcı ve diğer dinî düşünce hareketleri bile oryantalist kalıplar üzerinde gelişti.

Bölgeye uyarlanan düşüncelerin hepsi özünde oryantalistti

20. Yüzyıla birlikte gelişen ulus-devletçilik hareketleri özünde oryantalist düşüncenin ajan kurumları niteliğindedir. Ulus-devlet kurucuları, çokça iddia ettikleri gibi bağımsızlıkçı düşünceye sahip değildiler, olamazlardı da. Sol düşünce de dahil, 20. yüzyılın bütün düşünce formları Ortadoğu'da oryantalist damgasını taşımaktaydı. Sosyal bilim adına bölgeye uyarlanan düşünceler her ne kadar evrensel bilim hakikatleri dence de, özünde hepsi oryantalistti. Oryantalizm gücünü elbette eski zihniyet kalıplarına göre hakikate çok daha yakın olmasından almaktadır. Oryantalizmi eleştirenlerin düşüncelerindeki hakikat payı oryantalistlerinkine göre zayıf olduğu için başarılı olamıyorlardı. Aynı şey oryantalist iktidar elitleri için de söylenebilir. Oryantalist iktidar elit-

❖ Kürdistan Devrimi kapitalist modernitenin tuzak yüklü, hakikati yutan ve çılgın tüketim canavarları haline getirdiği bireyciliğe ve bireyciliği doğuran azami kârcılık, ulus-devletçilik ve endüstricilik unsurlarına karşı demokratik ulus, komünal ekonomi ve ekolojik endüstrinin iç içe inşa edilmesinin toplumsal yaşam tarzına dönüştürülmesiyle gerçekleştirilecek demokratik ve sosyalist bireyi yaşamsallaştırabilir. Kendi zihniyet, etik, estetik devrimini alabildiğine derinleştirip bireye mal ederek Ortadoğu halklarına taşıyabilir.

leri, örneğin Jön Türkler, İttihat ve Terakki Cemiyeti gibi elitler güçlerini eski zihniyetlere göre daha güçlü olan oryantalist zihniyetlerinden alıyorlardı. Bu durum onların hem Meşrutiyet hem de Cumhuriyet dönemindeki iktidar savaşımından başarılı çıkmalarının temel nedenidir. Türk milliyetçiliğinin arkasındaki güç kaynağının Batı oryantalist olduğunu iyi bilmek gerekir. İktidar elitlerinin kiblelerini çoktan Mekke'den Paris'e doğru çevirmelerinin nedeni, oryantalist düşüncenin kendilerinde yol açtığı güçlenme ve başarıydı. Ulus-devlet inşalarıyla oryantalist düşünce zirveye yerleşti. Diğer tüm zihniyetler üzerinde tekel kurdu. Oryantalizm sadece ideolojik alanda değil, sanat alanında da tekelini kurdu. Geleneksel ahlâki çözümler Batı'nın etik kalıplarının hâkimiyetine yol açtı.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, dünya genelinde olduğu gibi Ortadoğu'da da zihniyet tekelleri aşınmaya başladı. 1968'lerdeki kültürel devrim oryantalist tekelinde gedikler açmaya başladı. Bu dönem liberal ideolojinin ve pozitivist bilimciliğin üstünlüğünü yitirmeye başladığı yıllardı. 1990'da reel sosyalizmin hızlanan çözülüşü, liberal pozitivist düşüncenin egemenliğini daha da sarstı. Özellikle sosyal bilimcilik büyük yara aldı. Kapitalist modernitenin zihniyet tekelini ilk ciddi sarsıntıyı yaşadı. Postmodern denen birçok akım ortaya çıktı. Feminizm, ekoloji, kültüralizm ve yeni sol düşünce ekolleri gelişti. 1970'lerde derinleşen kapitalizmin yapısal bunalımı zihniyet bunalımıyla birlikte yaşandı. Bu gittikçe derinleşen bir bunalımdı. Eski düşünce tekelini bir daha kurulamazcasına yıkıldı. Liberal ideolojinin bir varyantı olan oryantalist de bu yıkılıştan payını aldı. Doğu hakkındaki düşünce egemenliği parçalandı. Başta Gordon Childe, Samuel Krammer ve Andre Gunder Frank olmak üzere, Ortadoğu'nun merkezî uygarlık sistemi olarak rolünü açığa çıkaran çok sayıda düşünür düşünce devrimine önemli katkıda bulundu. Kapitalist modernitenin sınırlarını ve Doğu'nun merkezî uygarlık sistemlerine bağlı gelişimini ortaya koydukça gerçek bir düşünce Rönesans'ı yaşandı. Savunmalarda gittikçe derinleşen ve genişleyen halkalar halinde geliştirmeye çalıştığımız demokratik siyaset ve demokratik modernite hakkındaki

düşüncelerimiz, farkında olmadan bu düşünce insanlarının düşüncelerini tamamlayıcı nitelikte oldu. Merkezî uygarlık sisteminin doğuşundan Batı Avrupa'da kapitalist modernitenin yükselişindeki rolüne kadar yapılan değerlendirmeler ana hatlarıyla doğruydu.

Zihniyet devrimi yaşanmadan toplumsal devrim yaşanmaz

Liberal ve oryantalist zihniyete karşı tüm bu devrimci düşünce etkenlerinin birleşik etkisi, 1990'lerden itibaren hızlanan bir zihniyet devrimine yol açmıştı. Bu zihniyet devrimlerinin de sınırlı bir etkisi olmakla birlikte, savunmalarımın ağırlıklı yönü bağımsızca geliştirilen düşünce evrimi ve devrimi niteliğindedir. Ortadoğu'da liberalizmin hem merkez hem de sağ ve sol mezheplerinin etkisinden kurtulmuş ve oryantalist aşımlı zihniyet devrimi büyük önem taşır. Unutmamak gerekir ki, zihniyet devrimi yaşanmadan hiçbir kalıcı toplumsal devrim yaşanmaz. Savunmalarımın son beş ciltlik varyantı, Ortadoğu'da zihniyet devrimiyle neyi kastettiğimizi ana hatlarıyla ortaya koymaktadır. Tekrarlamak yerine pratikleştirmenin önemini vurgulamam gerekir. En değerli, yani hakikat payı çok güçlü olan düşünceler bile uygulanmadıkça anlam ifade etmezler. Bütün dünya yanlış veya hakikat payı zayıf olan düşüncede birleşse dahi, bir kişi bile temsil etse, hakikat payı daha üstün olan bir düşünceyi hepsine karşı başarıyla savunabilir ve sonuçta bu düşüncenin zaferini sağlayabilir. İnsanlık tarihi bunun örnekleriyle doludur. Buna yol açan, hakikatlerin her zaman galebe çalan gücüdür. Hakikati ifade eden düşünceler bastırılabilir, cezalandırılabilir ama asla yenilgiye uğratılamaz.

Başlangıçta hakikat payı çok sınırlı olan düşüncelerle pratiğe başlamıştım, başlamıştık. Dürüstçe pratiği geliştirdikçe düşüncedeki hakikat payını arttırdık. Hakikat payı artmış düşüncelerle pratiğe yönelirken daha başarılı pratiklerin yaşanması kaçınılmaz oldu. Çıkarılması gereken temel sonuç, daha büyük hakikatin ve bu hakikatlerin yol açtığı büyük yaşamsal eylemlerin gerektiğinde tek bir sözle başladığıdır. Sözle dürüstçe bağlılık ve yaşamla bütünleşme çabasıyla vazgeçilmedikçe hakikatin büyümesi ve toplumda ken-

dini özgür yaşamın zaferi gibi sunması kaçınılmazdır. Toplumlar âdetata suya hasret topraklar gibi hakikate susamış olgulardır. Bu hasret giderildikçe toprağın yeşermesi gibi toplumlar da özgür ve demokratik yaşamla tanışırlar.

Sanat ekol değerini kaybetti, kaba bir metaya indirildi

Kapitalist modernite Ortaçağ boyunca kilisenin elinde tuttuğu zihniyet egemenliğini laiklik yanlısı üniversite kurumları vasıtasıyla kırdı. Üniversiteler üzerinde kurduğu tekelle Rönesans, Reformasyon ve Aydınlanma çağının bilimsel, felsefi ve sanatsal kazanımlarını kendisine mal etti. 19. yüzyıl bu bakımdan kapitalizmin bilim, felsefe ve sanat üzerindeki egemenliğinin kesinleştiği yüzyıldır. 20. yüzyılın sonlarında sistemin genel yapılanmasındaki bunalım ve çözümlere uygun olarak, yaklaşık iki yüzyıl süren bu egemenliğin kendisinde de bunalım ve çözümler yaşandı. Felsefe uygulamalı bilimsel teknikler karşısında eski önemini yitirmiş, bilimin kendisi sayısı bilinmeyen araştırma tekniklerine dönüşmüş, sanat ise klasik çağdan sonra ekol değerini yitirerek yığın endüstrisi haline kaba bir metaya indirgenmişti. Sonuçta kapitalizmin, ulus-devletçiliğin ve endüstriyalizmin basit çıkar araçları haline gelmişlerdi. Böylece esas işlevleri olan hakikati araştırma ve ifade etme yeteneklerini kaybetmişlerdi. Bilim, felsefe ve sanatın bunalımıyla kastedilen, bu hakikati araştırma ve ifade etme yeteneklerinin kaybıydı.

Esas olan mekânsal ve tarihsel yaratıcılık ile kendi öz devrimini gerçekleştirmektedir

Ortadoğu'da benzer süreç, 12. yüzyılda İslâm medrese dogmatizminin felsefe, bilim ve sanat karşısında egemenlik kazanmasıyla yaşanmıştı. Batı'da bilim, felsefe ve sanatta yaşanan bunalım Ortadoğu'da oryantalist modernitenin gözden düşmesiyle anlam buldu. Bu yönüyle olumlu bir gelişmeydi ama alternatif zihniyet devrimini gerçekleştiremediği için riskler taşımaktaydı. Bölgede Batı'nın hegemonik zihniyetine, sanat ve yaşam tarzına karşı sınırlı bazı gelişmeler ortaya çıkmasına rağmen, köklü bir devrim yaşanmamıştır. Her alanda olduğu gibi bu alanda da

bunalım devam etmektedir. Ortadoğu bu bunalımın doğurduğu riskleri fırsata dönüştürebilir. Bunun için demokratik modernitenin demokratik ulus, komünal piyasa ekonomisi ve ekolojik endüstri unsurlarına ilham ve yön veren, kendi tarihsel ve kültürel temellerine uygun olan felsefe, bilim ve sanat devrimini gerçekleştirebilir. Diğer anlamda Rönesans, Reformasyon ve Aydınlanma çağlarını iç içe ve yoğunca yani devrimci tarzda gerçekleştirip yaşamsallaştırabilir. Bu doğrultuda Batı'yı taklit etmesinin gerek yoktur. Evrensel kazanımlar paylaşılacakla birlikte, esas olan kendi mekânsal ve tarihsel yaratıcılığını sergilemek ve kendi öz devrimini gerçekleştirmektir.

Demokratik modernite kuram ve kavramlarına uygun olarak geliştirilen Kürdistan Devrimi'nin bir şansı da, kapitalist modernitenin yaşadığı zihniyet ve yaşam tarzındaki bunalım döneminde gerçekleşmekte oluşudur. Fransız ve Rus Devrimleri başta olmak üzere, 19. ve 20. yüzyıldaki devrimlerin büyük kısmı kapitalist modernitenin zihniyet ve yaşam tarzını aşamayan devrimlerdi. Soylu çabalarına ve alternatif olma hayallerine rağmen başarıları sınırlı oldu. Şüphesiz geriye değerli bir miras, halen yaşayan hakikat payı yüksek zihniyet kazanımları ve etik-estetik yaşam değerleri bırakmışlardır. Kürdistan Devrimi bu değerli zihniyet ve yaşam kazanımlarını kendi öz pratiğinde birleştirerek şansını çok iyi değerlendirebilir. Kapitalist modernitenin tuzak yüklü, hakikati yutan ve çılgın tüketim canavarları haline getirdiği bireyciliğe ve bireyciliği doğuran azami kârcılık, ulus-devletçilik ve endüstricilik unsurlarına karşı demokratik ulus, komünal ekonomi ve ekolojik endüstrinin iç içe inşa edilmesinin toplumsal yaşam tarzına dönüştürülmesiyle gerçekleştirilecek demokratik ve sosyalist bireyi yaşamsallaştırabilir. Kendi zihniyet, etik, estetik devrimini alabildiğine derinleştirip bireye mal ederek Ortadoğu halklarına taşıyabilir. Ortadoğu'nun her zaman bütünsellik ve evrensellik arz eden tarihsel kültürüne kendi öz devrimiyle önemli katkıda bulunabilir. Bunun için yaşamın kendisini ve her alanını bir okul olarak değerlendirebilir.

Her şeyini yitirmiş halklar ve bireylerin olumlu anlamda bir şansı da devrimsel değerleri, özgür, etik

ve estetik yüklü yaşamları susamışçasına benimsemeleri ve özümsemeleridir. Varsın kapitalist modernitenin kusmukları bize bulaşmasın. İyi ki ya bulaşmamış ya da çok az bulaşmıştır. Daha görkemli olanı, kendi toplumsal doğamıza ve bireysel etkinliğimize uygun demokratik modernite değerlerini, onun demokratik ulus, komünal ekonomik ve ekolojik yaşam tarzını, bunun bilimini, felsefesini ve sanatını özgürce, eşitçe ve demokratikçe paylaşmak ve topluma mal etmektir.

SONUÇ

Kişisel bir savunmanın evrensel boyutlarla sunulması şaşırtıcı ve abartılı gelebilir. Savunmanın kanıtlamak istediği de yerelle evrenselin birbirinden kolayca ayırt edilemeyeceğidir. Kürtler gibi tamamen unutulmaya ve tarihin tozlu sayfalarına terk edilmeye çalışılan sönük bir olgudan yola çıkış serüvenimiz, bu olgudan kaynaklanan sorunun çözümünün ancak evrensel boyutlarda mümkün olabileceğini ortaya koymuştur. İnsanın kendisi evrensel bir varlıktır. Evrenle ilgili tüm sınırlar insanda saklı olması insanın evrensel bir varlık olmasından ileri gelmektedir. Bu, tekilin, yerelin ve anın değeri ve farkı yoktur demek değildir. Bilakis evrensellik tekillikle mümkündür. Evrensellik tüm tekilerin toplamıdır. Her tekilin evrenselde bir karşılığı vardır. Buna mukabil her tekilde de evrensel bir iz bulunmaktadır. Oluşum denen olaylar süreci tekille evrensel arasındaki diyalektik ilişkidir.

Kürt sorunu herhangi bir ulusal ve toplumsal sorun değil

Felsefenin bu en temel ilkesine sıkça başvurmamızın nedeni, Kürtlerin inkârı ve imhayı en yoğun yaşayan tarihsel ve toplumsal olgulardan biri olmasıdır. Devletli uygarlık mantığındaki baskı ve

sömürü tekel tarih boyunca Kürtler üzerinde hiç eksik olmamıştır. Neolitik devrimi bütün görkemiyle yaşayan kabile toplumunun en eski mirasçısı olarak Kürtler bu insanlık çağına o denli çakılmıştır ki, neredeyse halen on beş bin yıl önceki yaşamın izlerini taşımaktadır. Diğer yandan çağın küresel hegemonik gücünün etkilerine kapılmaktan da geri kalmamaktadır. Birey olarak neyi yaşayacaktık? Toplumsal olmaktan çıkmak mümkün müydü? Yerel olmadan nasıl küresel olunacaktı? Yaşama henüz ilk adımlarımızı attığımızda Kürtlük bir zincir gibi ayaklarımızı bağlamıştı. Kürtlükten çıkmak belki bir çözüm gibi düşünülebilirdi. Ama ne pahasına? O zaman insanlıktan geriye bir şeyimiz kalırdı mıydı? Kürt sorunu herhangi bir ulusal sorun değildi, herhangi bir toplumsal sorun da değildi. Eğer Kürtlük denilen son derece silik bir sıfattan bahsediyorsak, onu marjinal boyutlarda yaşamaya mahkûm edilmiş bir nevi vahşiler gibiydik. Marjinal bir vahşi olarak yaşamak çok ağır bir cezadır. Savunma gittikçe derinleşen ve genişleyen bir kuyu gibi insanı kendine çektikçe ancak toplumsal gerçekliğimizi tanıyabiliyorduk. Bir yandan tarihin derinliklerinde kendimizi ararken, diğer yandan çağın, modernitenin kalan parçalarını da yutan hamlelerinde gerçekliğimizi tanımlamaya çalışıyorduk. Onurlu insan bireyi olmaktan ısrar, hakikatimizi tüm yönleriyle keşfetmeyi bir görev olarak dayatıyordu. Böylesi bir görev Hegel'in meşhur "Gerçek Bütündür" belirlemesi bağlamında arayışa çıkaracaktı.

Kişisel yaşamım savunmamı, savunmam kişisel yaşamımı gerektelendirir. Herkes gibi değil, sorunlu bir Kürt gibi yaşama zorunluluğu sorunlu Kürt olgusunun bir sonucudur. Liberalizmin tüm gücüyle gerçekleştirmek istediği topluma ve sorumsuz birey olma yaklaşımına karşı direnmek, toplum olarak ayakta kalmanın gereğidir. Öz savunma gücünden yoksun kılınan Kürt toplumundan kopmak nispeten kolaydır. Zaten sürece yayılmış toplumsal kırım mekanizması kolayca kopuşun bütün önkoşullarını çoktan hazırlamıştır. Eyvallah demeden Kürtlükten kopmak mümkündür. Savunmasız bir halkın sorgulama gücünün olmayışı tüm bu vahim sonuçları doğurur. Kendiliğinden kopuşun bu denli kolay olduğu bir halkın modern toplumlara, ulus-devlet toplumlarına has biçimde vatanını, ekonomisini, özgür yaşamını ve kimliğini savunmasını beklemek nafil bir çaba olur. Emperyalizm ve sömürgecilik hep savunmasız toplum ve bireyler oluşturma peşindedir. Tüm gücüyle bunu gerçekleştirmeye çalışır. Kürtlerin durumu söz konusu olduğunda durum daha da vahim bir hal alır. Kürtler sadece toplumsal varlığını, vatanını ve özgürlüğünü savunamaz durumda bırakılmamışlar, aynı zamanda kendilerinden korkan, kaçan ve utanan bir konuma düşürülmüşlerdir.

Kürt olgusuna ve sorunsal haline ilişkin benzeri birçok niteleme yapılabilir. Sık sık kişisel yaşam öyküme başvurmamın nedeni de bu nitelermelere katkı sağlamayı amaçlamamdır. Fakat bu nitelikler

gökten düşmedi, bizzat insan eliyle yaratıldı. Kimdi bu insanlar, hangi güçlerin insanlarıydı? Bu sorular ve sorunların yanıtı gerçekliğin bütünselliğini kanıtlayacaktı. Beni tutsak kılan elbette bu güçlerdi. Hepsisi de maskeliydi. Hiçbiri olduğu gibi görünmüyor, görüldüğü gibi de olamıyordu. Örtülü gerçekleri kavramak büyük ceht ister. Benim için yaşam macerasına cesaret etmek ve onu devam ettirmek, ilkel insanların ormanlarda geçen yaşamından belki de daha zordu. Çünkü bir toplumsal varlığı tasfiye etmeye hazırlanmış modern insanlar, hiçbir çağın canavarları ve vahşi insanlarıyla karşılaştırılamayacak kadar tehlikeli, planlı, örgütlü ve öldürmeyi sanat haline getirme ayrıcalığına sahip insanlardı.

Sadece olgu olarak araştırmak Kürtlüğü tanımlamak için yetmez

Yaşamımı Kürtlükle, Kürtlüğü de yaşamımla özdeşleştirmeden hiçbir zaman gerçekçi bir toplumsallığı anlayamazdım. Tutarlı yaşamın vazgeçilmez ölçüsü toplumsal gerçeklikle ilintilidir. Kapitalist modernite tarihinde sosyal bilimlere yüklenen rol toplumsal gerçeklikten kopmanın meşru, hatta ilerleme yönünde bir gelişme olduğunu empoze etmesidir. Bilim adına toplumsallığa vurulan en önemli darbe budur. Kürtlük söz konusu olduğunda kopuş kurtuluşla özdeşleştirilir. Bizzat Kürtler kendiliklerinden kopuşu bir kurtuluş gerekçesi haline getirmişlerdir. Kendiliğe karşı hiçbir sorumluluğunun kalmadığını belirtmek rahatlık da sağlar. Bu

eylemin karşılığı ise, aynı bireyler önlerine çıkan hangi kimliklerle birleşmişlerse, o kimliklerin gözü-kara savunucusu kesilmeleridir.

Tüm bu gerekçeler Kürt olgusunun tekillikini doğru belirlemek içindir. Kürtlüğün tekillikini doğru belirlemeden, evrensellikteki yerini de belirleyemeyiz. Kürt olgusunun prototiplerini tarihin derinliklerinde aramak, yerelliğini doğru kavramak içindir. Toplumsal olguların ancak tarihsel olarak kavranabileceğini bildiğimiz için bu araştırmayı yapıyoruz. Kaba da olsa, savunmanın büyük kısmı bu araştırmanın sonuçlarını sergilemektedir. Fakat Kürt'ü tekillik ve yerellikte ne kadar aramak durumunda kaldıysak, evrensellikte ne anlama geldiğini de kavrama zorunluluğu duyduk. Yerellik ve özgünlük tek başına hiç açıklayıcı olamıyordu. Tam veya yeterli bir açıklama ancak evrensellikteki konumunu çözümlediğimizde mümkün olabiliyordu. Böyle olunca da tarih boyunca tüm yerelliklere hükmeden evrensellikleri bizzat evrensel tarih olarak araştırmaya giriştik. Uygarlık tarihi ve kapitalist modernite hakkındaki açıklamalar bu araştırmanın sonuçlarıydı.

Sadece olgu olarak araştırmak Kürtlüğü tanımlamak için yetmez. Bir de işin nasılı vardır. Kürtlük olgu olarak şekillendiğinden beri sorunluluğu en yoğun biçimde yaşama talihsizliğine uğramıştır. Jeopolitik koşullar sorunlu yaşamayı kader diye belletmiştir. Tüm tarih çağları boyunca bunun böyle olduğunu gördük. Söz konusu kapitalist modernite olunca, sorunlar tam bir soykırıma dönüşür. Artık

❖ Her devrim tüm geçmiş devrimlerin özeti olduğu gibi, aynı zamanda onları aşma anlamını da taşır.

Kürdistan Devrimi potansiyeli ve boşuğu güçler kapsamında hem tarihle hem de moderniteyle hesaplaşmayı gerektirir. Bu devrim hesaplaşmasını bu doğrultuda başarıyla yaparsa, evrenselliğe en önemli katkıyı yapmış olur.

Evrenselliğe giden yolda Ortadoğu durağı stratejiktir. Günümüzde dünya devrimi yeniden geliştirilecekse, tüm göstergeler bunun ancak Ortadoğu kültürü bağlamında geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

varlığını koruyup koruyamayacağı, hatta var olup olmadığı sorunsallıkları tartışılmaya başlanır.

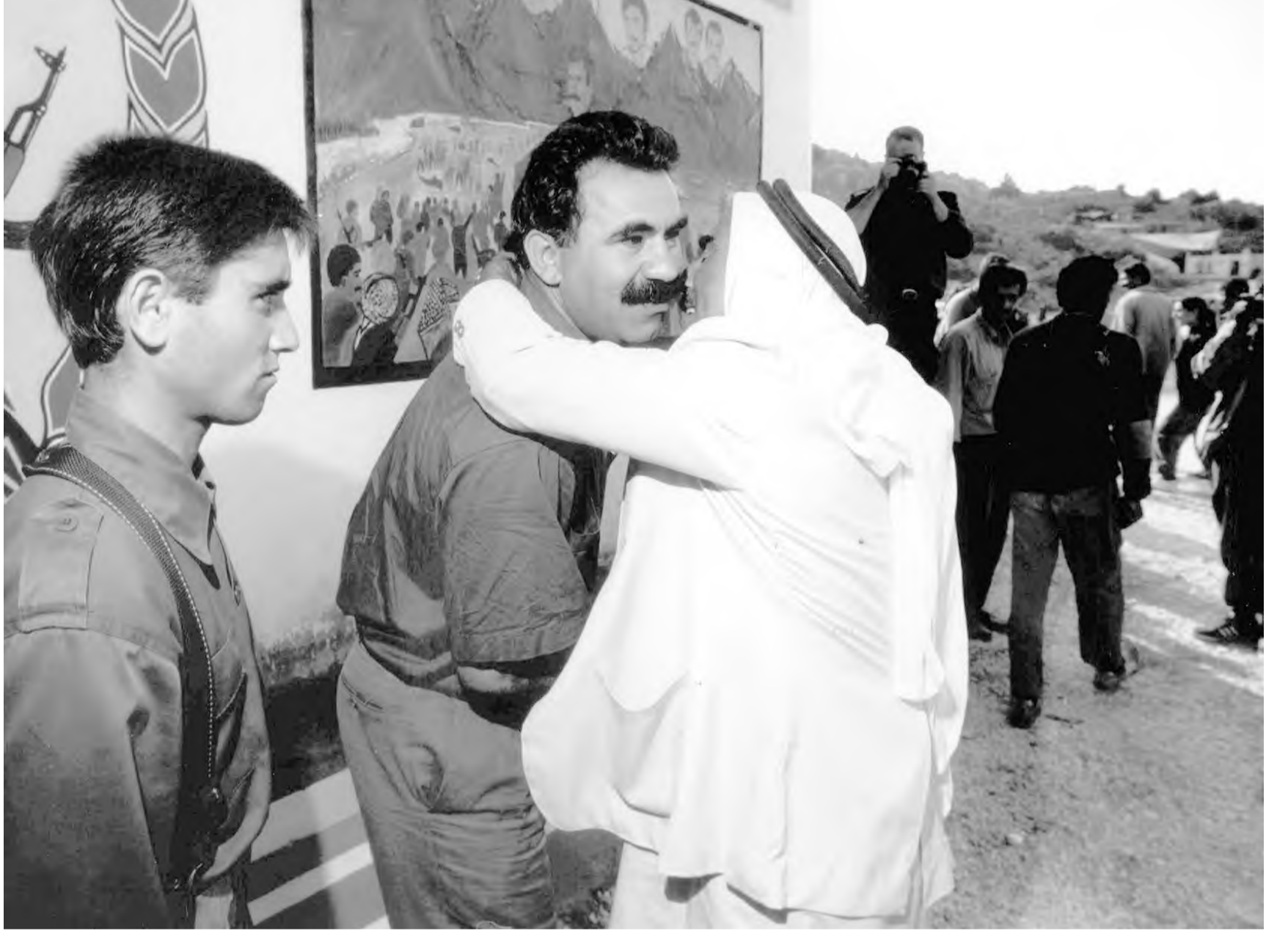
Olgusu ve sorunları böylesine tarihsel ve kapsamlı olan Kürtlüğü sahiplenmek, bir dağın yükünü omuzlamak gibi bir şeydir. PKK ve varyasyonlarını yükü omuzlama gereğiyle aracı kıldık. Toplumsal yükler kolay sırtlanmaz. Hele bu yükler soykırım kışkıracındaysa, aracı ve kurtuluşçu çabaların sahiplerinin ne denli riskli yaşayacakları da anlaşılırdır. PKK ve türevleri hem sorunlu bir olgu olarak Kürt yerelliğini, hem de aynı sorunlu olgunun evrensellikteki karşılığının ne olduğunu hakikat olarak ifade etmektedir. Kendilerini Kürt hakikatının başlıca sözcüsü ve eylemci olarak ilan etmektedirler. Artık Kürt olgusu ve hakikatının ifadesi olarak PKK ve türevleri böylece diyalektik bir yolculuğa başlamış olmaktadır. Olgu-bilinç (hakikat) gerçeklik kazanınca, diyalektik oluşum dediğimiz süreç veya kurtuluş hareketinin kendisi ortaya çıkar.

PKK çözüm olanaklarını zorlarken, klasik kavram ve kuramları aşmaya çalıştı

PKK'nin söylem ve eylemini Kürt tikelinin, kimliğinin tanınması ve evrenselleşmesi biçiminde tanımlamak da mümkündür. Söylem ve eylem Kürt olgusunda yoğun kriz olarak yaşanan soruna çözüm ideası ve pratiği olarak anlam bulmaktadır. Kapitalist modernitenin hegemonik güç haline gelmesiyle toplumda büyüyen sorunsal olgulara benzer söylem ve eylem biçimleriyle karşılık verildi. Özellikle reel sosyalizm, sosyal demokrasi ve ulusal kurtuluş hareketleri bu nitelikte hareketlerdi. Kapitalist modernite bu üç eşitlikçi ve özgürlükçü kurtuluş hareketini kendi unsurları içinde eritmeyi başarmıştı. Sınırlı da olsa, PKK de bilimsel sosyalizmin bu üç türevinden etkilenmişti. Onların yaşadığı sorunları yaşaması beklenebilirdi. PKK'nin ideolojik, politik ve askeri olarak çözüm olanaklarını zorlarken karşılaştığı sorunların bir kısmı bu üç türevin karşılaştıkları ile benzerdi. PKK kendi ideolojik ve politik çizgisinden kaynaklanan bu tip sorunları demokratik moderniteye ilişkin kavram ve kuramlarla aşmaya çalıştı. Söz konusu olan, dünya çapında gözden düşen ve çözülen reel sosyalizmin, ulusalcılığın ve sosyal demokrasinin akıbetine uğramamak için gerekli ideolojik ve politik çıkışları gerçekleştirebilme. Kapitalist modernite unsurlarınca eritilmemek için alternatifinin geliştirilmesi kaçınılmazdı.

Kapitalist modernitenin üç temel unsuru olan azami kâr, ulus-devlet ve endüstriyalizme karşı demokratik ulus, komünal ekonomi ve ekolojik endüstri silahlarını öne süren demokratik modernite kuramı idealli bir çıkışı gerçekleştirdi. Modernite kavramı tartışılmadan kapitalizmden radikal bir kopuş gerçekleştirilemezdi. Başta bilimsel sosyalist ve anarşist eğilimler olmak üzere, anti-kapitalist geçinen birçok sol ve sağ ideolojik alternatif, kapitalizmi hegemonik modernite olarak çözümleyip aşamadığı için başarısız kalmıştı. Bu durumda modernite tartışmasını geliştirmek ve farklı modernite kavram ve kuramlarına yeniden anlam kazandırmak mümkündür. Bizim geliştirmeye istediğimiz demokratik modernite seçeneği bu farklı modernite paradigmalardan biriydi. Şüphesiz

❖ Günümüz Ortadoğu'sunda temel sorunlar hâlâ iktidar ve devlet olma temelinde çözülmeye çalışılmaktadır... Zaten yeterince yük teşkil eden iktidar ve devlet elitlerine yenilerini eklemek, daha fazla baskı ve sömürüden başka sonuç vermez. Bu da daha fazla toplumsal sorun ve çatışma demektir. Kürdistan Devrimi demokratik ulus çözümünü konfederal yönetimler ve demokratik otoritenin tesis edilmesiyle kurumsallaştırır, bu model Ortadoğu'nun binlerce yıllık iktidar kördüğümünü ve devletçilik hastalıklarını çözmede köklü dönüşümlere yol açabilir.

başka modernite arayışları da mümkündür. Demokratik modernite kuramının üstünlüğü, sorunlara iktidarcı ve devletçi perspektiften bakmamasıydı. Hem tarihte iktidar ve devlet eksenli geliştirilen uygarlık sistemleri, hem de tarihsel uygarlıkların çağımızdaki temsilcisi olan kapitalist modernite toplumsal sorunlara iktidar ve devlet perspektifli olarak yaklaşırlar. Hâlbuki iktidar ve devlet şiddet boyutuyla çözmek istedikleri sorunların bizzat kaynakları durumundadır. Şiddet örgütlenmesi olarak iktidar ve devlet ne denli büyük olur ve topluma müdahale ederse, sorunları da o denli geliştirir, büyütür ve çözümsüz kılar. Tarih boyunca yaşanan uygarlık ve modernite deneyimleri, bu yöndeki çabaların ne denli sorun üretme kabiliyetinde olduğunu sayısız örnekle kanıtlamıştır. Bu savunmada demokratik modernite kuramı temelinde iktidar ve devlet perspektifli sorun çözme modelleri eleştirilerek, iktidar ve devlet odaklı olmayan çözüm seçeneği üzerinde yoğunlaşıldı. Demokratik çözüm kavramı bu yoğunlaşmanın sonucu olarak geliştirildi.

Fakat demokratik çözüm kavramı liberalizmin geliştirdiği 'demokratikleşme ve insan hakları' kavramı ile ilgili olmayıp çok daha farklı bir gerçeği ifade eder. Sosyalizm ve birey haklarını yozlaştırmak isteyen liberalizm, demokratikleşme ve insan hakları kavramına sarılmıştır. Liberalizmin kendisi demokratik olmadığı halde demokratik kisveye bürünür. İnsan haklarını ortadan kaldıran sistemin ideolojisi olduğu halde, insan haklarının bir numaralı savunucusu kesilir. Demokratik

modernite kuramı geliştirdiği demokratik çözüm ve insanın özgürlüğü ve eşitliğine ilişkin kavram ve kuramlarla liberalizmin maskesini düşürür ve bu yönlü saptırmalarını boşa çıkarır. Aynı şeyi ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına ilişkin olarak da gerçekleştirir. Kapitalist modernitenin ideolojisi olan liberalizm, ulusal sorunu doğuran bizzat sözcülüğünü yaptığı kapitalist sistem olduğu halde, çözüm olarak yine iktidarcı ve devletçi modeller önerip dayatır. Böylece azami kâr eğiliminin sermaye birikimini sürekli artırması gibi, iktidarcı ve devletçi modeller de iktidarı ve devletleri sürekli çoğaltarak ulusal sorunları içinden çıkılmaz hale getirir. Bu modele göre devlet iktidarları sonsuz çoğaltılarak, her ulusal sorun ve azınlık sorunu çözülebilir. Sayıları iki yüzü aşkın mevcut resmi devletlerin yanına yerel organlarını ve yenilerini ekleyerek binlercesini oluşturmak çözüm demek oluyor. Hâlbuki bir nevi kurumsal sermaye birikimi olan iktidar ve ulus-devletler arttıkça baskı ve sömürü, dolayısıyla her tür toplumsal ve ulusal sorun da çoğalmış oluyor. Çağımızın iktidar ve devlet gerçeği bu değerlendirmeleri fazlasıyla doğrulamaktadır.

Sanılanın aksine, liberalizmdeki ulus-devlet laik değildir

Demokratik modernite kuramı bu konuda da demokratik çözümün sonucu olarak demokratik ulus yaklaşımını geliştirdi. Demokratik ulus halkın iktidar ve devlete dayanmadan kendini bizzat uluslaş-

tırmasıdır, bunun için gerekli olan politikleşmeyle gerçekleştirdiği uluslaşmadır. Sadece politikleşme değil, hiç devletleşmeden ve iktidarlaşmadan da öz savunma, ekonomik, hukuki, sosyal, diplomatik ve kültürel özerklik kurumlarıyla uluslaşabileceğini, kendini demokratik ulus olarak inşa edebileceğini kanıtlamaya çalışmaktadır. Kapitalist modernite kutsalına göre çağımız için tek bir devlet biçimi mümkün olabilir ve o da ulus-devlettir. Sanılanın aksine, liberalizmdeki ulus-devlet laik de değildir. Tersine, ortaçağa özgü teokratik devlet anlayışının ulusçuluk cilası çekilen modern biçimidir; Hegel'in deyişiyle Fransız Devrimi ile yeryüzüne inen tanrının somut halidir. Çok doğru bir yargılamadır Hegel'in bu yorumu. Ulus-devletin üstünü ne denli kazırsak, altından o denli ortaçağ ve ilkçağın tanrı putları hortlar. Ulus-devletin içyüzünü böyle kavramadıkça, hiçbir ulusal ve toplumsal sorunu ne kavrayabilir ne de çözebiliriz. Demokratik ulus çözümü, kapitalist modernitenin son dört yüz yıllık ulus-devletçilik savaşlarıyla kan deryasında boğduğu ve paramparça ettiği insan toplumlarının, etnik toplulukların ve çeşitli toplumsal kategorilerin en kansız, barışçıl, özgür ve adil ulusal sorun çözümüdür.

Demokratik modernite kuramı kapitalizmin tüm sistematiğini eleştirir

Kapitalist modernitenin azami kârın gerçekleştirilmesinde başvurduğu endüstriyalizm için de aynı değerlendirmeleri geliştirmek

mümkündür. Endüstriyalizmin azami kârın gerçekleştirilmesindeki rolü çağımızın bütün toplumsal ve ulusal sorunlarının temelidir. Çevre sorunlarının biricik nedenidir. Sadece azami kâr ve sermaye birikimine hizmet eden endüstriyalizme bile gezegenimiz iki yüz yıl dayanmamıştır. Mevcut gidişle sermaye birikimini sürdürmek için birkaç gezegene daha ihtiyaç olacaktır. Gezegenimiz Dünya ise iflasla karşı karşıyadır. Demokratik modernite, komün ekonomisi ve ekolojik endüstri kavram ve kuramlarıyla kapitalist modernitenin azami kâr ve endüstriyalizm kuramına dayalı olarak geliştirilen yok edici çılgınlıklarına karşı toplumu ve bireyi en iyi savunan sistematik çözüm olanağıdır. Azami kârcılığı ve endüstriyalizmi de ulus-devlet gibi kutsallaştıran ve biricik hakikat olarak sunan liberal ekonomi-politik bilimciliğinin eleştirisi doğru yapıldığında, bunların çevresi ile birlikte toplumun yıkımını gerçekleştiren araçlar olduğu anlaşılır. Bilimsel sosyalizm endüstriyalizmi hiç eleştirmemesi, azami kârcılığa karşı da ekonomik bir indirgemecilikle devlet ekonomisini alternatif olarak sunması hataydı. Bu bir nevi sol liberalizmdi; toplumsal sorunların çözümünü devlet iktidarına havale etmekte. Sonuçta reel sosyalizmin içten çözümlü, devlet eliyle uygulanan ekonomi ve endüstriyalizmin de toplumsal sorunları çözen araçlar olmadıklarını açığa çıkardı.

Kapitalist modernitenin kendini hegemonik kılıp tek gerçek olarak dayatması ve meşru kılması bütün muhaliflerini etkisizleştirmede önemli rol oynadı. Tartışmalar mo-

dernite kapsamında geliştirilmek yerine, sadece sermaye birikimi boyutuyla sınırlandırıldı. Modernite ise çoğu unsurları ile birlikte benimsendi. Modernite yaklaşımları tüm muhaliflerin eritilmesinde belirleyici oldu. Reel sosyalizmin aşırı modernist yaklaşımı kendi kendisini taşıyıcı etmesinin esas nedeniydi. Demokratik modernite kuramı sadece kapitalizmin ekonomi-politiğini değil, tüm sistematiğini eleştirir. Hegemonik bir sistem olarak uygarlık tarihi ile ilişkisini, kent, sınırlar ve devlet olgularında yol açtığı değişimleri, kendi modernitesini hangi unsurlar temelinde kurguladığını bir bütün olarak eleştirip gerçekliğini açığa çıkarır. Kapitalist modernite bilim, felsefe ve sanat üzerinde kurduğu ideolojik hegemonyayla kendini sürekli meşrulaştırır. Bu temel zihniyet alanlarını içeriğinden boşaltıp araçsallaştırarak toplum üzerinde yıkımını derinleştirir. Bilim, felsefe ve sanat artık hakikati açıklamanın alanları olmaktan çıkarılır. Tümünüyle kapitalizmin hizmetine soktuğu araçlar olarak, rollerini sistemin meşrulaştırılması ve azami kârın sağlanmasıyla sınırlandırır; ortaçağ dünyasında olduğundan daha tehlikeli dogmalara boğar.

Demokratik modernitenin zihniyet alanlarına yönelik eleştirileri sadece bu alanlardaki dogmatizmi çözmekle sınırlı kalmaz. Bilim, felsefe ve sanatın toplumdaki rollerini la-yıkıyla oynayabilmelerinin yolunu da açar. Demokratik modernitenin kendisi de ancak kapitalist modernitenin bilimsel, felsefi ve sanatsal açıdan eleştirisi ile kuramlaşır; kendi kavramsal araçlarını geliştirir. Kapitalist modernitenin üniversite ve akademi dünyasındaki bunalımını özgür üniversite ve toplumun her alanına ilişkin akademik kurumların inşasıyla çözmeye çalışır. Sistemin ideolojik hegemonyası çözüldükçe, demokratik modernite zihniyetinin önü açılmış olur. Bu ise demokratik modernitenin yeniden inşasına yol açar.

Tek başına direniş modern hegemonyayı yıkmaya, alternatifini geliştirmeye yetmez

Demokratik modernite kavram ve kuramlarıyla yeniden kurgulanan Kürdistan Devrimi pratik gelişmesini layıkıyla sürdürürse, sadece Kürt sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirmekle kalmaz; devrimin yerel çözümü aynı zamanda evrensel çözümün en sağlam bileşkesi olur. Her devrim tüm geçmiş devrimlerin özeti olduğu gibi, aynı zamanda onları aşma anlamını da taşır. Kürdistan Devrimi potansiyeli ve boşuğu güçler kapsamında hem tarihle hem de moderniteyle hesaplaşmayı gerektirir. Bu devrim hesaplaşmasını bu doğrultuda başarıyla yaparsa, evrensellığe en önemli katkıyı yapmış olur. Evrensellığe giden yolda Ortadoğu durağı stratejiktir. Günümüzde dünya devrimi yeniden geliştirilecekse, tüm göstergeler bunun ancak Ortadoğu kültürü bağlamında geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Avrupa devrimlerinin yansıması olan Rusya, Uzakdoğu, Latin Amerika ve Afrika'daki devrimler hiçbir zaman kapitalist moderniteyi aşamadılar. Hatta çoğunlukla kapitalist modernitenin hizmetinde önemli roller oynadılar. 'Komünist Partilerin' önderliğindeki Rus ve Çin Devrimlerinin kapitalist modernitenin dünya çapında yayılmasındaki rolleri göz önüne getirildiğinde söylenmek istenenler daha iyi an-

laşılır. Kapitalist modernite bağlamındaki dünya devrimlerinin uzantıları Ortadoğu'da başarılı olamadılar. Şüphesiz bölge kültürü bunda önemli rol oynadı. Modernite kültürü bölge kültürünü tümüyle fethedememektedir. Bu konuda güçlü bir kültürel direniş söz konusudur. Sadece İslâm kültürü ile direnmiyor, İslâm kültürünü aşan bölge kültürü tüm tarih çağlarının mirasçısı olarak direniyor.

Direniş tek başına modern hegemonyayı yıkmaya ve alternatifini geliştirmeye yetmez. Karşı moderniteyi inşa etme ustalığını gerektirir. Kürdistan Devrimi bu konuda gerekli olan inşa görevine öncülük edebilir. Kürdistan'ın konumu her bakımdan buna uygundur. Öncelikle bölgenin üç büyük ulusunun ortasında yer almaktadır. Arap, Türk ve Fars ulusunca kuşatılmıştır. Zaten bu uluslar Kürdistan'ın birer parçasını kendi ulus-devletlerinin egemenliğinde bulundurmaktadır. Ayrıca Kürdistan ülke olarak da kendi içinde diğer kadim kültürler ve halkları barındırmaktadır. Başta Ermeniler ve Süryaniler olmak üzere Türkmen, Arap ve diğer birçok ulusal ve kültürel unsurlar Kürdistan'da az veya çok yerleşikler. Kürdistan tarih boyunca birçok din ve mezhebin de çıkışı ve öz savunma merkezi konumundadır. Tarihin Homo Sapiens insan devrimi başta olmak üzere mezolitik, neolitik, antik kölecilik ve ortaçağ feodal devrimlerinin beşiği rolünü de oynamıştır. Günümüzde kapitalist modernitenin bir nevi 'Üçüncü Dünya Savaşı'nın kaderi de Kürdistan'daki gelişmelerle belirlenebilecektir.

Kürdistan Devrimi her zamankinden daha fazla bir Ortadoğu Devrimi'dir

Tüm bu etkenleri göz önünde bulundurduğumuzda, demokratik modernite bağlamında gelişirse, Kürdistan Devriminin Ortadoğu'nun demokratik devrimine dönüşmesi için fazla neden kalmadığını görürüz. Önünde engeller olsa bile gelişme kaçınılmazdır. Kürdistan'da Kürt sorununun demokratik ulus kapsamında çözülmesi Ortadoğu'daki ulus-devlet bunalımına ve yol açtığı çözümsüzlüklere karşı muazzam bir etkide bulunacaktır. Daha şimdiden Irak, İran, Suriye ve Türkiye'deki ulus-devletlerin yol açtığı bunalım, çatışma ve çıkmazların aşılmasında demokratik ulus çözümü dışında bir olasılık pek gözükmemektedir. Ulus-devletçilikte ısrar daha fazla sorun ve çatışma demektir. Velez ki başka ulus-devletler (örneğin Kürt ve Filistin ulus-devletçikleri) inşa etmek istensin, bunlar çözümü geliştirmez, ancak var olan sorunlara ek sorunlar katabilir. Çözüm olarak sunulacak şey daha fazla kapitalizm ve endüstriyalizm ise, dünyanın her köşesinde görüldüğü gibi bu durum daha fazla kriz, işsizlik, çatışma, çevrenin yıkılması ve iklim düzensizliği demektir. Demokratik modernitenin sadece demokratik

ulus unsurunda değil, komün ekonomisi ve ekolojik endüstri unsurlarında da yaşanacak bir Kürdistan Devrimi geçmiş devrimlerin mirası üzerinde yükselerek ve onları da aşarak, 21. yüzyıl devrimlerinin sağlam başlangıçlarından ve köşe taşlarından biri olabilir.

Ortadoğu toplumlarında yaşanan sorunların kaynağında daha fazla iktidar ve devlet yatmaktadır. Uygarlık tarihi boyunca sorun çözmek amacıyla ortaya çıkan her güç daha fazla güce ve devlet erkine sığınmaktan başka bir çare bulamadı. Tepedeki imparatorun ailedaki kocaya kadar her gücün sorunların çözümünde güç kullanması, iktidara gelme ve devlet olmanın sihirli değneği oldu. Batı uygarlığı bu geleneğin modern biçimlerini yarattı. Demokrasi cilasını çekerek iktidar ve devletin demokratikleştirilebileceğini sandı veya liberalizm bu sahtekârlığa başvurdu. Günümüz Ortadoğu'sunda temel sorunlar hâlâ iktidar ve devlet olma temelinde çözülmeye çalışılmaktadır. Örneğin Irak'ta bir ulus-devlet yerine üç veya daha fazla ulus-devletle, Filistin'de şimdiden üçe çıkmış devletle, Afganistan'da aşiret sayısı kadar devletçiklerle sorunlar çözümlenmeye çalışılmaktadır. Zaten yeterince yük teşkil eden iktidar ve devlet elitlerine yenilerini eklemek, daha fazla baskı ve sömürden başka sonuç vermez. Bu da daha fazla toplumsal sorun ve çatışma demektir. Kürdistan Devrimi demokratik ulus çözümünü konfederal yönetimler ve demokratik otoritenin tesis edilmesiyle kurumsallaştırırsa, bu model Ortadoğu'nun binlerce yıllık iktidar kördüğümünü ve devletçilik hastalıklarını çözmeye köklü dönüşümlere yol açabilir. Ortadoğu halkları ve kültürlerinin şiddetle ihtiyacını duyduğu şey demokratik otoritedir. Bunun dışında güç denemesine ve devlet erkine dayanan her çözüm hamlesi, şimdide kadar denenen tüm örneklerde gözlemlendiği gibi, ağırlaşan sorunlar altında sürdürülmesi güç bir toplumsal yaşama yol açacaktır.

Ortadoğu'da yaşam adına sadece hastalık vardır. İçer kapamacı ulus-devlet modeliyle sorunlar boşluğa bırakıldı. Batılı hegemonya kendini Ortadoğu'da kurumsallaştırma gücünü göstermemekle birlikte, en azından minimalist ulus-devletlerle bölgeyi sistemine bağlamayı başardı. Geline aşama bu yöntemin iflasıdır. Kürdistan Devrimi'nin demokratik ulus boyutlarında üreteceği, inşa edeceği kurumlar bu geleneği tersine çevirebilir. Tarihte paylaşılan ortak kültürler temelinde Demokratik Uluslar Birliği'ni geliştirebilir. Ortadoğu kültürlerinin demokratik öğelerini küçümsemek gerekir. Halen güçlü olan kabile ve aşiret gelenekleriyle dinî ve mezhebi cemaat geleneği demokratik uluslaşmanın ilke ve kurumlarıyla bütünleştirilirse demokratikleşmenin gücüne dönüşürülebilir. Unutmamak gerekir ki, despotik iktidar ne denli geçerliyse, demokrasiye duyulan ihtiyaç da o denli

gereklidir ve gerçekleştirilebilir. İktidarın güçlü olduğu her yerde demokrasinin büyük potansiyel gücü de vardır. Ortadoğu'nun mevcut ulus ve iktidar anlayışlarıyla yönetilemeyeceği fazlasıyla açığa çıkmıştır. Ulusal ve bölgesel sorunların çözümünde Demokratik Uluslar Birliği çatısı daha şimdiden ivedilikle kurulmayı gerektirmektedir. Tek başına hiçbir devletin giderek büyüyen sorunlarla baş edemeyeceği ortadayken, birlikten kaçmaz iddiasızlık ve çözümsüzlükle özdeşdir. Kürdistan'ın ulus-devletleşmesi Kürtler için devrimci bir gelişme olarak nitelenemez. Sadece ağır bölgesel sorunlara çok daha ağır bir sorun eklenmiş olur. Irak'ta denenen Kürt ulus-devleti ancak demokratik uluslaşmayla kuşatılır ve bu sürecin uzlaşmacı bir yedeği haline getirilirse, Kürdistan ve Ortadoğu çapında olumlu rol oynayabilir. Aksi halde İsrail-Filistin sorunlarından daha ağır sorunlara yol açması beklenebilir.

Demokratik ulus modelinin dayattığı çözüm ulus-devletlerin inkârını değil, onların demokratik anayasal çözüme bağlı olmasını gerektiriyor. Batı Avrupa'da iç içe geçmiş devlet-demokrasi izdivacı yegâne çözüm modeli değildir. Tersine, sorunları çok olan ve çözümlenemeyen bir modeldir. Ortadoğu'da denenmesi gereken model, devlet-ulusuyla demokratik ulusun varlığını ve özerkliğini esas alan demokratik anayasal çözümdür. Aksi halde ortaya çıkacak birlik modelleri roller bakımından İslâm Konferansı ve Arap Birliği (Bunlara Türki Devletler Konseyini de eklemek gerekir) gibi oluşumların ötesine geçmez. İçte demokratik anayasal sisteme bağlı ulusların (Buradaki ulus kavramı ile devlet-ulusuyla demokratik ulusun uzlaşmasından doğan üst ulus veya uluslar ulusu kastedilmektedir) kendi aralarında oluşturacakları Demokratik Uluslar Birliği şüphesiz büyük bir gelişme olacaktır. Sadece kalıcı barışın sağlanması değil, işsizlikten tümüyle kurtulmuş yığınların komünal ekonomi ve ekolojik endüstrinin birlikteliğiyle ekonomik üretkenliği ve kültürel Rönesans'ı yaşaması anlamına da gelecektir.

Hiç kimse mevcut bilgi ve teknoloji çağında bölgedeki işsizliği, verimsiz ekonomiyi ve umut vermeyen kültürel yaşamı bir kader olarak göremez. Böyle görenler ideolojik körlük içinde olanlar veya sistemin ideolojik hegemonyasını yaşayanlardır. Ortadoğu ancak Demokratik Uluslar Birliği çatısı altında tarihte çok uzun sürmüş olan evrensel rolünü yeniden oynayabilir. Her zaman söylediğim gibi, Kürtler tıpkı uygarlığın şafak vaktinde oynadıkları rolün bir benzerini bu sefer demokratik uygarlık temelinde oynayabilirler. Kürdistan Devrimi'nin potansiyeli ve Kürt demokratik ulus çözümü bunun için gerekli olan her türlü gücü (entelektüel ve fiziki güç) fazlasıyla sunmaktadır. Kürdistan Devrimi her zamankinden daha fazla bir Orta-

doğu Devrimi'dir. Kürt demokratik uluslaşması da Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'dir.

Yanlış yaşam yolunda doğru yaşanmaz

O halde Kürdistan Devrimi'nin evrensellığe giden yolu Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'nden geçecektir. Kapitalist modernitenin ulus-devlet birimlerine dayalı birçok bölgesel birlik (Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika'daki ulus-devlet birlikleri) ve BM, ulus-devletlerinden beri hiçbir küresel ve bölgesel soruna çözüm bulamamışlardır. Çünkü ulus-devletin bünyesel olarak yaşadığı çözümsüzlük, sorun geliştirme ve erteletme kapasitesi bu tür bölgesel birlikler ve BM birimleri için de fazlasıyla geçerlidir. Bu başarısız örneklerin yerine ulus-devlet birimlerini aşan birimlerle yeni birliklerin oluşturulması ertelenemez bir ihtiyaçtır. Bölgesel Demokratik Ulusal Birliklere ihtiyaç olduğu gibi, mevcut BM yerine ulus-devletleri aşan demokratik ulusal birimlerden oluşan Dünya Demokratik Uluslar Birliği'ne (DUB) de şiddetle ihtiyaç vardır. İster bölgesel ister küresel düşünelim, Demokratik Uluslar Birliği'nin sadece devlet birimlerinin değil, demokratik sivil toplum örgütlerinin de katıldığı bir birlik olması gerekir. Dünya barışı savaşın kaynağı olan ulus-devletlerle sağlanamaz. Aynı zamanda krizlerin kaynağı olan modernite kurumlarıyla kalkınma da sağlanamaz. Mevcut örnekler bu gerçeği fazlasıyla kanıtlamaktadır. Dünya barışı demokratik uluslardan geçtiği gibi, dünya halklarının çalışma hakkı ve temel ihtiyaçlarının giderilmesi de kapitalizmin çılğın kâr peşindeki finans tekellerinden değil, herkesin çalıştığı ve çalışmanın özgürlük sayıldığı komünal ve ekolojik ekonomi ve ekolojik sanayileşme birliklerinden geçer.

Kapitalist modernitenin sadece ekonomik, sosyal ve politik bunalımını yapısal olarak yaşamıyoruz; beraberinde köklü bir hakikat bunalımını da yaşıyoruz. İnsanlığın gelişmesi hep hakikat algısındaki gelişmelerle birlikte olmuştur. Hakikat algısını sanallaştıran kapitalizm, insanlık tarihinde en kötü, çirkin ve yanlış yaşamın yolunu açmıştır. Yanlış yaşam yolunda DOĞRU yaşanmaz. Kötü ve çirkin yaşam yolunda da İYİ ve GÜZEL yaşanmaz. Yaşam için krizler ve savaşlardan da daha ağır bir felaket, hakikat algısından köklü kopuşlara yol açan sanal yaşam kutularına kölece bağlanmadır; çoktan çizilmiş yanlış, çirkin ve kötü yolda yaşamadır. Genelde modernite, özelde demokratik modernite tartışmaları hakikat algımızı yeniden geliştirebilir. Yanlış, çirkin ve kötü yollarda heba olan yaşamlardan kopup doğru, güzel ve iyi yaşam yollarına yönelebiliriz. Bunun için demokratik modernitenin zihniyet devrimiyle, toplumsallaşan felsefe, sanat ve bilim yoluyla hakikat algımızı güçlendirip doğru, iyi ve güzel yaşamı gerçekleştirebiliriz.

- ❖ Hakikat algısını sanallaştıran kapitalizm, insanlık tarihinde en kötü, çirkin ve yanlış yaşamın yolunu açmıştır. Yanlış yaşam yolunda DOĞRU yaşanmaz. Kötü ve çirkin yaşam yolunda da İYİ ve GÜZEL yaşanmaz. Yaşam için krizler ve savaşlardan da daha ağır bir felaket, hakikat algısından köklü kopuşlara yol açan sanal yaşam kutularına kölece bağlanmadır; çoktan çizilmiş yanlış, çirkin ve kötü yolda yaşamadır. Genelde modernite, özelde demokratik modernite tartışmaları hakikat algımızı yeniden geliştirebilir. Yanlış, çirkin ve kötü yollarda heba olan yaşamlardan kopup doğru, güzel ve iyi yaşam yollarına yönelebiliriz.

3. Dünya Savaşı'nın Ortadoğu'da geldiği aşama ve Kürtlerin durumu

■ PİROZ NÜDA

3 Dünya Savaşı'nın geldiği nokta itibarıyla, dünya genelinde çok yoğun bir mücadele, çekişme ve pazarlık yaşanmaktadır. Önderlik ve Hareketimiz, 3. Dünya Savaşı'nı 1990'ların başında Körfez Savaşı ile başladığını ve sonrasındaki gelişim süreçlerini değerlendirmiştir. Bu nedenle bu süreci değerlendirmeye girmeyeceğim. Hegemonik sistemin yeni bir dünya sistemini ve dizaynını amaçlaması durumuyla, yeni bir dünya savaşını da açığa çıkarması kaçınılmazdır. Önderliğimiz, bu savaşın her zaman sert yöntemlerle ilerlemeyeceği, geçmiş dünya savaşlarına göre daha farklı yöntem ve karakterde, yine daha uzun zaman erimli ilerleyeceğini belirtmişti. Bir süredir görece durgun ilerleyen bu savaş, 7 Ekim 2023'te Hamas'ın saldırısı ve buna karşı gelişen İsrail saldırısıyla Ortadoğu'da yeni bir süreç başlatmıştır. 7 Ekim Hamas saldırısı, kapitalist modernite güçlerince Ortadoğu'nun yeniden dizaynı kapsamında önceden terfili bir plan olduğunu hareketimiz değerlendirmişti. Bilindiği gibi, daha sonraki süreç çok hızlı ilerleyip Suriye'de rejimin düşüşüyle zirveye ulaşmıştır. Suriye'nin yıkılması, 3. Dünya Savaşı'nın ve Ortadoğu'yu yeniden dizayn etmenin önemli bir başlangıcıdır. Önder Apo, Suriye'nin yıkılmasını Sykes-Picot'un yıkılması olarak değerlendirdi. Bilindiği gibi Ortadoğu, Sykes-Picot Anlaşması kapsamında dizayn edildi. 1. Dünya Savaşı, bu anlaşmanın uygulanması kapsamında ulus devletlerle sonuçlandı. Sistem, ihtiyacı olduğu kadar ulus devletçilere gitti. Araplar, 22 ulus devlete bölündü. Bugün de bölgede yeniden bir dizayn hedeflenirken, Suriye'nin yıkılmasının sadece Suriye ile sınırlı kalmayacağı çok açıktır.

1. Dünya Savaşı sonrasında bölgede yapılan dizaynla, ulus devletler temelinde geliştirilen statüko, toplumun çok renkli doğasına ve gerçeğine karşı bir kıyımdı. Kürtler; dört parçaya bölünerek, dört sömürge ulus devletin insafına terk edilerek bu statükodan en fazla nasiplenmişlerdi. Ulus devletlerin tekçi varoluş gerçeği, Kürtlerin inkâr ve imhasının yolunu açmıştır. Küresel hegemonik sistem, Kürdistan'ın parçalanma siyasetinde Kürtlerin hemen yok edilmesini değil de, yeni bir çatışma sürecinin gelişmesini öngördü ve böyle oldu. Çünkü Kürtler —örgütsüz bırakılmış olsalar da— zayıf değildiler. Kürtlerin inkâra, yok sayılmaya, parçalanmaya direnecekleri belliydi. Sistem bunu bilerek kendisini böyle bir zemin ve ça-

◆ Kürtler bu süreci örgütlü bir mücadele gücü ve öncülüğüyle karşılamaktadırlar. Geçmişteki örgütsüz, çıkarlarının bilincinde olmayan, kandırılan, kullanılan pozisyonunu çoktan geride bırakmışlardır. Kürt halkı, PKK öncülüğünde yarım asırdır yürüttüğü mücadele ile artık örgütlü, bilinçli ve Ortadoğu'nun en dinamik ve politik halkı olduğunu dost ve düşmanlarına da göstermişti.

tışma üzerinde oturttu. Dolayısıyla küresel hegemonya, Kürt soykırımı ve aynı zamanda çatışmalar üzerine gelişti ve oturdu. Bu, "Tavşana kaç, tazıya tut" politikasıydı. Bu çatışmayla Kürtler direnecek, bununla bölge zayıflayacak ve kapitalizmin denetimine açılacaktı. Tam da planlandığı gibi gelişti; Kürdistan, kesintisiz çatışma alanı oldu. Bundan herkes yararlandı. Bütün hegemonik ve bölgesel devletler buna göre politika oluşturdu. Sistem bu savaşın üzerine oturdu. Geliştirdikleri bu sistemden, faydalandıkları kadar faydalandılar. Artık mevcut sistem, yeni hegemonik emeller için bir engel ve prangaysa, yeni emeller temelinde bu sistemi değiştirmenin adı 3. Dünya Savaşı oluyor. Bu temelde, 1. Dünya Savaşı'nda gelişen bu sistemi değiştirmek istiyorlar.

1. Dünya Savaşı'nda bölgede oluşturulan bu sistem, kuşkusuz başta Kürt halkı olmak üzere halkların aleyhine gelişen bir sistemdi. Dört parçaya bölünerek sömürüye ve inkâra bırakılan Kürtler, bu sistemden çok çekti. Yüz yıldır Kürtlerin payına düşen katliam, inkâr, zulüm, aşağılanma, yok sayılmayken; Kürtler de varoluşları için, varlıklarını ispatlamak için amansız bir direniş içine girdiler. Çünkü direniş dışında, onurlu bir seçenek Kürtler için bırakılmamıştı.

PKK öncülüğündeki Kürt halkı örgütlü, bilinçli ve politiktir

Küresel hegemonyanın hedefi, mevcut statükoyu hegemonik yeni amaçları temelinde kırmak olsa da, bu statükodan en fazla çeken Kürt halkı ve tüm halklar açısından da bu kırılma tabii ki önemlidir. Doğru değerlendirildiğinde, halkların kendi lehine geliştirecekleri büyük fırsatlar sağlayacağı görülmekte ve değerlendirilmek istenmektedir. Kürtler bu süreci örgütlü bir mücadele gücü ve öncülüğüyle karşılamaktadırlar. Geçmişteki örgütsüz, çıkarlarının bilincinde olmayan, kandırılan, kullanılan pozisyonunu çoktan geride bırakmışlardı. Kürt halkı, PKK öncülüğünde yarım asırdır yürüttüğü mücadele ile artık örgütlü, bilinçli ve Ortadoğu'nun en dinamik ve politik halkı olduğunu dost ve düşmanlarına da göstermişti.

Gelinen aşamada Kürt halkı ve örgütlü öncü hareketleri, bölgede hatta dünyada göz ardı edilmeyecek kadar önemli siyasi aktör konumundadır. Bölgede yeniden dizayn ve siyasi dengelerin oluş-

tuğu bir süreçte, Kürtlerin siyasi dinamizmi ve örgütlü toplumsal gücünü herkes dikkate alarak bölge politikalarını geliştirmektedir. Bu anlamda yüz yıllık Kürt inkâr ve imhası, ulus-devlet statükoculuğu yenilmekte ve aşılmaktadır. Fakat bu dizaynı ve yapılanmayı yapan, statükoculuğu aşan hegemonik güç, Kürt sorununda çatışma durumunu ortadan kaldırmayı öngörmüyor. Şimdiye kadar halkları birbiriyle çatıştırarak hegemonyalarını böyle kurdular. Şimdi de Kürtlere 'yeni hamilikler' üzerinden Kürdistan'ı mücadele etkeni hâline getirmek istiyorlar.

Önder Apo'ya gitmek zorunda kaldılar

Türkiye de bölgedeki tüm bu gelişmeleri, politikaları görerek; Kürtlere yaklaşmak istedi, Önder Apo'ya gitmek zorunda kaldı. Kürtlerle barış, kardeşlik olsun diye gitmedi. Hegemonya mücadelesi var, Kürtler başka güçlere yanaşır korkusuyla gitti. Devlet bu niyet ve amaçlarla Önderliğe gitmiş olsa da, Önder Apo bu girişimi iktidar güçlerine rağmen bin yıllık Türk-Kürt stratejik ittifakını ve kardeşliğini geliştirmek temelinde değerlendirmek istiyor. Önder Apo, bu noktada var olan yeni durumu değerlendirerek inisiyatif aldı. Kürtleri çatışma etkeni olmaktan çıkarıp, bölgede alternatif, barış ve demokrasi gücü hâline getirmek, bunun üzerinden mücadeleyi geliştirmek istiyor.

Kuşkusuz, son 10 yıldır PKK'yi bitirmeye odaklanan "Çöktürme Eylem Planı"yla sonuç alsaydı, bölge politikasında kendince daha rahat ve kaygısız olacaktı. Önder Apo'ya gitmeyecek, böyle bir inisiyatifin gelişmesini istemeyeceklerdi. Özellikle son 10 yılda, diplomasiyenin tatalım ekonomiye kadar tüm ülke dinamiklerini PKK'yi tasfiye etmeye odaklamış; bunun için demokrasi geriletmiş, ülke despotik bir yönetim geçmiş, ekonomi batmış, ülke toplumsal kaos içine girmişti.

Türkiye'nin jeopolitik önemi zayıfladı

Tüm bunlar, Kürt sorununa yaklaşımındaki çözümsüzlük ve tasfiye zihniyetini sürdürmedeki ısrar temelinde gelişse de, PKK'yi bitirememiştir. Bunun yanında Ortadoğu'daki gelişmeler, İsrail'in bölgedeki yeni hamleleri gelişince, bu durum Türkiye'yi ürkütmüş, Önderlikle bu adımları atmaya zorlamıştır. Türki-

ye'nin kuşkusuz ABD'yle, NATO'yla da farklı ilişkileri var, bu güçlerle müttefikler. Bunun sonucu olarak belli dayanakları da var. Ancak bölgedeki gelişmeler, Türkiye'nin jeopolitik önemini zayıfladığını, bölgede durum artık bütünü de değiştirdiğini göstermektedir.

Bölgede daha fazla İsrail-Arabisan öncülüğüne rol verilirken, Türkiye'yi de yeni duruma göre en fazla bir cephe olarak kullanmak istemektedirler. Türkiye, kendini buna yatırarak rol almak ve rol oynamak istiyor. İran'la olan sürüşmeleri bunun sonucudur.

Tarihte Türk iktidar ve egemen güçleri, zor dönemlerinde Kürtlere dayanmaları gerektiğini çok iyi biliyorlar. İstiklal Mücadelesi'nde, Cumhuriyet'in ilk süreçlerinde Kemalist hareket, Kürtlere yaklaşarak "Kürtlere özerklik vereceğiz" diye yanlarına çekti. Cumhuriyet yönetimi, ayakları sağlam yere basana kadar; hegemonik sistemle anlaşacak duruma gelene kadar, Kürtlere dayandı. Kürtleri yanında tutarak güç kazandı. Öbür taraftan Sovyetlerle ilişki kurdu, onlara da dayandı. Bunlarla sistemle çatıştı ve pazarlık yaptı. İngiltere ve Fransa ile uzlaşma imkânı çıkınca da hemen onlarla uzlaştı. Şimdi de aynı durumu yeniden yapabilir. Devletin esas planı, A Planı, bu olmaktadır. Bunu gerçekleştirebilirse, şimdilerde dillendirilen bin yıllık Türk-Kürt kardeşlik söylemleri yalnızca politik bir temelde kalacaktır. Tüm çabası, kendisinin de bölgesel bir güç olma noktasında hegemonyadan pay alma temelinde sistemle anlaşma; bu temelde İsrail ile uzlaşmadır. İsrail ile olan çelişki ve gerginlik, hegemonya çatışmasından başka bir şey değildir.

İktidar bin yıllık stratejik ilişkiden uzak bir yerde

Türk devleti ve iktidar güçleri, Önderlik'le geliştirilmek istenen bu süreci, dış gelişmeler ve korkuları üzerinden geliştirdikleri için; bin yıllık stratejik ilişki ve kardeşlikten, genel olarak da demokrasiyenin uzak bir yerde oldukları açıktır. Bu cephede genel yaklaşım böyle olmakla birlikte, devleti temsil etme iddiasında olan Bahçeli'yi devlet ve ülke 'bekası' hareketi geçirirken; Erdoğan-AKP iktidarını ise ülke ve devlet bekasıyla birlikte, esas olarak kendi iktidar bekası üzerinden yaklaşımları olasıdır. Bu süreçten, Erdoğan'ın sallanan iktidarını yeni-

den tesis etmek, yine faydalana-bilecekleri oranda süreci ele almak ve sahip çıkmak istemeleri mümkündür. Dolayısıyla sürece yaklaşımları, Kürt sorununu ele alışı demokrasi perspektifi üzerinden değildir. Onun için, var olan baskıcı, anti-demokratik, otoriter yönetime anlayışlarında bir esneme olmadığı gibi; iktidarın yaşadığı korkularla, daha baskıcı, despotik bir noktaya gelmeleri anlaşılırdır.

Artık, var olan anti-demokratik uygulama ve baskılar, hak gaspları sadece Kürtlerle sınırlı olmayıp; siyasal muhalefetten tatalım, toplumsal muhalefete, medyaya, ülkenin düşünen-tartışan aydın ve akademisyenlerine kadar, iktidarları için tehlike gördükleri tüm kesimleri kapsayacak şekilde yaygınlaşmıştır. Bu, Cumhuriyet'in kurucu partisi olan, sistem sınırlarında muhalefet eden CHP'yi bile, iktidarlarını zorladığı için kayyumdan tutun, her türlü hukuk dışı uygulamalarla baskılamaktan geri durmamıştır. Cumhuriyet'in kurucusuna böyle yapının, yüz yıldır bu Cumhuriyet'in zencileri olan Kürtlere nasıl yaklaştığını, yaklaşacağını belirtmeye gerek yoktur.

Derinlikten uzak, ucuz yargılayanlar var

O hâlde, Önder Apo ve Kürt hareketi böyle bir iktidara güvenerek nasıl böyle bir sürece girer, diye sorulabilir. Kaldı ki sorulmakta, tartışılmakta; hatta Önder Apo'yu anlamaya dönük çabaları olmadığı için ucuzca yargılamakta olanlar da vardır. Devlet ve iktidarların korkuları, Önderliğimizin inisiyatif almasının zeminini açtı. Ancak Önder Apo çağrısını; Kürt-Türk toplumuna, sol, sosyalist, demokratik güçlere, samimi dindarlara, muhalefete, toplumun tüm bu kesimlerini içine alan 'demokratik toplum' olarak ifade ettiği toplumun kendisine yaptı.

Esasta başlatılan bu sürecin ilerlemesi ve başarısı, demokratik toplumun sahiplenmesi ile mümkün olacaktır. Önderlik çağrısını, 'Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı' olarak ifade etti. Barışı geliştirecek olan, yaratacak olan demokratik toplumdur. Demokratik bir toplum gerçekleştiği oranda barıştan bahsedilebilir. Aksi hâlde barış, içi boş ya da retorik ve temenni söylemlerini aşmaz. Barışı besleyecek, geliştirecek, örececek olan demokratik toplumdur. Gerçek barışları iktidarlar inşa edemez. Onun için Önder Apo, bu sürecin ilerlemesi için

sivil toplum örgütlerinden, tüm toplumsal kesimlerden tutun; meclis, siyasi partilere kadar ülkenin tüm siyasal ve toplumsal aktörlerinin dahiliyetini önemseyerek, bu kesimlerin katılımı ile sürecin geliştirilmesini istemektedir.

Türk-Kürt barışını örececek olan halklardır

Kuşkusuz, Kürt sorunu da bir demokrasi sorunudur. Türkiye bağlamında baktığımızda, Kürt sorunu ve demokrasi sorunu, birbirini koşullanan iki sorundur. Birinin çözümü, diğersinin çözümünü gerektirir. Türkiye'de Kürt sorunu demokrasi ile çözüleceği gibi, tersi de doğrudur. Kürt sorununun çözüm yoluna girmesi de Türkiye'de demokrasiyi geliştirir, önünü açar. Yıllarca Kürt halkı, Türkiye'deki demokrasi mücadelesine öncülük etti, çok acı çekti, bedel verdi, yalnız bırakıldı. Bugün Türkiye'de, son süreçlerde siyasal muhalefet öncülüğünde gelişen toplumsal muhalefetin demokrasi mücadelesi oldukça anlamlı ve önemli olup, umut vericidir.

Önder Apo'nun ve hareketin 'süreç' üzerinden aldığı inisiyatif, Türkiye'deki demokrasi cephesine, mücadelesine kendi kulvarında aktarmaktadır. Onun için, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinden ayrı ele alınamaz. Kürt halkı, kendi kulvarında demokrasi mücadelesini beslediği kadar; Türkiye'deki genel demokrasi mücadelesinin de içindedir. Kürt halkının örgütlü gücü, dinamik ve politik bir halk olma gerçeği dikkate alınarak; Türkiye'de genel demokrasi mücadelesi için Kürtlerden öncülük düzeyinde katılım beklemek, bu anlamda anlaşılmalıdır; olması gerektirir.

Kısaca, söz konusu süreci, Türk-Kürt barışını örececek olan halklardır. Biz, halklarımızı örgütlemek, bilinçlendirmek ve bu süreçlerin gerçek sahipleri kılmak durumundayız.

◆ PKK, özgür yaşamda ısrar ise, özgürlük arayışı, ısrarı ve iradesini gösteren halkımız PKK'leşmiş bir halktır. Daha 90'larda halkımızın inanarak haykırdığı; "PKK halktır, halk burada" sloganı gerçekleşmiştir. Evet; PKK halktır, o zaman her yerdedir...

Devlet-iktidar; taktiksel, oyun ve hilelerle süreci kurtarmak isteyebilir. Ancak Kürtler, 20. yüzyıl başlarındaki Kürtler değildir. Türk-Kürt ittifakı temelinde özgür-eşit bir beraberliği tercih etmeleri, zayıf olduklarından değildir. Kürt halkı, örgütlü gücüyle açığa çıkardıkları siyasal, toplumsal ve öz savunma dinamikleriyle farklı tercihlere sahip, güçlü bir pozisyonda olduğu çok iyi bilinmektedir. Artık, hile ve oyunlarla ne Kürt halkını ne de Türkiye'deki demokrasi güçlerini kandırmaları, bastırmaları mümkündür.

Suriye'de kazandığını sanan Türkiye, kaybedendir

Şimdi bölgede yeni dizayn ve siyasal dengeler, Suriye üzerinden gelişmektedir. Suriye'de Baas rejiminin çöküşü, bölgede var olan siyasal dengeleri yıktı. Baas'ın yıkılmasıyla İran ve Rusya'nın stratejisi çöktü. Ortadoğu'da gelişmeler başlayıp savaş Lübnan'a sıçrayınca, Türkiye Cumhuriyeti (TC) çok kaygılandı. Gelişmelerin nasıl olacağını tahmin edemiyordu. Devlet korku halindeydi; iktidar, bir saldırıyla karşı karşıya kalacaklarını durmadan içeride işledi.

Müdahale olacak, bir Kürt statüsü oluşacak ve bu Bakur'a yansiyacak diye korkuyorlardı. Esasında, başta HTŞ'den de kaygılıydılar. Çünkü ne olacağını bilmiyor, Suriye'de dışta tutulacaklarını düşünüyorlardı. Türk devleti, Suriye'nin değişmesini istemiyordu ve bundan ürküyordu. Ancak uluslararası güçler sonra Türk devletini sürece ortak ettiler, Suriye'de rol verdiler. O zamana kadar Türk devleti dışta tutuluyordu. Filistin konusunda bile Türk devletini dışta tuttular. Ama sonra

Türk devleti sorun çıkarmasın, başlarını ağrıtmamasın diye Suriye üzerinden Türkiye'yi dahil ettiler. Hareket olarak yaşananları biraz böyle anladık ve değerlendirdik. Türkiye, tedbir olarak SMO'yu geliştiriyordu. SMO, bilinen eski ÖSO'dur. SMO adıyla Türk devleti bunları kendine bağlamıştı. HTŞ ve Colani farklıydı; sistem, Suriye projesini de bunlar üzerinden geliştirdi. Colani'nin başından beri ayarlandığı anlaşılıyor. Daha hapisteyken sistemle uzlaştığı ve bu temelde çalıştığı söyleniyor. Yoksa bu düzeyde önünün açılması mümkün olmazdı. Suriye planı üzerinden Türkiye de sürece dahil edilince, SMO'ya da bir rol verilmiş oldu. HTŞ Şam'a yürürken, SMO da Rojava'ya yürüyecekti. Şam düştü; ancak SMO, Rojava'nın direnişi karşısında başarısız kaldı ve belirlenen hedefe ulaşamadı.

Türkiye, hegemon güçlerin yanında Suriye'de kendisinin kazandığı gibi bir zafer sarhoşluğu içine girdi. Oysa kazanan gibi rol verilse de, uzun vadede kaybeden bir gücün de Türkiye olduğu gerçeğini görmek istemedi. Baas rejiminin düşmesiyle kendisine verilen rolü aşan emeller temelinde Suriye'ye yaklaştı. Bölgedeki dizaynda, yeni Osmanlı temelinde genişlemek istedi. Suriye'yi bir eyaletine dönüştürmek istedi. Irak'a da öyle yaklaşıp çalışmaya biliniyor. Suriye'nin ordusunun yeniden oluşturulmasında rol oynamak istedi, sivil havaalanı oluşturdu, askeri havaalanları da oluşturmak istedi. Savunma sistemi geliştirmek istedi. Bu temelde hareket etti; devlet yetkilileriyle Şam'a mekik dokuyarak, adeta Şam'ı kendisinin yönettiğini göstermekten çekinmedi.

İsrail'e birlikte çökelim teklifi

Türkiye'nin bu tasarrufu, Arap dünyasında ilk etapta ciddi bir rahatsızlık düzeyinde kalsa da, İsrail tarafından sert bir cevapla karşılandı. İsrail, Türkiye'nin yerleştiği kamplara saldırdı; Suriye'ye yerleşmesini istemediğini açıkça belirtti. Türkiye, geri adım atmak zorunda kaldı. İsrail'le Suriye'de çatışmak istemediklerini, Şam yönetimiyle İsrail'in anlaşmasına karşı olmadıklarını belirttiler. Burada, Türkiye'nin derdi çokça belirttiği gibi Suriye'nin birliği ve bütünlüğü, bunun için de savunması olmadığı anlaşılmaktadır. İsrail'e, "Ben senin Suriye'deki işgaline ses çıkarmayacağım, sen de bana ses çıkarma. Ben İsrail için tehdit olmayacağım, çökülecekse Suriye'ye birlikte çökelim" demiş oldu.

ABD, bölgedeki politikalarını sorunsuz hayata geçirmek için İsrail ve Türkiye'yi belli düzeyde uzlaştırmaya mümkündür. Ancak, İsrail'in uzun vadeli kendi güvenliği için bölgede Türkiye'ye güvenmeyeceği açıktır. Bölgede siyasal İslam projesini, fırsat bulduğunda örgütleyeceğini; mevcut durumda, Suriye başta olmak üzere bölgede cihadist yapılara hamilik yaparak kendisini bunlar üzerinden güç yapmaya çalıştığının farkındadır. Bölgede İsrail'in, hegemon sistemin çekirdeği olduğu dikkate alındığında, İsrail'in sistem içinde bir devlet olmanın ötesinde bir gerçekliği olduğu açıktır. Bu da, Türkiye'nin İsrail'le uzlaştığı oranda bölgede ikinci derecede bir rolle sınırlandırılmak isteneceği; gittikçe jeopolitik rolünü zayıflatan bir pozisyona getirileceği düşünülebilir.

Çember daralmış, çanlar İran için çalmaktadır

ABD öncülüğündeki hegemonik sistemin bölgede esas hedefinin İran olduğu bilinmektedir. Bölgenin yeniden dizaynı ve siyasal dengeleri İsrail'in güvenliğini öncelendiği açıktır. Çünkü, İsrail'in bir devlet olmanın ötesinde kapitalist modernitenin çekirdeği olarak Ortadoğu'da sistemi temsil ettiğini belirtmiştik. ABD'nin uzun bir süredir Arap-İsrail ilişkilerini yumuşatma politikalarını biliyoruz. Son olarak İbrahim'i anlaşmayla, yine Yahudi-Körfez sermayesinin birleşmesi ile Arapları İsrail için tehlike olmaktan çıkarmıştı. Asıl İsrail için tehlike olan İran'dı. Bunu da bölgede Yemen'den, Irak, Suriye, Lübnan'a kadar bir Şii direniş eksenini temelinde geliştirmişti. ABD-İsrail; İran'ı bir ahtapot görüp, ekseninde olan bu grupları ahtapotun kolları olarak görmekteydi. 7 Ekim Hamas'ın İsrail saldırısından sonra; İsrail sırasıyla Hamas, Lübnan'da Hizbullah ve en son Suriye'de BAAS rejimini yıkarak, İran'ın kollarını kesmiş oldu. Irak devletinin bünyesindeki İran'a bağlı Haşd-i Şabi yapılarının da dağıtılıp tasfiye edilmemesi durumunda Irak'a da bir yönelimin olacağı anlaşıldı ve Irak bu güçleri etkisizleştirmek için harekete geçti.

Çember İran için iyice daralıyor, çanların artık İran için çaldığı herkes tarafından görülen bir gerçek oldu. İsrail, ABD'nin desteğini alarak, İran'a saldırmak, artık nihai zaferini İran'da tamamlamak arzusunda. Ancak İran bir Suriye değildir. ABD, İran gibi bir devletle savaşmanın yol açacağı ciddi sorunlar olacağına farkındadır. Onun için İsrail gibi

sorumsuz bir yaklaşım içinde olmasa da savaş seçeneğini açık göstererek diplomasi görüşmelerini öncelmiştir. Diplomasiyle yine farklı birçok yöntemle İran'la uğraşarak, teslim almayı esas almaktadır. Tüm bunlardan sonuç almadığı noktada savaş seçeneğini devreye koyacaktır. ABD'nin öne sürdüğü; nükleer enerji gücünü tamamen durdurma, kendi sınırlarına çekilerek, bölgede Şiiler üzerinden güç olmaktan vazgeçme gibi İran için ağır sayılabilecek bir anlaşma çerçevesi sunulmaktadır. Bunları kabul etmek İran için bir 'teslimiyet' olur. Ancak diğer yandan savaşmanın da kendisi için çok kolay olmayacağını farkındadır. Her şeyden önce içerde patlamaya hazır bekleyen ciddi bir toplumsal muhalefet İran'ı oldukça korkutmaktadır. ABD de bu savaşın İran'da yaratacağı toplumsal patlamanın sonuçlarını kontrol edemeyeceğini, kendilerinin istemeyeceğini, halkların lehine bazı sonuçların açığa çıkmasından çekinmektedir. Onun için öncelikle İran rejimini uzlaşacak noktaya getirerek teslim almak, sisteme entegre etmek ABD'nin arzu edeceği bir sonuç olacağı kesindir. İran açısından ise her iki durum da kaybedeceği bir sonuç olacaktır.

İran'dan sonraki hedef Türkiye'dir

Ancak İran, tarihsel olarak da yabancı olmadığı demokrasi anlayışıyla halklarını kapsayan, kucaklayan bir anlayışla toplumsal barışını gerçekleştirebilir. Demokratik temelde ciddi projelerle yeniden inşasını ve dönüşümünü sağlayabilir. İran tarihten gelen ciddi bir siyasal, idari birikime, zengin bir toplumsal ve kültürel mirasa sahiptir. Mezhepsel yayımla baskınlıkla bölgesel rekabete ve hegemonyaya ihtiyacı yoktur. İran birikimiyle, var olan potansiyelini işleterek, geliştireceği demokrasisiyle bölgede önemli bir güç olur. Bölgede çekim merkezi ve model olabilir. Böyle bir İran, toplumsal desteğiyle, demokrasisinden alacağı güçle ancak batı emperyalizmine karşı durabilir. Aksi halde emperyalizmin, İran başta olmak üzere bölgedeki çözülmemiş sorunlara ihtiyacı oldukça el atarak kullanması, istikrarsızlığı derinleştirir, doğası gereği, anlaşılırdır. İran'dan sonra bölgede ulus-devlet statükoculuğunun en katı temsilcisi olan Türkiye'ye de sıra gelmesi kaçınılmazdır. Sistem Türkiye ile uğraşması sert yöntemlerle olmazsa da ekonomi, rekabetteki yaptırımlar vb farklı yöntemlerle ıslah edilmesi kaçınılmazdır. Doğrudur, Türkiye bu sistemin çocuğudur, bu sistemin ellerinde doğdu. Daha sonra NATO, uluslararası birçok oluşumla da bağlandı. Ancak sistemin yeni dizaynı ve bölge politikasında -bugüne kadar bu sisteme hizmet etmiş olmanın güveni ve şımarıklığı ile- zaman zaman kafa tutan, amiyane ifadeyle mızıkçılık yapan hallerine artık tahammül gösterilmeyecektir. Türkiye açısından da 'ıslah ederek' sisteme entegre esas alınacaktır.

Çağrıya katılıyoruz gereğini yapacağız

Bilindiği gibi 27 Şubat'ta Önder Apo, "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı"yla yeni bir mücadele dönemi açtı, yeni bir mücadele hamlesi başlattı. Parti yönetimimiz de 1 Mart'ta Önderlik Çağrısı'na ka-

tıldığımızı ve gereklerini yerine getireceğimizi kamuoyuna duyuran bir açıklama yaptı. Bununla birlikte kongre yapmaya hazır olduğumuzu, ancak kongreyi başarıyla yürütmek ve silah bırakma gibi hususları karara bağlamak için Önder Apo'nun süreci ve hareketi doğru dan yürütmesinin zorunlu olduğu belirtildi. Yine bu çağrının hayata geçmesi için ön açıcı olarak 1 Mart'tan itibaren yeni bir ateşkes ilan edildi. Ateşkes tek yanlı olsa da kuşkusuz karşı tarafın da bunu dikkate alması ve buna uygun davranmasıyla uygulanabilecekti. Çağrı gibi ateşkes de herhangi bir anlaşmaya bağlı gelişmedi. Fakat karşılıklı inisiyatif kullanma temelinde hayat bulacak yeni bir tutum ve kararlılık durumunun gelişmesine zemin sunuldu.

Önder Apo'nun, bölgede yeni bir dizayn ve müdahalenin sürdüğü bir dönemde yaptığı bu çağrının anlamı çokça tartışıldı, tartışılmaktadır. Her şeyden önce bu çağrının, başta Türk devleti olmak üzere tüm çevrelerce doğru anlaşılması, sürecin sağlıklı gelişmesi açısından önemli olduğunu belirtmek gerekir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi bölgesel gelişmeler ve bunun Kürtler için yarattığı zemin, diğer taraftan Türk devletinin bu gelişmelerden kaygılanarak Önderlikle, Kürtlerle yeniden bir diyalog ve ilişki anlayışına dikkat çekti. Ancak esas önemli ve belirleyici olan, böyle bir çağrının gelişmesini sağlayan, esasta özgürlük hareketinin ve mücadelemizin kendi pozisyonu olduğunu tekrar da olsa belirtmek gerekir. 50 yılı aşan kesintisiz bir mücadele gerçeği, kahramanca yürütülen bir direnişin yarattığı önemli sonuçlar vardır. Bu mücadelenin TC devleti üzerindeki etkisi, Önder Apo'nun böyle bir çağrıyı yapabilmesini sağlamıştır. Onun önünü açmış, zeminini yaratmıştır. Önder Apo'nun elini güçlendirmiş; uluslararası komplocu güçlerin hesaplarını, faşist soykırımcı saldırganlığın "Çöktürme Eylem Planı"na boşa çıkarmıştır.

Değişim perspektifi 2002'den beri gündemimizde

Bu çağrının, direkt PKK'yi ilgilendiren boyutu da vardır. Bu, "PKK'nin kendisini feshetmesi ve silahlı mücadeleyi sonlandırması" olarak bilinen boyut oluyor. Birçok çevrenin şaşırıldığı, PKK'nin zayıflığına, mücadeleden düşmesine bağladığı ya da var olan konjonktürel fırsatları neden değerlendirmedigine anlam veremeyen çevreler de var. Açık belirtmek gerekir ki, bizim de bu çağrıda şaşırmadığımız, en fazla ikna olup anlam verdiğimiz, çağrının bu boyutu olduğunu belirtmek gerekiyor. Çünkü Önderliğin yeni paradigma temelinde PKK'nin kendisini değiştirip dönüştürme perspektifi, 2002 yıllarında başlayarak İmralı savunmalarıyla hep derinleşerek sürdü, gündemimizdeydi. Düşmanın tasfiye politikaları temelinde yoğun yönelimleri, toplumsal ve siyasal alandaki baskılar, bu paradigmasal dönüşümü yapmamızı engelleyip geciktirse de hareket olarak bu yönlü bir çaba ve arayış sürekli gelişti. Bu paradigmanın örgütsel ve sistemsel gereği; PKK'nin kendisini demokratik mücadele alanlarına evrilmesi, silahlı mücadelelerin sonlandırılarak yerine halkın örgütlülüğü anlamına gelecek öz savunmasının sağlanması ve gelişmesiydi. Başlatılan yeni sürecin

gelişmesi durumunda, PKK'nin yapmak isteyip de yapamadığı bu dönüşümü daha rahat yapacağını Önder Apo da görmekte, bu anlamda bu çağrıyla paradigmasal dönüşümünün zeminini yaratmak istemektedir. Paradigmamız zaten mücadelenin yeni araç ve yöntemlerle, örgütlerle gelişmesini öngörmekteydi.

Demokratik modernite paradigmamız devam ediyor

İşte şimdi Önder Apo, ortaya çıkan yeni siyasi ve askeri durumun özelliklerinden faydalanarak, TC devletinin yaşadığı zorlukları, sunduğu imkân ve fırsatları değerlendirerek yapamadıklarımızı yapmak, örgütlenme ve mücadele tarzında paradigma ve strateji değişimi gerçekleştirmek istiyor. Bunun ortamına, zeminine ulaşmak istiyor. Yani Demokratik Modernite paradigmamız devam ediyor. İdeolojik, politik, örgütsel çizgimizden vazgeçmiyoruz. Onları değiştirmiyoruz. Onun içindir ki, Önder Apo yeni çağrısı için "çağrı anlaşılıyorsa, Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü kitabımı okusunlar" dedi. Gerçekleşmesi öngörülen değişim-dönüşüm süreci olarak; PKK'nin feshi ve silahlı mücadelenin sonlandırılması biçiminde ifade edilen yeni süreç; paradigmasal değişim, ideolojik-örgütsel çizgi değişimi değildir. Mücadele araç ve tarzında, temel örgütlülükte bir değişim öngörülmektedir. Demokratik değişim-dönüşümle birlikte yeniden yapılanmayı ve inşayı içeriyor.

Önder Apo'nun özgürlüğü bir zorunluluktur

Bu paradigmasal dönüşüm, Kürt özgürlük mücadelesinde olduğu kadar sosyalizm anlayışımız ve mücadelemiz için de esas alınmıştır. Çünkü PKK bir sosyalist harekettir. Yine Önderlik, sosyalizmin yaşadığı sorunlardan da kendisini sorumlu görerek, aşmaya dönük derin çözümlenmeleri bilinmektedir. Bu alanda da şiddetle devlet ve iktidarı hedefleyen karşıtına benzeşen reel sosyalizmi eleştirmiş; sosyalizm anlayışını "Demokratik Sosyalizm" olarak ifade etmiştir. Sosyalizm mücadelesini, şiddetle çatışmaya dayalı bir mücadele ve örgütlenme tarzından demokratik siyasete ve hukuka dayalı örgütlenme ve mücadele tarzıyla gelişmesini esas almaktadır. Önderlik, Türkiye'yi de siyasi ve hukuki açıdan bunları kabul edecek bir demokratik dönüşümle ulaştırabilmeyi amaçlamaktadır. Tüm bu dönüşümleri bir zorlanmanın sonucu ya da devlet istediği için değil, tamamen kendi anlayışımızın gereği olarak yapmak istiyoruz. Ancak bu değişimi ve yeniden inşayı yaptıracak olan, Önder Apo'nun kendisidir. Onun için Önderliğimizin özgür çalışır koşullarının olması önemli ve gereklidir.

Hareket olarak, Önder Apo'nun özgürlüğünü bu sürecin geliştirilmesi açısından bir zorunluluk olarak görmekte ve ele almaktayız. Bu anlamda Önderliğin küresel özgürlük hamlesinin önemi azalmadığı gibi, daha yaygın, ısrarlı, sonuç almaya odaklı bir sürece girmiş olduğunu bilmeliyiz. Bu sürecin başarıyla gelişmesi için Önderliğin özgürlük hamle çalışmaları sürecin temel görevi olmaktadır. Tüm örgütlü yapılarımız, halkımız ve dostlarımız böyle bilmeli ve bu temelde çalışmalıdır.

PKK bir ruh, duygu, düşünce ve mücadele kültürüdür

Kuşkusuz bugün hareket olarak paradigmasal bir değişim ve dönüşüm noktasına gelmişse, bu PKK'nin mücadelesiyle yarattıklarının bir sonucudur. Bu değişim, PKK'nin bugüne kadar oynadığı rolü ve önemini azaltmaz. PKK için herkesin anlayacağı anlamda 'fesh' gibi tanımlamalar dillendirilse de, tam olarak bir fesh olduğunu de, belirtemeyiz. Hakikat şudur: PKK, yarattığı yeni mücadele dinamikleri içinde kendisini sürdürüp yaşarken; diğer yandan rolünü tamamladığı için örgütsel bir form olarak onurlu bir biçimde tarihe mal edilmektedir. Bu anlamda PKK'yi fesh gibi ele almak ve yaklaşmak da doğru olmayacaktır. Büyük amaçları olan tüm davalarda; silahlı mücadele, partiler dahi birer araçtır. Amaca ulaşmak için zaman, mekân ve koşullara göre değişebilecek olan araçlardır. Zaman, koşullar vb. faktörler değiştikçe araçların da değişmesi anlaşılırdır. Bu gerçekliğin bilincindeyiz. Ancak PKK, salt bir parti, bir araç olmaktan çıktı. Bir ruh, duygu ve düşünce olarak kültürleşti. Kendini aşan bir varoluşa, organizmaya dönüştü. Güncelin ihtiyaçları temelinde kendini yeniden formatlansa da, özgürlük ve süresi olarak olgunluk döneminin en verimli çağına giriş yapmış durumda. Dolayısıyla Apocu ahlak öğretisinde ve onun maneviyatında bir kesinti meydana gelmiş olmuyor. Aksine, büyümenin ve olgunlaşmanın seyrinde maneviyatımızı daha da güçlendirmiş ve pekiştirmiş oluyoruz. Önder Apo'nun tarihi hamleleriyle yerelden evrensel uzanan demokrasi ve sosyalizm anlayışımıza ideolojik, politik ve örgütsel anlamda yeni ufuklar kazandırıyoruz. Mevcut süreci, herhangi anlamlı bir beklenti içerisine girmeden değişim, dönüşüm ve yeniden yapılanma süreci olarak adlandırmamızın kaynağında da bu yatıyor. Unutulmamalı ki, Apocu diyalektik bir "sürekli oluş" diyalektiğidir. Kendini formlara hapsedmez, yaşamın akışkanlığı ve devinimiyle ilişki içerisinde kendini yenileyerek sürdürür. Bu anlamda PKK, örgütsel bir form olarak tarihe mal edilse de, Kürt halkı ve tüm mücadele güçleri açısından bir mücadele geleneği, özgürlük ruhu, ahlakı olarak kültürleşmiş şekilde yaşayacaktır.

Bugün artık silahlı mücadele yöntemlerinin dışında mücadele seçeneği ve zeminlerinden bahsedebiliyorsak, bu noktaya da PKK ve silahlı mücadeleyle geldiğimiz çok iyi bilinmektedir. 15 Ağustos 1984 devrimci atılımı ve gerilla savaşımız; faşizme, sömürgecilik karşı soykırım kaskacında olan, inkâr edilen bir halkı diriltmiş, varlığını kabul ettirmiştir. Bu gerçeği hiç kimse inkâr edemez. Bu bakımdan, elbette gerilla mücadelemiz çok önemliydi ve bu mücadele 1990'larda serhildanları ortaya çıkardı. Kürt ulusal dirilişini gerçekleştirdi. Kadın özgürlük devrimini başlattı. Kürt toplumunu sömürgeci sistemden kopardı. Varlığını kesinleştirir ve savunur hale getirdi. Demokratik siyasetin önünü açtı, zeminini yarattı. Tüm Kürt kazanımlarının temeli oldu. Bugünkü zihniyet ve bakışımızla bile o tarihlere dönülerek, aynı koşullar ve zemin içinde kendimizi bulsaydık; yine silahlı mücadele, zorunlu olarak önümüzde duran tek seçenek olma gerçeğini koruyacaktı.

İnkârı kırdık imhayı da boşa çıkardık

Evet, PKK inkârı kırdı, imhayı da boşa çıkardı. Büyük bedeller verdi. İnanılmaz direnişin ve iradenin adı oldu. Ama nihai zaferi getiremedi. Ancak düşmanlarımız da bizi tasfiye edemedi, sonuç alamadı. Önderlik bu duruma "pata durumu" dedi. Elbette savaşa zafer için girdik. İstedığımız nihai zafer olmadıysa, bu mücadele tarz ve yöntemlerinde yenilenmeyi de gerektirmektedir. O bakımdan, düşman kendi propagandasını yapabilir, "yendik" vb. şeyler diyebilir. Bunun doğru olmadığını en fazla bu devlet bilmektedir. PKK, bu pozisyonuyla birkaç elli yıl daha bu mücadeleyi götürme potansiyeline sahiptir. Kuşkusuz Türk devleti de bize karşı savaşabilir. Bizi tasfiye edemeyen başarısız yönetimlerin ardı ardına düşmesi, sürekli darbe mekânini devrede olması, ülkede var olan demokrasi kırıntısının da baskılayarak otoriterleşmesi, ekonomik ve toplumsal birçok krizi zirvede yaşama pahasına da olsa bize karşı bu savaşı kazanamasa da, tabii ki yürütebilir. O hâlde, kazanılmayan bir savaşta ısrar etmenin anlamı kalmadığı gibi, herkesin kazanacağı bir noktaya gelmek daha fazla mümkün hale gelmiştir.

Önder Apo değişim ve dönüşüme karar verdi

Sonuç olarak; evet, biz değişim-dönüşüm yaşayacağız. PKK'nin kurucusu olarak Önder Apo karar verdi. "PKK, tarihi ömrünü tamamladı" dedi. Doğrudur, PKK, yerini artık yeni örgütlenmelere bırakacak. PKK, tarihi bir dönemi başarıyla gerçekleştirmiş oluyor. Aslında 1990'dan beri böyle bir noktaya gelmiş ve Önder Apo tarafından arayış ve çabalar tek taraflı gelişip, boşa çıkarılmış; sonuç alınamamıştı. Bu anlamda PKK, bir tekrarı yaşamak durumunda kalmıştır. Ancak Önderlik, bu süreçte aldığı yeni inisiyatifle PKK'nin bu değişimi yapmasında ısrarlı olduğunu; kendisine ve PKK'ye güvendiğini de anlıyoruz. Elbette hep silahlı savaş içerisinde olmayacaktık. Bu savaş, farklı mücadele yöntemlerinin önünü açacaktı ve bu savaşın bir barışı olacaktı. Ancak mücadele araç ve yöntemlerimiz değişecek diye, devrimci görev ve sorumluluklarımız bitmiş değildir. Tam tersine, daha büyük sorumluluklarla mücadele görevlerimiz genişlemiştir. Yine sorumluluk halkla paylaşılarak yaygınlaşmıştır. Böyle olsa da Kürt halkının bağrından çıkan öncü kadroları, militan ve fedaileridir, olacaktır. Adı PKK olmaz, farklı misyon ve kimliklerle de olsa halkımızın on binlere varan öncüleri, demokratik kurum ve örgütlerinin kadroları olacaktır. Yine halkımız, yaşamın tüm alanlarında örgütleneceği kurum ve örgütleriyle var olacaktır. Artık silahlı mücadelenin üzerine düşen görevleri halkımız; serhildanlarıyla, örgütlemesiyle, öz savunmasını gerçekleştirebilecek düzeydedir.

PKK, özgür yaşamda ısrar ise, özgürlük arayışı, ısrarı ve iradesini gösteren halkımız PKK'leşmiş bir halktır. Daha 90'larda halkımızın inananak haykırdığı; "PKK halktır, halk burada" sloganı gerçekleştirmiştir.

Evet; PKK halktır, o zaman her yerdedir...

SOSYALİST OLARAK YAŞAMAK

■ DILZAR DİLOK

Şehit Zilan gerçekleştirdiği büyük eylem öncesi yazdığı mektubunda halkların karakter ve kaderinin gelişiminde önderlerin rolüne vurgu yapar. Kürdistan'ın işgallere uğraması, Kürt halkının yaşadığı trajediler, toplumsal yapının kaotik hali ve bireyin ulusal, sınıfsal, cinsî konularda ayakta duramayacak düzeyde bilinç zayıflığıyla malûl oluşunu doğru önderliklerin açığa çıkarılmamış olmasıyla izah eder. O son mektupta sömürge toplumu gerçeğine dair en değerli filozof ve bilim insanına taş çıkaracak nitelikte birçok tespit vardır. Ama önderlik sorunu üzerine belirtilenler, ele alınan diğer tüm konuları sistemli bir şekilde bir arada tutup anlamlı bir senteze kavuşturan kilit taşı konumundadır. Sayısız biyolojik türden biri olmaktan çıkıp insanlaşmaya giden yol toplumsallıkla mümkündür ve organizasyon yeteneği ile örgütlenmenin en ileri sınırları da toplumsallık kapsamında gerçekleşmektedir. İnsanlığın önderlik gerçeği ile hayati bağı böyle bir evrensel doğru üzerinden ortaya konabilir. Fakat Şehit Zilan bu evrensel doğruyu Kürt halkının varlık mücadelesi özgünlüğünde dile getirmektedir. Genel bir doğruyu yaşamsal ihtiyaçlar karşısında çözüm gücü üretecek yetkinlikle, yani tam yerinde, tam zamanında ve olması gerektiği gibi kullanmanın yarattığı etki her zaman büyük olmuştur. İşte Şehit Zilan'ın o mektubu da böyle bir etkiye sahiptir. O mektubu okuduğunuzda soyut bir bilgi ya da fikrin elle tutulmasına somutluk kazandığına tanık olursunuz. Şehit Zilan derin kavrayış ve etkileyici ifade gücüyle Önder Apo'nun o an için Kürtler, gelecekte ise tüm insanlık için taşıdığı önemi tüm açıklık ve sadeliğiyle ortaya koyar. Önder Apo'nun Kürt halkıyla sınırlı kalmaksızın, tüm halkların önderliği olarak taşıdığı gerçekliği kavrayışta derinleşmenin yol açtığı etki de yine Şehit Zilan'ın ulaştığı anlam gücü ve gerçekleştirdiği büyük eylemiyle açığa çıkar. Nitekim, Önder Apo şahsında Önderlik gerçeğine dönük kavrayış gücüyle ömrünü düşünmeye adanmış filozoflara taş çıkaran Şehit Zilan'ın, gerçekleştirdiği eylemle de tarihin büyük komutanlarını, generallerini gölgede bıraktığı açıktır.

Peki, Şehit Zilan böyle bir düşünce ve askeri eylem gücüne nasıl ulaştı? Gerçekleştirdiği eylemle birlikte şehit düştüğünde henüz 24 yaşındaydı ve gerilla safalarında 1 yıldan daha uzun bir süre kalmamıştı. Konunun, tecrübeye indirgenerek izan ve izaha kavuşturulmasının yerini bulmamaçığı açıktır. Duyguların gücü denecek olsa; salt duygularla, sömürgeci sistemin her tarafını ka-

rakollarla çevrelediği Dersim gibi bir kentte, güvenlik tedbirlerinin işi şansa bırakmayacak düzeyde alındığı bir askerî törende, hele ki kent nüfusunun neredeyse üçte biri sömürge sisteminin -çoğu asker-polis-istihbarat elemanı olmak üzere- temsilcilerinden oluşan bir sosyolojide hedefi tam merkezinden vuracak düzeyde bir analitik zekâ gerçekleşmesini açıklamak mümkün olmamaktadır. Lojistikten istihbarata, imkânlarla dayalı bir açıklama da yerini bulmayacaktır; zira tarihte neredeyse hiçbir istisnası yoktur ki her türlü zorbalık hakkını kendinde görüp toplumdan gasp ettikleri tüm kaynakları bu doğrultuda imkâna dönüştüren egemenlerin sahip olduklarının yanında devrimcilerin sahip olduğu imkânlar çok sınırlı, hatta yetersiz kalmamış olsun. Aynı eşitsizlik bu eylem için de geçerlidir. Benzer şeyler abartılacak düzeyde bir edebiyat, felsefe, sosyoloji eğitimi ve pratiği olmadığı halde yakaladığı anlam ve ifade gücü için de geçerlidir elbette.

Büyük militanlar ve abideleşmenin anahtarı

Şehit Zilan, kişiliği, anlayışı ve salt eylemiyle sınırlı kalmaksızın

ortaya koyduğu yaşam pratiğiyle bizleri tek bir gerçeğe, Önder Apo şahsında dile gelen gerçekliğe yönlendiriyor. Hem Şehit Zilan hem de Çiyagerlerden Asya Ali ve Rojger Helinlere imkânsız denilecek düzeyde zor koşullarda gerçekleştirdikleri eylemlerle, azgınlaşan sömürgeci faşizm karşısında halklara umut olan büyük militanlar, tecrübenin, duyguların, eldeki sınırlı imkanların abideyi kişiliklere ve görkemli eylemlere nasıl dönüştürdüğüünün anahtarını veriyor. Bilgi ve teknolojinin sınır tanımaksızın geliştiği günümüzde, dünyanın her yerinde anlam yoksunluğunun toplumsal bünyeyi tutsak aldığı, acı bir şekilde bu durumun en fazla geleceğe dönük umutları söndürdüğü dikkate alındığında Önder Apo gerçekliğine ciddi yaklaşmanın anlamsızlık girdabında varlık içinde yokluğu yaşayan insanlık için hayatiyet arz ettiği açıktır.

PKK'yi PKK yapan değerlerin en zorlu sına döneminde gerçekleştirilen direniş ve atılımlarla yaratıldığını son yarım asırlık tarih itiraza yer bırakmaksızın ortaya koyuyor. Yazının şehit gerçeğine vurguyla başlaması ironik gelebilir. Düz bir metafizik anlayışla yaklaşıldığında öyledir de. Fakat doğanın, yaşamın ve insanın diyalektiği

bu tür ezelden ebede hazır reçetelere dayalı kavrayışların geçerliliğini birçok kez ortaya koymuştur. Önder Apo mücadelenin ilk örgütlenme aşamasında Kürdistan'da gerçekleştirdiği görüşmelerden birinde bir bilgi yaşlı ile diyalogunu paylaşır. Mevcut gerçekliğin gayet iyi farkında olan yaşlı, Kürtlerin bir kütüğe dönüştüğünü anlatmaktadır Önder Apo'ya. Köküyle bağları kopararak meyve verme özelliği ortadan kaldırılmış ve ortada başkalarının tasarrufuna hazır halde bekleyen bir kütük olarak görmektedir Kürt halkını. Bu görüşe Önder Apo da esasen tam olarak karşı çıkmamaktadır. Ayrım bu gerçekliğe yaklaşımda gizlidir. Birkaç sene sonra 12 Eylül faşist cunta rejiminin zindanlarında Mazlum Doğanlar, Kemal Pirlar şahsında bu daha net görülecektir. 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucunun ilk şehidi büyük devrimci Kemal Pir eylemin ilerleyen günlerinde, sağlık durumu tamamen kötüye giderken "ahhh direnmek ne güzel şey" diyerek hakkı verilmiş bir yaşamdan aldığı hazzı paylaşmaktadır mesela. Yaşarken kütükleşmekten yaşamı olanca coşkunluğuyla yaşarcasına ölüme yürüyen noktaya varışın ilk temsilcileri Önder Apo'nun yoldaşları şahsında açığa çıkmaktadır böylece. Kemal Pir, Önder Apo'ya beslediği güçlü inanç ve bağlılıkla O'nda zaferi görmektedir. Para, ev, araba, elbise, duygu, düşünce, kutsallıklar vs ne varsa tüketmeye odaklanıp, bu tüketim şuarsuzluğunda manevi boşluk içerisinde debelenenlerin "yaşamak" dedikleri şeye inat, top-rağa bir tohum olarak gireceğini bilince çıkarmış bulunmaktadır. Sömürgeci faşizmin bir artık olarak sunduğu yaşamın soysuzluk ve çürümüşlükten öte bir getirisi yoktur. Bunun da yaşama alakasız bambaşka çarpık bir şey olduğu açıktır ki bizzat toplum bu gerçekliğin tamamen farkındadır (Kürtleri kütüğe benzeten yaşlı Kürt). Şehadet olayının kutsallığı da buradan gelmektedir. Şehadet salt bir biyolojik bitiş değil, soysuzluğa karşı soylu bir yaşamın çekirdeği, tohumu, filizi olarak yaşamı yüceleştirdiğinden kutsaldır. Bireyler şahsında yaşanan biyolojik ölümün toplum ve insanlık için açığa çıkardığı anlamlı yaşam enerjisini ifade etmesi bakımından yaşamın en saf haline şahitlik, tanıklık yapmayı, bilince çıkarmayı tanımlar. Önder Apo şahsında deha düzeyinde dile gelen özelliğin belirginlik kazandığını görürüz: Toplumculuk ve örgütlenme gücü. Önder Apo ile ister fiziki temas biçiminde isterse daha dolaylı yollarla tanışma durumu olan birçok kişinin hissettiği, gördüğü bir özelliştir bu. Aile, ülke, sosyal çevre, maddi imkan ve daha birçok bakımdan Önder Apo'dan daha avantajlı konumda olanlar vardır oysa. Hatta Önder Apo belirtilen tüm bu

konuların hemen hepsinde büyük bir şanssızlıkla gözlerini dünyaya açmış gibidir. Mesela ailesi yaşadıkları köyün en yoksullarındandır. Babasının, gelişimi için sunabileceği pek bir imkan bulunmamaktadır. Taşıdığı ulusal kimlik resmi devlet sistemince bir hiç olarak görülmektedir. Bu koşullarda anasının tüm emek, çaba ve mücadeleye sunduklarının bile bir yaşam tutamağı olmaktan öteye gidemeyeceğinin bilincindedir. Yaşamın kendisi değil, yaşama bir yerinden asılmasını sağlayacak bir dal sadece. Yokluktan imkân yaratma becerisini bu koşullar altında yüz yüze kaldığı yaşam gerçekliğine elinden geldiğince ciddi yaklaşarak edinmektedir.

Çocukluk hayallerine ihanet etmeyeceğine dair söz vermektedir kendisine. Önder Apo gerçekliğinden azade, düz bir benzeştirme çoğu insanı yanılgıya götürebilir. Herkes, hepimiz çocuk olduk. Ve hepimizin o yaşlara özgü hayalleri vardı. Neleri hayal etmedik ki; kimimiz yüksek statülü bir mesleğe sahip olmayı, kimimiz sahip olmadığı ama bir arkadaşında gördüğü bir elbiseyi ya da oyuncuğu, kimimiz o yaşta hayran olduğu birine benzeyen biriyle aşk yaşamayı hayal etti. En idealistimizin ufkunda anasına-babasına hayırlı evlat olmak, onları huzur ve rahat içinde yaşatmaktan ötesi yoktu belki de. Mesela kaçımız oyun arkadaşı kocaya verildi diye kahırlara boğuldu? Arkadaşını tekrar oyunlara getirmek için didinip durdu? Kaçımız ailemizin "konuşma!" uyarılarına başkaldırarak ailemizin husumet yaşadığı aile çocuklarıyla ömür boyu sürecek bir dostluk, yoldaşlık için çaba harcadık? Kaçımız elde ettiğimiz en küçük bir başarıyı bile daha o yaşlarda bir topluluk oluşturmak, herkesi bir araya getirmek için vesile yapmaya kalkıştık? Bu sayılanlardan biri ya da birkaçını gerçekleştirenlerimizden kaç bunları bir çizgi olarak sahiplenebildi? Hayallerin böylesine, dört elle sarılıp büyütmeyi, yaşamsallaştırmayı ama yüz çevirmemeyi ilke edindi? Çocukluğun bilinç düzeyinin el verdiği ölçüde sahip olduğu toplumsal kaygı ve çabayı terk etmeyi ihanet olarak çözümledi? Büyüme ve olgunlaşma denen olayı bu tutkularından feragat etmeden yaşayan kaç kişi vardır mesela? Yaşanan tüm haksızlıklar, eşitsizlikler, çarpık sistemden kaynaklı ne kadar sorun varsa hepsine olduğu gibi tabii olmayı büyüme ile, adam ya da kadın olmakla eşdeğer görmek değil mi hepimizi çözümsüz ve etkisiz kılan?

Anlamak ve değiştirmek

Bahsedilen yaşamsal sorunlar bir insanın sosyalist karakterli özgürlüğü ne düzeyde gerçekleştirdiğini gösteren iki temel kıstasa

dikkatimizi çekiyor: Anlamak ve değiştirmek. Toplumculuğun bilimsel ve ideolojik temelde sisteme kavuşmuş biçimi olarak sosyalizm ise bizleri anlama dayalı bir devrim ve devrimci karakterli bir anlayışın sentezleneceği yegâne pota olarak örgüt ve örgütlülüğe yönlendiriyor. Örgütlenmeden örgütlemenin mümkün olmadığı tarihsel toplumun binlerce yıllık pratiğinin insan zihnine kazındığı bir tecrübe. Eğer oluşturulmuş örgütsel bir yapı varsa ortada, yapılması gereken o kadar da zor değildir. Kurumları olan, strateji ve politikası belirlenmiş, gelenek ve ölçüleri oturmuş, kolektif bir tecrübe ile kadrolarını kısa sürede yetkinleştirme imkânlarına sahip bir örgüte katılmak ve belirlenen çizgiye dayalı bir anlayış edinip pratikleşme düzeyi yakalamak az-çok tutarlılığa, samimiyete ve belli bir kavrayış gücüne sahip herkesin yapabileceği bir şeydir. Ama ortada dahil olunacak ya da örnek alınacak bir yapı yoksa, kendini örgütlü kılama durumu kendini her gün yeniden yaratmayı gerektirecek kadar hassasiyet gerektirir. Şehit Zilan'ın da raporunda belirttiği üzere Kürdistan yüzyıllardır doğru önderliklere hasret bir ülke ve halk gerçeğini ifade etmektedir. Varılan son nokta sömürgeci ulus-devlet sınırlarıyla parçalanarak lanetli bir tanımsızlığa mahkûm edilmiştir. Dış dünyayla temasın gerçekleştiği kent ortamında kendi değerlerinden utanma ve kaçış yaşanırken, öz değerlerin görece daha belirgin bir şekilde varlığını sürdürdüğü köy ortamında ise geleceksizliğin yarattığı umutsuzluk ve gerilik hakimdir. Yaşama ciddi yaklaşmak dışında bir çıkış göremeyen Önder Apo, herkesten önce kendini örgütlemenin gerekliliğini bilince çıkarıyor. Kendini örgütleyerek toplumu güç haline getireceğinin farkında olan Önder Apo, çocukluğunda namaz kılip duaları ezberlerken de üniversitede bilimsel sosyalizmin klasiklerini etüt ederken de bir sosyalist gibi yaşayıp, tespit ettiği her sorunla bu doğrultuda mücadele veriyor.

Mücadelesiz bir örgütlülüğün mümkün olmadığı hem tarihsel örnekler hem de PKK tarihinde tüm açıklığıyla görülüyor. Bu hem iç mücadele bakımından hem de

dışa karşı verilen mücadele bakımından geçerli. Parti içinde ortaya çıkan tasfiyeciler-çeteci gruplar ve bunların Parti ve halk değerlerine verdiği zararlar, iç sorunların dıştan gelenlerden daha az tehlikeli olmadığı kanıtı olarak belirginlik kazanıyor. Yakın tarihte Medya Savunma Alanları'nda gerçekleştirilen bir toplantıya gözlemci olarak katılan farklı bir sosyalist hareketin kadroları, toplantı esnasında gelişen eleştiri ve özleştirilere tanık olduktan sonra arkadaşlara şöyle bir itirafta bulunuyorlar: "Bu toplantıyla, en temel sorunumuzun (Türkiye sosyalist hareketi adına belirtiyor) önderlik sorunu olduğunu görmüş olduk." Eleştirebilmek ve özleştirme vermek; yıllardır PKK'nin en temel kıstası olarak kabul edilen bu konular birçok parti ve örgütün dağılmasına neden olabiliyor. Ölçü koyacak yetkinlikte bir tutarlılık olmazsa, eleştiri ve özleştirme mekanizmasını uygulamak mümkün değildir. Çünkü devrim doğrularının ateşinde terbiye edilmemiş küçük-burjuva ve feodal-köylü karakter yapısı herkesin kendini esas ölçü ve örgüt görmesine zemin sunmaktadır. Günün her saati, dakikası ve saniyesinde devrim ve sosyalizm odaklı bir yoğunlaşmayla devrim ve sosyalizmin ölçüleri netleştirilerek, kendini örgüt yerine koyan küçük-burjuva ve köylü anlayışının tahribatları engellenebiliyor. Soyut bilgi biriktirmekten, kaba-sekter kural dayatıcılıktan, her durumda nabza göre şerbet vermeyi sosyalleşme diye belleyen ilişki biçiminden ve daha birçok yetersiz kavrayış ürünü sorunlu yaklaşıma taban tabana zıt önderlik çizgisi yaşamdan damıtılarak sosyalizmin ölçülerine dönüştürülen değerlerin tutarlılıkla sahiplenilmesi, dile getirilmesi ve uygulanmasıyla oluşturuluyor.

İlmek ilmek işlenen sosyalizm

Böyle bir sosyalist yaşam zemninde boy veren mücadele anlayışının en görkemli gerçekleşmesini şüphesiz Önder Apo'nun İmralı Adası'ndaki tecrit koşulları altında verdiği direnişin yaratım gücünden görmekteyiz. Mesela Özgürlük Sosyolojisi'nin Önsöz'ünde Önder Apo kitabın (Savunma) hazırlanma sü-

recine dair şu dikkat çekici bilgiyi paylaşıyor:

"Yazım tekniği konusunda da bazı hususları belirtmem aydınlatıcı ve bağışlatıcı olacaktır. Hücre koşullarında ancak bir tek kitap, dergi ve gazete bulundurma izni söz konusudur. Not almam ve alıntı yapmam mümkün olmadı. Önemli gördüğüm her hususu hafızama kaydetmem ve kişiliğime özümsetmem temel yöntemim oldu. Her yasağa kölece katlanmadım. Bu yasaklara verdiğim karşılık, evrenin bilgi deposu olan hafızama giderek netleştirmek ve belirleyici önemi olan fikirleri başat kılmak oldu.

Fakat bu yöntemin en büyük zaafı insan hafızasının unutmakla malûl olmasıdır. Not alamamak bu açıdan engelleyici rol oynadı. Bu bölümü yazmaya hazırlanırken kalem yasağı da geldi. Ancak hücre cezasının onuncu gününde bu yasağın kalkınca hemen yazmaya giriştim. Çünkü giderek gecikiyor, sözümü yerine getiremiyordum. Kalem yasağına verdiğim yanıt ana taslak üzerinde daha da yoğunlaşmak oldu." (Özgürlüğün Sosyolojisi, Önsöz)

Düşünce ve eylemi, kavgayı ve yaratımı, yalnızlığı ve örgütlülüğün en kitlesel halini aynı anda yaşayan, bir yaratım gücü olarak halkına, bölge ve dünya halklarına taşıyan bu duruş yaşam boyu ilmek ilmek işlenircesine bu düzeye vardı. Belli bir haksızlık ya da dayatma karşısında herkes direnir. Ama belli bir süre sonunda güç getiremeyip sonuç alamadığında çoğu insan pes eder. O, anlık, sınırlı bir dönem için geçerli olan direniş tutumu vicdanını rahatlatmaya yeter. Pes etmeyi aklına bile getirmeyenlerde ise direnişin genellikle son Mohikan tarzında gerçekleştiğini görürüz. Davasını toplumsal bir harekete dönüştürecek etkili yöntemleri yaratıcı tarzda kullanma durumunun gelişmediği, insanlık adına tek kazancın şerefli bir ölüm ile sınırlı kaldığı örneklerdir bunlar. Yaşlı Kürdün bilgece tespiti, tek atımlık barutla gerçekleştirilen yiğitlikler, yürüyen bir kütüphane olma halleri... Tek tek bu anlayışların özgürlük ve kurtuluş adına toplumsal hafızaya katkıları çok sınırlıdır. Önder Apo'nun her tutum, söylem ve hamlesinde ise birbirine zıt olguların

senteze dönüştüğünü görürüz. Tecrit koşullarında kitap ve kalem yasağına verdiği karşılık, o sentezlerin en kararlı dehlizlere sokulan topluma ışık ve yol olacak perspektiflere dönüştüğünün sayısız örneklerindedir.

Köhnemlik yerine soylu doğrular zamanı

Heval Karasu bir değerlendirmesinde Önder Apo'nun doğruları kadar yanlışlarının da sahiplenilmesinin gerekliliğinden bahseder. Nedir yanlış olan? Önder Apo gerçekliğini yeterince bilince çıkaramamış bir akıl burada medrese softalığına yakın bir duruşun işaretlerini görebilir. Ama tarihsel gerçekleşme sürecinin açığa çıkardıkları ortadadır. Önder Apo'nun anlam gücü ve devrimci iradeyle karşı çıktığı esas konulardan biri de doğru diye tabii olunan kabullerdir. Belirtildiği üzere bu, yaşamının çocukluk dönemine kadar giden erken dönemlerinde boy veren bir özelliktir. Devrimci önderlerin şahadetleri sonrasında Türkiye'de devrimci hareketin öncülük sorumluluğunu üstlenmek, bu zeminde Kürdistan'ın sömürge durumuna vurguda bulunmak, sol-sosyalist siyasetin engelleme çabalarına takılmaksızın mücadeleyi Kürdistan'a, ülke koşullarının özgünlüğüne dayalı bir şekilde yeniden yapılandırmak, partileşmek, herkesin devrim beklediği bir anda faşizmin ayak seslerini hissedip mücadeleyi büyütmek için Ortadoğu sahasına hicret etmek, silahlı mücadele kararlılığına ulaşım için ve dıştan gelen tüm engelleme ve itirazlara rağmen bu kararlılığın gereklerini yerine getirmek, sonrasında ise en son tarihi çağrıya kadar varan demokratik siyasal çözümün taşlarını her türlü provokasyona, uluslararası komploya rağmen sabırla döşemek... Tamamı kendi dönemlerinde ya hiç ya da yeterince anlaşılmamış perspektifler olarak çoğunluğun haksız eleştiri, hatta ithamlarına gerekçe yapılan tutumlar oldu. Mesela silahlı mücadele kararı neredeyse her kesim tarafından tehlikeli ve yanlış bir karar olarak görüldü. Gerekleri yerine getirilmediğinde öyle bir potansiyeli taşıdığı açıktır. Nitekim

12 Eylül faşist cunta rejimine karşı silahlı mücadele pratiğine yönelen farklı siyasetler de mevcuttur. Dev-Yol bunlardan biridir. Fakat Doğu Karadeniz kırsalında geliştirilmeye çalışılan bu girişimin birkaç aylık ömrü sonucun fiyasko olduğunu göstermiştir. Bırakalım faşizmi geriletmeyi, halk adına zaferler elde etmeyi, dağ koşullarında ayakta kalma gücü bile açığa çıkarılamamıştır. Bu girişim nihayetinde kendi kendini feshetmek durumunda kalmıştır. Bu ve buna benzer zayıf, başarısız girişimlerin Türkiye toplumu üzerindeki etkileri, bir zamanların devrimci Karadeniz toplumunun faşizmin manipülasyonlarına hazır hale getirilmiş olmasından görülmektedir. Heval Karasu bu değerlendirmesiyle esasen, anlam kadar doğruların da örgütlenme gücüyle yaratıldığına işaret ediyor. Sayılan atılım kararlarının tamamı potansiyel olarak ciddi riskler taşıma potansiyeli taşıyordu. O radikal kararların uygulanma süreçlerinde gelişebilecek en ufak bir zaaf Dev-Yol pratiğinin Türkiye toplumu üzerinde yarattığı etkiye benzer olumsuz sonuçları, belki de daha ağır biçimde Kürdistan'da yaratacaktı. Ama öyle olmadı. Önder Apo örgütlediği, güven ve inanç verdiği, dahası özgürlük umutlarını kahredici direniş koşullarında yaşama tutunmanın en güçlü dayanağına dönüştürdüğü yoldaşlarıyla 1982'de Amed 5 Nolu Zindanı'nda, 15 Ağustos 1984'te Eruh'ta, 2012'de Rojava'da ve 2020'den günümüze kadar Zap'ta, Avaşin'de, Metîna'da köhnemiş doğruların yerine soylu doğruları yaşamsallaştırdı.

Önder Apo, 'ben bir sosyalist olarak yaşıyorum'

Önder Apo'nun 4 Nisan kutlamaları çerçevesinde gençliğe gönderdiği mesaj herkesi, hepimizi Önderlik gerçeği üzerine daha derin yoğunlaşmaya dönük bir çağrı. Önder Apo "ben bir sosyalist olarak yaşıyorum" diyor mesajında. Bu mesajı İmralı'da tecrit koşullarındaki tutsaklığını da dikkate alarak veriyor. Yaşam gerçekliğine ciddi yaklaşarak, eşitlik-adalet-özgürlük-demokrasi-sosyalizm gibi değerlerin soyut birer olgu olarak zihinlerde çakılı kalmasına itiraz ederek çocukluğundan bugüne sosyalist karakterini koruduğunu ortaya koyuyor. Yoldaşlarından, halkından istediklerinden daha fazlasını bizzat kendi kişiliğinde gerçekleştirmiş bir sosyalist önder olarak özgürleşmenin yollarını gösteriyor. Tüm imkansızlıklardan tarihin en büyük insanlık yürüyüşünü yaratan iradeyle, tek kişilik hücrelerinde kadını, genci, Kürt'ü, Türk'ü, Arabı, dünyanın her yerinden, toplumun baskı ve sömürünün en ağırına mahkûm halde tutulan her kesiminden milyonlarca insanla birlikte mücadele veren bir sosyalist önder olarak tarihe yön veriyor. Şehitler böyle bir önderlik gerçeğini doğru kavrayışın yarattığı coşkuyla şahadete yürürken filizlenecek özgür yaşamı muştuluyorlardı. Önder Apo şahsında vücuda gelen önderlik gerçeğinin samimiyet ve ciddiyetle içselleştirilmesini de bir özgürlük görevi olarak önümüze koyuyorlardı. Öyleyse özgürlük sorunlarına cevap olabilmek, dahası, özgürlük sorunlarını tespit edip kaynaklarını çözümlenmek için Önderlik çizgisinde aydınlanmayı, örgütlenmeyi ve sosyalist yaşamı ahlak ve namusun güncel gerekliliği olarak esas almak gerekiyor.

Kırmızı topraklı tepeler

Akşam bardaktan boşalır-casına yağın yağmurun aksine seher vakti yağmurdan eser kalmamıştı. Üstelik bugün doğan güneş daha parlak ve daha sıcaktı. Seher vakti hafif esen rüzgârın getirdiği yağmur sonrası herkesin neden olduğunu bilmeden içgüdüsel olarak hoşlandığı toprak kokusu vardı havada. Köy meydanında küçük su birikintilerinin yanında asfaltsız hatta mucurlu bile olmayan dar sokaklar çamurdan, balçıktan yürünemez haldeydi. Yağmur şiddetli olmasına şiddetliydi, altyapı da olmayınca olacak vaziyet buydu. Birkaç evcil beyaz güvercinin su birikintileri içinde banyolarını yapmaları dün akşam olup bitenleri unutturuyordu insana...

İnsandan biraz uzak yerler bahar rengindeydi. Badem ve erik ağaçları çiçeğe durmuş ve doğa çetin geçen kışın karabulutların yerine, gök gürültüsünün ve şimşeklerin efendisi Hz. İlyas'ın (Aziz İliya) bulutlarını ve bahar yağmurlarını koymuştu. Dün geceki zifiri karanlık ve şiddetli yağmur altı yüz haneli köyün altı bine yakın ahalisini gece boyu evlerine hapsedmiş, şiddetinden eksik etmeyen Hz. İlyas gök gürültüsünü ve şimşeklerini salabildiğince salmış, hiç kimseye rahat bir uyku uyutmamıştı. Yollar böyle olunca, elektrik sistemi de farklı düşünülmezdi, elektrik de kesilmiş, karanlık tüm köyü yutmuştu. Çocuklar büyüklerinin sıcak güvenliğinde, onlara sarılarak uyumaya çalışmıştı.

Baharın Hz. İlyas (Aziz İliya) arada bir insafa gelir, kenara çekilirdi.

İşte bunlardan birinde güneşin ilk ışınlarıyla beraber canlanan toprak, koyulaşan yeşil, envaiçeşit çiçek, renkleri ve kokularıyla tüm köy halkını da kendileri ile birlikte canlandırmıştı. Okul yolunu tutan çocuklar, ilçeye gidecek olanların yolcu bekleyen köy minibüsleri kaçırmamak için telaşlı koşuşturmaları, camide kıldıkları sabah namazından sonra evlerine dönen köyün yaşlıları ve biriken yağmur sularından oluşan gölcüklerde sabah banyosunu yapan ördekler, kazlar, güvercinler yeni güne çoktan merhaba demişlerdi. Yeni günün doğuşu, gece yaşanan tüm karanlık korkuları unutturmuştu.

X... köyü, yüksekliği üç yüz metreyi bulan bir tepenin eteklerinde kurulmuş, yüzyıllar önce birkaç ev iken şimdilerde altı yüz haneyi bulan bir köydü. Köylüler eteğinde köylerini kurdukları tepeyi, kutsal bilmiş, isimsiz bırakmıştı. Bilindiği kadarıyla tepenin isimsiz kalmasının nedeni, sevdiklerini sakladıkları yer olmasıydı. Tepe kimsenin mülkünde olmamış, bey, efendi, aziz, azize, ağa, paşa bile olsalar kimsenin ismi o tepeye verilmemişti. Ölen her kim olursa olsun diğerleriyle eşitti. Ölüm orada herkesi eşitliyordu.

Bu isimsiz tepe aynı zamanda içinde meyve ağaçlarının da bulunduğu küçük bir ormandı. Yüzlerce dut, kayısı ve nar ağacının yeterli aralıklarla bir düzen halinde ekildiği göze çarpıyordu. Bu haliyle tüm mezarlığın üzerinde canlı bir anıt gibi duruyordu. X... köyünün geleneklerinden biri de her göçüp

◆ Ferhatların evleri tepenin tam altında, köyün en yüksek ve köyün tamamına hâkim bir yerdedi. Ferhat sık sık evlerinin damından köyü seyrederdi. İşte bu sert rüzgârlı ve sağanak yağmurlu günde de köyü seyrederken köyün doğu tarafındaki kendilerinden elli-altmış metre uzaklıktaki evlerinin damında kendisi gibi dama çıkmış arkadaşı Serdil'i gördü. Serdil sol omzunu anten direğine dayamış Ferhat'a taraf bakıyordu...

gidenin mezarının başına bir ağaç dikilmesiydi. Mardin ovasında bu tepeye benzeyen irili ufaklı onlarcası daha var. Böylesi kırmızı toprağın bu tepeleri nasıl oluşturduğu hala pek bilinmez. Hepsinin de belli aralıklarla bir insanın birinden diğerine seslenebileceği bir sıralama halinde olması, bu işin doğadan ziyade, oranın sakinlerinin işi olduğu kanısını uyandırıyor. Kürt masallarına bakıldığında çoğunun bu bilinmezliklerle bu tepelere konu olduğu görülecektir.

Onlarca genç gerillanın yolunu tutmuştu

X... köyünün bir başka ayırt edici özelliği de, onlarca köy ve mezarın bir biçimde uğrak yeri olmasıydı. Burası çevre köy ve mezarların merkezi sayılırdı. Bu stratejik konumu, daha 1977, 1978 yıllarında Özgürlük Hareketi'nin dikkatini çekmişti. 1990'lara gelindiğinde ise parti burayı üs olarak kullanmış, onlarca genç parti saflarına katılmış, köyün onlarca şehidi olmuştu.

1991 yılına girildiğinde her şey bir başka biçime bürünmüş, halkta ulusal bilinç ve bunun gerekliliği olan yurtseverlik düzeyi bir hayli gelişmişti. Köyün büyük bir kısmı

yurtseverdi. Bu yurtsever kitle, partiye inanıyor, güveniyor ve bunun sonucunda da her türlü maddi ve manevi desteği sunuyordu. Geriye kalan küçük bir kesim ise, daha çok zenginler, feodal kompradorlar, aynı zamanda işbirlikçi-hainlerdi. Açıkta açığa olmasa da parti karıştıydılar. Bunlar köyün birçok yurtseverini düşmana ihbar etmiş, birçok yurtsever ve şehit ailesi köylerinden göç etmek zorunda kalmıştı. Buna karşı parti, köydeki yurtsever potansiyelini korumak, zarar görmelerini engellemek için belli aralıklarla uyarmıştı. 90-91'deki devrimsel gelişmeler bu işbirlikçi güçlerin olumsuzluklarını geriletmişti.

Güneşin yavaş yavaş yükselmesiyle öğlen saatleri yaklaşıyordu. Parlak güneşin önünde yavaş yavaş yağmur bulutlarının habercisi sis bulutu toplanmaya başlamıştı. Sis bulutu giderek yoğunlaşmış, önce griye döndü, yoğunlaştıkça kararı ve arkasında bıraktığı güneş görünmez oldu, öğlen ezanıyla birlikte sağanak yağmur başladı. Sağanak yağmurla birlikte sert bir rüzgâr esiyordu. Köyün gençlerinden Ferhat tüm bu anları ve etrafta olup bitenleri seyretmek için evinin damına çıkmıştı. Islanmayı göze alarak bu anın tüm ay-

rıntılarını gözlemlemişti. Aslında o da tam kestirememişti, birden gelen bu sağanağı. Çiseleyen yağmur insana hoş bir ruh hali verir, hesabıyla dama çıkmıştı, bir anda gelen sağanakla sırlıslıklam olmuştu. Nisan ayı gibi saati saatine uymayan bir ay var mı acaba! Bir bakıyorsun güneş taşı parlatıp kavuruyor, bir bakıyorsun şimşekler çakıyordu. Bulutlar afacan çocuklar gibi, bir kayır oraya bir buraya koşturuyordu.

Ferhatların evleri tepenin tam altında, köyün en yüksek ve köyün tamamına hâkim bir yerdedi. Ferhat sık sık evlerinin damından köyü seyrederdi. İşte bu sert rüzgârlı ve sağanak yağmurlu günde de köyü seyrederken köyün doğu tarafındaki kendilerinden elli-altmış metre uzaklıktaki evlerinin damında kendisi gibi dama çıkmış arkadaşı Serdil'i gördü. Serdil sol omzunu anten direğine dayamış Ferhat'a taraf bakıyordu. Yağmur daha da şiddetlenmişti. Sırlıslıklam olmuş, yağmur iliklerine kadar işlemişti Ferhat'ın... Islanan kâküllerini gözlerini kapatmıştı. Eliyle kâküllerini yukarı kaldırıp Serdil'e daha dikkatlice baktı. Serdil de sırlıslıklam olmuştu. Sürekli taktığı çiçekli yazması saçlarının üstünden boynuna

kaymış halde, esen dondurucu rüzgârdan kollarını birbirine kavuşturduğunu, omzunu yukarı doğru kaldırdığını görünce Serdil'in de kendisi gibi üşümüş olduğunu anladı. Serdil düşünceli görünüyordu, nedendir diye düşündü. Arkadaşları, tanıyorlardı birbirlerini. 'Bu yağmurda böyle heykel gibi durmasının bir sebebi olmalı' diye aklından geçirdi. Sağanak yağış artınca Ferhat aşağı indi. Sonrasında bir ara Serdil'i kontrol etmek için tekrar dama çıktığında Serdil'in damdan indiğini gördü. Ferhat öğle yemeğine çağırın annesinin sesiyle tekrar aşağı indi.

Kaderin çemberine meydan okuyan Serdil

Ferhat Serdil'den bir yaş büyüktü. Yaş farkına rağmen ilkokulu, ortaokulu beraber okumuşlardı. İlk ve ortaokul köyde olduğundan genelde köyün kızları ilk ve ortaokulu okurdu ve sonrasında öğrenim süreçleri sona erdi. Her ikisinin sekiz yıllık okul süreci, Ferhat'ın liseye ilçede devam etmesi, Serdil'in okulu bırakmasıyla son bulmuştu. Serdil ortaokulun son günlerinde gözlerden kaçmayan, gözle görülür bir hüznü, bir acıyı ve burukluğu yaşamıştı. Sınıf bileşiminin hemen hepsi X... köyündendi ve genelde birbirleri ile akrabaydılar. Bu sekiz yıllık okul hayatı onlar için bir aile ortamı gibiydi. Serdil hemen bütün arkadaşlarına alışmıştı ve onların içinde rahattı. Onlarla istediği gibi konuşuyor, gülüyor, oynuyordu. Sık sık 'ben ancak günde dört-beş saat, o da bu ortamda özgürüm' derdi. Ferhat 'şimdi anlıyorum Serdil'in bu durgun, suskun, üzüntülü halini' diye kafasında onunla empati kurmaya çalıştı. Serdil'in tüm bu halleri artık böyle bir ortamın sona erecek olmasındandı. Arkadaşlarıyla eskisi gibi bir araya gelemeyecek, arkadaşları onun için sadece sekiz yılını beraber geçirdiği çocukluk

arkadaşları olarak kalacaktı. Onu halden hale sokan sadece bu durum değildi, ailesini sevmediğinden değil ama artık sadece aile ortamına, anne-babanın, nene-dedenin yaşadığı kadere benzer bir kadere mahkûm kalacaktı. Ne bir komşuya gidebilecek, ne de herhangi bir arkadaşıyla konuşabilecekti. Sekiz yıl boyunca hep 'abi abi' dediği, fikrini danıştığı Ferhat'a bile bir yabancı gibi bakacak ve birbirlerine öyle davranacaklardı. Serdil karne gününde çocuklar gibi ağlamış, hiçbir arkadaşıyla vedalaşmadan ve hiçbirinin yüzüne ve hatta arkasına bile bakmadan yanlarından koşar adımlarla uzaklaşmıştı. Ancak Serdil, aradan biraz zaman geçtikten sonra çok da öyle olmadığını görecekti. Başta Ferhat ve birçok okul arkadaşı onu yalnız bırakmamıştı. Akraba oldukları için sık sık birbirlerinin evlerine gidiyorlar, eskisi kadar sık olmasa da yine konuşuyorlar, tartışıyorlardı.

Kadın ve aile sorunu

Lise yıllarının başlamasıyla birlikte Ferhat ve diğer bir kısım arkadaşı lisede kurdukları okul komitesinde Özgürlük Hareketinin bölge yönetimi tarafından resmi düzeyde görevlendirilmiş, çalışmalarda aktif rol almışlardı. Liseyi ilçede okudukları için ancak iki haftada bir köye dönebiliyorlar, fırsat buldukça da Serdil'e kitap getiriyorlardı. Serdil, Ferhat'ın kendisine getirdiği tüm kitapları fırsat buldukça okuyordu. Aile içinde babası dışında kimse Serdil'e pek karışmazdı. Babası rahatsız edici bir küçümsemeyle, 'kocaman kız olmuşsun, senin yaşlarının her birinin iki-üç çocuğu var, sen ise hala yedi yaşındaki çocuklar gibisin, bıraksak gider sokakta çocuklarla oyun oynarsın' derdi. Serdil babasının huyunu-suyunu bildiği için onun yanında konuşmaz, onun konuşmalarına kulak asmazdı. Onun bu sessizliği, babasını daha

da kızdıyordu. Bazen babasının kaba saldırıları bile oluyordu. Serdil ise, soğuk bir suskunluk içinde sessizliğini bozmaz, ağlar gibi olur, çoğu kez ağlamamak için dudaklarını ısırırdı. Tepkisi ve sessizliği tüm bedeninin titremesi oluyordu. 'Ne olursa olsun onun istediği gibi olmayacağım, ablalarım gibi olmayacağım, hepsinin peşinde beş-on çocuk, bu halleriyle insandan başka her şeye benziyorlar. Tek anladıkları şey çocuk doğurmak ve büyütme' babasının pek anlamadığı, yarı anlaşılır bir ses tonuyla bunları söylüyordu.

Ferhat'ın Serdil'e verdiği 'Kadın ve Aile Sorunu' kitabı onu çok etkilemişti, kitapta yazılanların onun için yeni bir dünyaya merhabaydı. Kürt ve Kurdistan kadının trajedisini bu kitaptan tüm çıplaklığıyla sarsılarak öğrenmişti. Kafası karışmıyor da değildi. Sonuçta sarsılarak da olsa, kafası karışarak da olsa çelişkileri derinleşiyordu. Özellikle bu kitap onu çok etkilemekle birlikte, içinde yer aldığı toplumsal yaşamın kadın için nasıl bir tuzak olduğunu ve yine bu tuzaktan kurtulmanın tek yolunun bu toplumsal yaşam içinde bir şeye başkaldırmakla gerçekleşeceğini öğreniyordu. Birçok konu ona ağır geliyor, anlam veremiyordu. Bunları not alıyor, hafta sonunda Ferhat köye geldiğinde onunla tartışıyordu. Ferhat Serdil'deki bu hızlı gelişmeye şaşırıyordu, bir taraftan da seviniyordu. Bazen ona takılarak;

'Bak Serdil, bu gidişle ya sen amcamı evden kovacaksın, ya da o seni. Çünkü senin öğrendiğin şeyler amcamı kabul etmiyor, onun bildikleri de seni' şakayla karışık, 'biliyorsun baba-evlat kavgasında kimse araya da girmez. Biz de seni kurtaramayız' dediğinde Serdil, 'Yok, yok babam görüldüğü gibi değildir, aslında yufka yüreklidir. Bir yere kadar onun yaptıklarına anlam veriyorum. Asıl suç onların değil, var olan biçimiyle din-düzen ilişkisi onları iradesiz bırakmış. On-

ları bu halleriyle bir yere kadar kabul etmek, dinlemek gerekiyor. Ama onlar gibi olmayı, onların önümüze koyduğu emrivakileri kabul etmeyi, onların yaşam tarzlarını yaşama, paylaşma hatasına düşmemeliyiz. Bu ölümün başka bir adıdır' diyordu.

Buna karşılık Ferhat; 'tamam, bazı şeyler söylendiği gibi pratikte olmuyor, yani bu bir yıl içinde birçok şey öğrendin. Herkesten çok kitap okuyorsun. Bazı hakikatleri öğreniyorsun ve birçok doğrunun farkına varıyorsun. Peki, bunlara nasıl hayat bulduracaksın. Böyle giderse yarın öbür gün bunlar unutulur. Ne sana ne de başkasına yararı dokunur. Sen de o en çok karşı olduğun, binyılların gelmiş geçmiş yaşamına karşı duramazsın.' 'Hayır! Hiç de öyle değil' dedi Serdil.

'Mesela okumaya devam etmek istedin. Amcam bırakmadı, seninle kardeş gibi olmamıza rağmen benimle iki kelime konuşmanı yasaklıyor. Bugünde birçok şeyi istiyorsun. Zaten seni sen yapan da bu... Tüm köy kızlarından farklı bir yaşamı istiyorsun, yarın da öyle şeyler isteyeceksin. Ama bu bir hayalden öteye gitmeyecek' Ferhat'ın bu şekilde konuşmasına karşılık Serdil; 'bu dediklerin doğru, ama yarında böyle olacak diye bir şey yok. Hayalimde birçok şey var. Onları gerçekleştirmek için yaşayacağım. Sizin gibi arkadaşlarım olduktan sonra kendime olan güvenim fazlasıyla artıyor' dedi. Bunları söylerken gözleri buğulanıyordu. Hüznü ile sevinç Serdil'in gözlerinde düalizmin küçük bir örneğini yaşıyordu. Arkadaş ortamında, hatta birini dinlerken bile, yanında hiç kimse yokmuş gibi bir yerlere dalıyor, gözlerini kırpmadan önündeki herhangi bir şeye dik dik bakıyordu. Serdil gerçekten de farklıydı. Köyün hiçbir kızına, gelinine, kadınına benzemezdi. Onun yaşındaki kızlar çoktan çeyizlerini tamamlamış, kader diye belledikleri köy kadınlarının yaşamını çoktan

kabullenmişlerdi. Tek hayalleri, bir koca, birkaç çocuk, küçük bir evlerinin olmasıydı. Birçoğu da hiç görmediği tanımadığı, anne ve babalarının görüp, kendilerince uygun bulduğu biriyle evleniyordu. Bu erkekler de çoğunlukla zengin birilerinin çocukları veya akrabaları olurdu. Zaten kızın eş beğenmesi, seçme hakkı ne ola ki, eski köye yeni adet mi! İlk günlerde güle oynaya evlenen çiftler aylar sonra birbirlerini yiyip bitiriyorlardı. Her ikisi de tükenirken, en çok olan da o genç kadınlara oluyordu. Daha otuzunda 8-10 çocukla 70'lik neneye dönüşüyorlardı. Kadınların gördüğü psikolojik ve kaba şiddet de cabası elbette...

Terazisinin bir kefesinde horoz değerinde Serdil

Serdil çok da uzağa gitmeden, annesinden, halalarından, teyzelerinden, abla ve yengelerinden olabilecekleri kestirebiliyordu. Babasının annesini defalarca dövdüğünü görmüştü. Ablası evlendikten daha birkaç ay sonrasında, ömür boyu unutamayacağı trajedileri toplayıp baba ocağına geri dönmüştü. Toplumsal baskılardan ve araya birileri girdikten sonra evine dönmüş, sonraki yaşamı bu dünyadaki cehennemine olmuştu. Hâlbuki ilk günlerde ne kadar sevinçliydi ablası. Sanki ikisi de bunları düşünüyormuş gibi bir süre sessiz sedasız kaldılar. Ferhat gözlerini Serdil'e çevirdiğinde Serdil'in de kendisine baktığını gördü. Ferhat, 'ben artık gideyim. Diğer arkadaşlarla görüşmem gerekiyor. Nurettin senin için iki kitap getirmişti. Onları yarın sana getiririm. Bir de 'kıymetimi bilsin' diyor. Yani demek istediği sizin kırmızı horozda gözü varmış' Serdil gülümseyerek; 'Sen benden daha iyi biliyorsun. Babam terazinin bir kefesine horozu, diğer kefesine beni koyar ve horozun kefesine hep ağır gelir' deyip gereken mesajı Nurettin'e kestirmeden iletmişti.

Bunun üzerine Ferhat, 'tamam söylerim, ama kitapları baban görmesin, özellikle akşamları okumaya çalış' dedikten sonra çıktı. Ardından Serdil'in bir şeyler söylediğini duyar gibi oldu ama anlamadı. Nedenini sormadan evden çıkarak yoluna devam etti.

Avlu kapısının çıkışında Ferhat amcasıyla karşılaştı. Amcası Ferhat'a kuşkuyla bakmış, Ferhat'ın selamına karşılık vermeden hızlı adımlarla avluya girmişti. Ferhat bir şeylerin olacağını sezmişti. Biraz beklesin diye düşünceyi onu yalıtılmıyordu. Kısa bir süre sonra içerden gürültü sesleri gelmişti bile. Amcası Hacı içeri girer girmez, Serdil'e; 'Ferhat burada ne arıyor, evde erkek yok ne işi var burada' diye adeta kükremişti. Serdil babasının söylediklerine karşı 'Ferhat bizim oğlumuzdur diyen sensin, bir de bizim evde ne işi var diye kızılıyorsun' dedi. Bu söyledikleri babasının öfkesini dindirmeye yetmemişti. Bu sefer de silahın namlusunu Serdil'in annesine çevirmişti. Annesine birkaç tekme-tokak vurduktan sonra kadının yüzü hem acıdan hem de kırılan gururundan tarifi zor bir ifade almıştı. Ancak hafif bir ses tonuyla bir ah demiş, kocasına da ah etmişti. Ferhat bağırışmaları fark etmiş ancak konuşulanların tek bir kelimesini anlamamıştı. Bütün bu olanları daha sonra Serdil'den öğrenecekti. İşte o gün de yağmur vardı ve Serdil yine o yağmurda dama çıkmış, her zamanki gibi sıırılsıklam oluncaya dek damdan inmemişti.

Ortaokul yaşamından sonra aradan geçen onca zamanda Serdil arkadaşlarıyla ilişkisini kesmemişti. Hepsinin onun için kendinden büyük arkadaşları olmuştu. Birkaç yıl önce aralarından Cengo, Zeki, Selman ve Agir'in gerillaya katılması ve ayrılırlarken 'bak Serdil bu kavgamızın kadın öncülerini var, Özgürlük Hareketi kadın özgürlüğünü esas alan bir hareket' demeleri Serdil'i arkadaşlarına daha çok bağlamıştı.

Çok geçmeden Serdil köy komitesinin bir üyesi olmuştu. Ona verilen görev ise, okuduğu parti kaynaklarından öğrendiklerini kendi yaşıtındaki genç kadınlara anlatma ve onları örgütlemektir. Yaşam ve hareket alanı dar olmasına rağmen çeşmeye su almaya giderken kız arkadaşlarıyla konuşma fırsatını buluyor, küçük kardeşini bahane edip komşulara gidiyor, babası ilçeye gittiğinde veya uzun süreli köyden ayrıldığında daha rahat hareket ediyor, genç kızların bulunduğu her eve giriyordu. Artık korkusu babasının ona diyeceklerinden, yapacaklarından değil, üzerine aldığı görevi gerektiği gibi yerine getirememesi riskindendi. İşini titizlikle yapıyor, göze çarpmamaya dikkat ediyordu. Terzilikten anlaması da örgütlenme çalışmalarında ona büyük bir avantaj sağlamıştı. Tüm köydeki kadınların, genç kızların yanına elbise dikme, tamir etme bahanesiyle çok rahat gidip gelebiliyordu.

Nisan'ın ortalarında bir gündü. Güneş yavaş yavaş batıya kayıyor, bulutlar dağılmış, havanın kararmasına yakın bu günlük yeter dercesine yerini yavaş yavaş geceye bırakıyordu. Ancak güneş henüz gitmemişti ve halen bahar rengi ertesi gün kendini daha net göstereceğini anlatır gibi, kokusuyla beraber var mı benden daha güzel dercesine kendi dilinde konuşuyordu. Bu arada Ferhat, Nurettin, Necmi ve Ferhan bir araya gelmiş, tepenin güneşe bakan tarafında

bir nar ağacının altında oturarak, güneşin o günkü son demini keyiflice yaşıyorlardı. Birlikte ilçedeki liseye gidiyorlardı. Hem köy komitesinde, hem de ilçedeki lisenin komitesinde birliktediler. Çocuklukları da birlikte geçmiş, birlikte büyümüşlerdi. Bu arada Ferhat, 'Yarın öğleden sonra Mesut arkadaşın evinde biraraya gelelim. Fahri ve Hasan'a da haber verin onlar da gelsin' dedi.

Gün artık son dakikalarını sayıyordu. Yatay gelen güneş ışığı ağaçların gölgelerini elli-altmış metre uzağa kadar taşıyordu. Güneş giderek küçüldü. Küçüldükçe kızıl ile beyaz arasındaki bütün tonları sırasıyla sergileyerek ufuk çizgisini de silerek kayboldu. Güneş yoktu, ufuk çizgisi de görünmez olmuştu. Gözlerini ufuk çizgisinde sabitletiren her üçü akşam ezanının sesiyle yerlerinden kalktı. Ferhat, 'Unutmayın yarın belirttiğimiz saatte biraraya gelelim. Serdil'e haberi ben veririm. O da gelebilirse iyi olur' dedikten sonra tepeyi inene kadar sohbet ettiler.

Ertesi gün Serdil dışında hepsi Mesut'un evinde hazırıldı. Pazar günüydü. Yarın yine ilçeye, okula gideceklerdi. Ferhat düşünceli bir halle arkadaşlarını seyrediyordu. Ara sıra Nurettin'in yaptığı şakalara kulak kabartıyordu. Çünkü Nurettin boş konuşmazdı, çoğu gerçekleri esprilerle bize de dokundurarak anlatırdı, bizi de güldürürdü tabi.

Nurettin söz alarak, "Suriyeli Ömer arkadaşı at arabasıyla köyleri dolaşırken görmüşler. Anlaşılan ulaşılması zor olan korucu ve diğer köylere böyle gidiyor, ilişkileri böyle kuruyor. Bu son dört-beş işbirlikçi ağayı ve ajanı da bu şekilde cezalandırmışlar. Yani bazı arkadaşlar gibi Tempra, Kartal (her ikisi de Tofaş'ın ürettiği o dönemin lüks arabaları) ile turist gibi değil. Ferhat, Nurettin'in bu taşları Fexri'ye attığını hepimiz biliyorduk. Bu arada Fexri'nin yüzü biraz kızarmıştı ama dışı vurmamaya çalışıyordu. Belli bir süre sonra Fexri'nin savunmaya geçeceğini anlayan Ferhat, 'Şimdi bu konuşmaların zamanı değil, bizim üzerinde konuşmamız gereken işlerimiz var' deyince Hasan, 'başlayalım o zaman, tüm arkadaşlar hazır' deyince Ferhat; 'Serdil gelmedi, mutlaka gelirim demişti' dedi. Araya giren Hasan 'senin amcan yaşadıkça Serdil'e rahat yok. Serdil'in en büyük düşmanı odur. Eğer Serdil devrimcilik yapacaksa ilk elden babasını aşması gerekir' deyince tüm arkadaşları güldü. Ama bu konuşma beraberinde bir sessizliği de getirdi. Konuşan sadece bakışlar oldu. Özellikle Ferhat'ın bakışlarında herkes bir kızgınlık ve öfke görüyordu. Sanki 'Serdil gelmezse biz de konuşamayız. Konuşacaklarımızı onu da başlıyor. Alacağımız kararlara mutlaka o da ortak olmalı, onun da görüşleri gerekli' denilmişti.

Özgürlük yolcuları

Sessizliği ilk önce kapalı evin dış kapısının gıcırdayan sesi bozdu. Sonra da homurtu biçiminde yarı anlaşılır olan Serdil'in sesi. Serdil odanın kapısını açınca herkesi suskun buldu. Herkes, ama özellikle Ferhat ona bir tuhaf bakıyordu. Ferhat'ın bakışı sevinçle beraber bu bakışlar biraz sorgulayıcı ve bilinmezliklerle doluydu. Serdil sanki hiçbir şey olmamış gibi işi bozuntuya vermeden, 'İşte geldim ama fazla kalacak zamanım yok. Bizim ihtiyar çok kötü nezle olmuş, onun

uyumasını bekledim. Amcanızı bilirsiniz uykusu tilki uykusu, hemen kalkabilir. Zaten kalktığına ilk amentüsü de 'Serdil, Serdil'dir, ne söyleyecekseniz önce bana söyleyin' deyince Ferhat, 'Tamam hele gel otur' dedi. Diğer arkadaşları da onlara yaklaşarak yarım daire oluşturdu, bağdaş kurmuş bir şekilde oturdular. Ferhat başladı konuşmaya, 'Biz hepimiz yaklaşık on yıldır beraberiz. Bir beden olduk aslında. Tüm köy halkı, bizim okul çevresi, bize gıptayla bakıyorlar' burada biraz duraksadı. Saniiyelerle ölçülecek bir sessizlikten sonra tekrar konuştu. Herkes pür dikkat onu dinliyor, ağızından çıkacakları bekliyordu. En çok da Serdil heyecanlanmıştı. Meraktan terlemiş, sabırsızlıkla arada bir oturduğu yerde oturuş şeklini değiştiriyordu. Ferhat'ın, 'Bildiğiniz gibi geçen yıl bu vakitlerde Cengo, Selman ve Agir arkadaşlar aramızdan ayrılıp özgürlük mücadelesine katıldılar. Ve bugün geldiğimiz bu aşamada...' diyerek sözünü bitirmeden duraksadı. Bu sözlerle Serdil işin nereye varacağını anlamıştı. İçlerinden bazılarının gerillaya katılacağını Ferhat'ın bu sözlerinden çıkartmıştı. Heyecanı giderek artıyordu. Bunu gören Ferhat, 'Evet, arkadaşlar bu

dedi Serdil. Daha önce de birçok kez bu konuyu Ferhat'la konuşmuştu. Her seferinde Ferhat farklı gerekçelerle Serdil'i ikna etmişti, ya da ikna ettiğini sanıyordu. Serdil, bu sefer daha ısrarlı bir biçimde sıranın kendisine geldiğini söyledi. Onun bu ısrarına karşı Ferhat, 'Serdil bu kocaman köyde yüzlerce kadın var. Bunlarla ilişkide olan bir tek sensin. Sen de gitsen biz bu kadınlara nasıl ulaşacağız, annelerimizle, bacılarımızla bile bu konuları zar zor konuşuyoruz. Senin gitmen bize faydadan çok zarar verir' demişti. Serdil zekiydi, bu sefer de Ferhat'ın bunları söyleyeceğini kestirebiliyordu. Serdil 'ama kendimi dayatacağım, gerillaya katılacak arkadaşlarıyla bir kıyaslama yapıp, dağlar en çok bana gerekli, onlara değil' düşüncesiyle tekrar canlandı, 'Dr. arkadaşla konuşun' dedi. Serdil'in bunu derken utangaç bir tebessüm takınmış yanaklarındaki gamzelerini gören Ferhat, 'eğer düşüncesini söylemek isteyen varsa belirtsin' deyince iki üç el birlikte kalktı. Nurettin, 'heval ben hazırım, öneri yapanlardan biri de bendim. Geçen yıl doktor arkadaşın istemi üzerine gitmedim ve bana sözü de vardı' dedi. Necmi ve Mesut aynı şeyleri

da bahsetmene gerek yok' deyince Serdil, 'o zaman tekrarlıyorum, Doktor arkadaşına söyleyin, artık burada kalmak istemiyorum. Böyle giderse babam yarın, öbür gün beni evlendirecek. Daha dün aneme bu tür şeyler fısıldamış. Bunları Doktor'a anlat' deyip daha fazla konuşmadı. Ferhat 'tamam bunları arkadaşlara anlatırım, yalnız onların da senin için düşünceleri var. Senin köyde kalıp çalışmana devam etmeni istiyorlar' diye sonrası için düşününlenleri aktardı. Konuşmasına devamla 'yakında Çiçek arkadaş köye gelecek. Seninle sürekli ilişkide olacak. Senin ona yardımcı olman gerekiyor. Sen olmadan biz senin gibi ona yardımcı olamayız' diye görüşlerini de sıraladı. Yaptıkları toplantının sonucu olarak Ferhat, 'buna göre; şimdiki haliyle ben, Nurettin, Necmi ve Mesut gerillaya katılacağız. Diğer arkadaşların ne yapacakları konusunda ise yakında Çiçek arkadaş gelecek. Çalışmalar onunla birlikte kalanlarla devam edecek.' Ferhat daha sözünü bitirmeden, Serdil aniden kılık kapıya yöneldi. Biraz tökezleyip yeniden dengesini sağlayarak terliklerini eline aldı ve kapıdan dışarı fırlayıp gitti. Herkesin birbirinin yüzüne neden böyle oldu der gibi bakışları ardından Nurettin bu havayı dağıtmak için, gidip ahırda ağılayacak, bu kadınlar da ne sulu gözler, çeşme gibidir gözleri mübareklerin' bunları söylediikten sora biraz daha ciddileşerek; 'ama Serdil de haksız değil. Beraber büyüdük. Ailesinden çok bizimle beraber yaşadı. Şimdi de biz de teker teker onu yalnız bırakıyoruz. Düşüncelerimize, duygularımıza ortak ama yapacaklarımız ortak olamıyor' Ferhat'a dönerek 'arkadaşlara Serdil'in ısrarlı olduğunu, bunun onun için daha iyi olacağını anlat' dedi. Ferhat son sözün kendinde olduğunu hissettirerek, "O buraya gerekli, burada bizim gibi on kişiden daha fazla iş yapar ve arkadaşlar bunun böyle olmasını istiyorlar" dedikten sonra kalkıp dağıldılar. Serdil Nurettin'in dediği gibi ahıra gidip ağlamamıştı, o da dosdoğru sinirli bir şekilde söyleyerek kararlı adımlarla evinin yolunu tutmuştu. Ferhat akşam saatlerinde, Nurettin, Necmi ve Mesut'la ayrı ayrı görüştü. Sabah ilçeye, okula gideceklerdi. Ferhat, 'yarın olmasa diğer gün kesin gideriz. İlçeden de gelecek olanlar var. Size ne gerekiyorsa şimdiden ayarlayın. Her birinizde bir miktar para olsun, hiçbir fazlalığa gerek yok. Ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı çoktan netleştirdik. Artık ihtiyacımız olacak tek şey daha fazla irade' dedi.

Ferhat akşam on sularında eve geldi. Tüm kardeşleri uyumuştular. Anne ve babası yatmaya hazırlanıyordu. Onlarla pek konuşmadı. Annesine kendisini erkenden uyardırmasını tembihleyerek, diğer odaya geçti, sadece ayakkabısını çıkardı, tüm elbiseleri üzerindeyken yatağa uzandı. Kafası karmakarışık, 'kafam davul gibi oldu' diye bir serzenişte bulundu. Yorgun olmasına rağmen aklına bir sürü şey geliyor, bir o kadarı da uçup gidiyordu. Hiçbirinin üzerinde durmuyor, yorgun düşen göz kapaklarının istemlerine inat ediyordu. Kafası bir sürü düşüncenin saldırısına uğramış, kimine seviniyor, kimine üzüldü gibi oluyordu. Artık aylardır beklediği yeni yaşama kavuşacaktı. Onu üzen Serdil'in arkada kalmasıydı.

Ben insandım

Hakî Karer anısına...

Yoktu hiçbir farkım
Diğer kullarından tanrının
Dokuz ay on gün
Ana rahminde kalan
Doğan, büyüyen, konuşan
Yemek yiyen bir candım
Yirmiyedisindeydım daha
Henüz ömrüne doymamış
Gencecik bir fidandım
İyiye, güzele, yeniye, doğruya dost
Kötüye, çirkine, eskiye, eğriye
düşmandım

Ben insandım!...

Canım aldılar ecelsiz
Pırl pırl bir onsekiz mayıs günü
Yoluna başkoyduğum
Vebalim, sevdalım
Toprağına uzandım
Saplandı yağlı kurşunlar delikanlı bedenime
Tepeden tırnağa kandım

Ben insandım

Ben cümle ezilenlerin sadık dostu
Zulme, baskıya, sömürüye düşmandım
Bağımsızlık ve özgürlük kavgasında
En ön saflarıdaydım mazlum halkımın
Elde silah kahramanca savaştım
Yokluğuma kadeh tokuşturdu hain takımı
Bilmediler ki ben söylenen türküde
Yakılan ağıtta ve dinmeyen silah seslerinde yaşayandım

Ben insandım

Ben işçilerin, ben köylülerin
Ben bütün ezilenlerin muhteşem kini
Ben sömürgecilğe, emperyalizme
Ve yerli gericiğe karşı
Şaha kalkan halkımın gür sesi
Ben baştan başa isyandım

Ne beş meteliğe ırzını
Vermeye hazır bir hain
Ne de yediği insan eti, içtiği kan olmuş bir sultandım

Ben insandım

Ben Karadeniz'de derya dibinde
Balıklara yem edilen onbeş özge candım
Ağrıydım ben, Koçgiriydım
dersimdım, Zilandım
Günyüzü görmemiş bebeydım ben
Süngülerin ucunda sallanandım

Ben insandım

Zulüm ve işkence dert ve kahr unutulur belki de ben
unutulmam
Çünkü ben dilden dile dolaşan bir destandım
Dağlardan, barikatlardan
Düşmana kurşun sallayan
Gerillanın göğsündeki nişandım

Ben insandım

Ben pençelerini ve iğrenç dişlerini
Vücutuma geçiren sömürgecinin ağızındaki kandım
Ben toplu imhalar, ben idam, ben sürgün
Ben mecburi iskandım
Elleri ve kolları birbirine bağlı
Kırve, hisim ve akraba
kimileriyle akrandım
Oracıkta benzin döktüler üstüme
Küllerimiz birbirine karıştı
Yüzbinlerle cayır cayır yanandım
Benzerlerimdi katledenler beni
Ama ben insandım
Tarihtim ben
Ezilenlerin, horlananların tarihi...

Geçtim zulüm cenderesinden

kan kızıla boyandım
İmparatorlar, sultanlar, cümle iblisler
Yok etmek istediler beni.
Saldım toprağıma kökümü,

Bugüne dek dayandım

Ben insandım

Uçurdum kellesini Dehak'ın
Demirci Kawa'yıydım ben
Örse çekici sallayandım
Eksilmedi bir daha hiç
Toprağımda isyan ateşi
kızıl bir meşaleydim ben
Bütün 21 Martlarda
Dağların doruklarında yanandım

Ben insandım

Spartaküsle beraberdım Roma arenalarında
ilk umudu
İlk gerillasıydım cihanın
Efendilerine karşı ayaklanandım
1879'da Paris'te, Rusya'daydım Ekim 1917'de
Çin'de, Kore'de, Küba'da, Vietnam'da
Kızıl bayrağı taşıyandım
Laos'ta, Kamboçya'da, Mozambik'te, Angola'da
Kan kusan mitralyözüm ben!...
Deştım karnının hainin, sömürgecinin
Cepheden, cepheye yankılandım
Yurt sevgisini iğrenç bir maske gibi
Suratlarında taşıyanlar
Canım aldılar ecelsiz

Ben bir Militandım

Savaşsız, sömürsüz
Bir dünya içindi kavgam
Henüz yirmiyedisindeyken ve gencecik bir fidanken daha,
Bağımsızlığın ve özgürlüğün kutsal özlemi uğruna
Al kanlara boyandım

Ben insandım

Ben bitmeyen kavga
Ben bağımsızlığa susamış ülke
Ben kurtuluşun gübrelenmiş toprağı
Ben KÜRDİSTANDIM!...

1977 Pertek Cezaevi
Ali Haydar Kaytan (Fuat)

